

DE BIJDRAGE VAN GENERAAL J.C. SMUTS IN HET TOTSTANDKOMEN
VAN HET HANDVEST DER VERENIGDE NATIES.

deur

Daniël, Jack, Johan TIMMERMANS;

Voorgelê ter vervulling van 'n deel
van die vereistes vir die graad
Magister Artium
in die Fakulteit Lettere en Wysbe-
geerte.

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA,
PRETORIA.

1969, Oktober.

DANKBETUIGING.

Hiermede wil ik graag mijn oprechte dank betuigen tegenover de regering van de Republiek van Zuid Afrika die mij een studiebeurs gaf in het kader van de Belgisch- Zuid-afrikaanse Kulturele Akkoorden, alsook tegenover de regering van het Koninkryk België die mij de gelegenheid gaf om mijn aanvraag voor deze studiebeurs in te dienen en deze aanvraag gesteund heeft.

Mijn dank gaat in het bijzonder naar Prof. C.F. Nieuwoudt, Hoofd van het Departement Staatsleer van de Universiteit van Pretoria die deze studie leidde en ook het verbeteringswerk op zich nam. Naar de Heren Pretorius, Buys en Wambach van het Departement van Kultuurzaken die mij in Zuid Afrika verwelkomd hebben en daarvoor gesorgd hebben dat ik mij snel thuis gevoeld heb in Zuid Afrika.

Naar Mnr. Du Toit van de buitemuurse afdeling van de Bibliotheek van de Universiteit van Pretoria en de personeelsleden van de Bibliotheek van Buitelandse Zaken in de Uniegebouwen en deze van de Bibliotheek van de Universiteit van Stellenbosch.

Ook wens ik mijn dank uit te spreken tegenover Mevr. H.C. de Wet en Mej. N.F.V. Sempels.

D.J.J. TIMMERMANS.
(Licenciaat)

LYST DER AFKORTINGEN;

<u>Art.</u>	Artikel.
<u>A.V.</u>	Algemene Vergadering.
<u>Hfst.</u>	Hoofdstuk.
<u>Ibid.</u>	Ibidem: in hetzelfde boek.
<u>K.C.A.</u>	Keesings Contemporary Archives.
<u>Loc. cit.</u>	Op dezelfde plaats
<u>U.N.C.I.O.</u>	United Nations Conference on Inter- national Organization.
<u>U.N.O.</u>	United Nations Organization.
<u>O.V.N.</u>	Organisatie der Verenigde Naties.
<u>s.d.</u>	Zonder datum van uitgifte.
<u>s.l.</u>	Zonder plaats van uitgifte.
<u>V.B.</u>	Volkenbond.
<u>V.R.</u>	Veiligheids Raad.

Deus qui dedit h. minibus quaedam bona huic vitae congrua, id est PACEM temporalum pro modulo mortalis vitae in ipsa salute et incolunitate ac societati sui generis et quæque huic paci tuendae vel recuperandae necessaria sunt

(Aurelius Augustinus, De Civitate Dei, Anno 398, lib. XLX, Caput XIII.)

De weg van de mensheid is door de eeuwen heen een weg naar vrede geweest, vrede die moest behouden, veroverd of herwonnen worden. Die weg was lang en moeilijk en het einde daarvan is nog niet in het zicht want, ondanks de erkenning dat vrede heilzaam is voor de mensheid, is de brug van deze erkenning naar de praktische verwezenlijking hiervan nooit tot stand gekomen. Oorlog is en was een werkelijkheid van elke dag.

De twintigste eeuw bracht ons twee opmerkelijke pogingen in dit verband, steeds na een oorlog die groter en verschrikkelijker was dan enige voorgaande. Alhoewel de mislukking van de Volkenbond duidelijk is en het nog steeds bestaan van de Organisatie der Verenigde Naties door sommige mensen als een wereldwonder wordt gezien, zijn zij toch mijlpalen in de geschiedenis van de Internationale Betrekkingen, waarop alle mogelijke aandacht moet gevestigd worden. Zij zijn de experimenten voor een mogelijke toekomstige Organisatie, die beter rijker en meer-omvattender zal zijn. Als deze toekomstige organisatie er zal komen, met misschien niet eens een andere naam, en waarvoor een derde Wereldoorlog misschien ook niet noodzakelijk zou zijn, zal deze een sintese vormen van het idealisme van 1919 en het realisme van 1945, gegroeid uit de ontgoochelingen en de dromen, uit de lichtpunten en de duisternis, ditmaal niet beleefd door enkele mensen en staten maar door een zeer groot aantal.

Wanneer men de Internationale Betrekkingen bestudeerd, moet men een goede wijze konservatief zijn. Het gaat niet op van hierin zoiets als een Franse Revolutie te propageren: een belijden van abstracte beginselen zo-

als vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid. Het is mogelijk dat sommigen dit verlangen, maar het is niet dierstbaar. Men moet konservatief zijn door rekening te houden met alle ervaringen van het verleden, met alle theorien en verworvenheden met alles dat reeds lang voor onze tijd werd uitgedacht en uitgewerkt. Het zou onlogisch en gevaarlijk zijn het probleem te vereenvoudigen door de aanvang van de theorie van Internationale Betrekkingen te zoeken in 1919. Het begin ligt veel vroeger, zelfs vóór Grotius, vóór Cicero, vóór Aristoteles. Alles wat gold voor de nationale staat, gold en geldt ergens voor de opbouw van de internationale gemeenschap, want het gaat hier in beide gevallen over politieke gemeenschappen.

Waarom is dit verband over de Zuidafrikaanse generaal Smuts handelen? De reden hiervoor is veelvoudig: op de eerste plaats zijn er weinige staatsmannen zo nauw betrokken geweest bij de opbouw van de internationale gemeenschap, in de eerste helft van de twintigste eeuw, als hij. Smuts was ook iemand met een achtergrond, hij was geschoold in de klassieke zin van het woord en hij was zeer verstandig. Ten derde was Smuts een van de laatste grote politieke filosofen, die de mogelijkheid had zijn ideeën zelf te verwezenlijken en de vierde en voornaamste reden waarom Smuts hier behandeld wordt is dat hij een zeer mooi toonbeeld vormt van de grote strekkingen die in de internationale politiek heersten vanaf 1919 tot 1945. Dit alles maakt dat Smuts meer dan een in vloedrijk staatsman was zoals bijvoorbeeld Churchill en de tweede Roosevelt. Zo is het mogelijk, aan de hand van zijn werken de internationale betrekkingen in de diepte te bestuderen.

Dit werk zou ook kunnen gehandeld hebben over Smuts' bijdrage tot de Volkenbond, doch opzettelijk werden de Verenigde Naties gekozen omdat Smuts' politiek veel meer volwassen en een grotere filosofische diepgang had ten tijde van de tweede Wereldoorlog dan dit het geval was op het einde van de eerste.

Het bescheiden wetenschappelijk opzet van dit werk is, naast een nieuw licht te werpen op de staatsman Smuts, alhoewel dit niet altijd zeer gunstig is, vooral en op de eerste plaats een poging tot aanvulling voor het schreïnend gebrek aan diepgang in de studie van de Internationale Betrekkingen. Deze studie is helaas in een stadium gekomen waarop ze te rechterlijk en te praktisch is, men vergenoegt zich maar al te dikwijls met feiten verzamelen, wetteksten bij te slepen en zo tot bepaalde konklusies te komen. Deze konklusies kunnen zeer juist zijn maar de vraag blijft of ze dienstbaar zijn, want het gaat hier op de eerste plaats om mensen en daarom moet de studie daarvan menselijk zijn en hier komt al de rijkdom van de filosofie van pas. Daarom juist is de studie van de bijdrage tot het internationale recht van iemand zoals Smuts zeer belangrijk.

Het is duidelijk dat Smuts het Handvest niet alléén gemaakt heeft en dat zijn bijdrage niet eenvormig is: een bijdrage kan bestaan uit het opstellen van een tekst, die goedgekeurd word of, met andere woorden, een rechtstreekse bijdrage zoals we deze, in dit geval, zullen ontmoeten in Hoofdstuk III over de Preambule.

Het maken van voorstellen is n andere vorm van bijdrage en wordt hier beschreven in het vijfde en zesde Hoofdstuk respektievelijk handelend over de Veiligheidsraad en het Gewapend Optreden.

Maar wanneer een invloedrijke persoon, een bepaald probleem behandelt in zijn toespraken en zodoende zijn invloed gebruikt om andere mensen, die naar hem luisteren, tot een bepaalde wijze van optreden of tot voorstellen te brengen, is dat ook een bijdrage, die niet geminimaliseerd mag worden. Iemand kan ook administratief- of voorzitterswerk doen en dat is dan ook een bijdrage die ruimer is dan men op het eerste ogenblik zou vermoeden. Schrijven over deze laatste vorm van bijdrage scheidt wel eens de indruk dat de studie oppervlakkig of algemeen is maar dit gebeurt ten onrechte: men zou zich bijvoorbeeld de vraag kunnen stellen wat de invloed is van de adminis-

stratieve staatsambtenaren op de 'policy-making, van bepaalde Westerse landen.

Misschien is wel het interessantste van deze studie dat Smuts op een veelzijdige wijze aan de beurt komt, niet alleen de theoretikus of de grote staatsman, maar ook de ambtenaar.

Dit werk heeft niet als doel uit te weiden over bepaalde artikelen van het Handvest slechts de algemene tendens van de hoofdstukken van het Charter worden besproken en artikelen worden slechts ter verduidelijking ingebracht.

De indeling van het werk is in grote lijnen logisch, terwijl de kronologische volgende voor de kleinere onderverdelingen wordt gebruikt, samen met een rechts vergelijking tussen het Volkenbondspakt en het Handvest van de Organisatie der Verenigde Naties

Het eerste hoofdstuk bestaat uit een korte uitweiding over Smuts' filosofische opvattingen, noodzakelijk om de verwijzingen naar deze opvattingen in volgende hoofdstukken te begrijpen. Om dezelfde reden wordt in het tweede hoofdstuk gepraat over zijn algemene bijdrage tot het internationale recht, die te vinden is in zijn levensbeschouwing. Het laatste hoofdstuk betekent een afronding van het geheel; enkele appreciaties van anderen en een persoonlijke appreciatie, vooral vanuit latere gebeurtenissen beschouwd.

De grootste moeilijkheid bij het maken van deze studie bestond in het kiezen tussen de talloze boeken die over Smuts zijn geschreven; vooral omdat geen enkele van deze schrijvers het de moeite waard heeft gevonden eerst de filosoof en dan pas de staatsman Smuts te beschouwen.

Over Smuts als filosoof bestaat geen enkel werk, vandaar moest alles in dit verband zelf gezocht worden.

Verheugend was echter dat een Zuidafrikaans joernalist G.D. Scholtz voor het eerst in n Afrikaans dagblad

'Die Transvaler, deze onwetendheid betreffende de persoon van Smuts doorbrak, enkele tijd nadat aanvang werd geno-

men met deze studie. Het is te hopen dat de artikelreeks 'Die Afrikaner en die Holisme, en dit werk een eerste stoot zullen vormen om de geniale Smuts in n ander daglicht te gaan zien. (1)

Naast enkele bibliografiën en de uitgebreide standaard werken over Smuts door W.K. Hancock, werd vooral gebruik gemaakt van primaire bronnen: 'United Nations Conference on International Organization', dat in detail de voorbereidende werkzaamheden in de Konferentie van San Francisco beschrijft. 'Debatte van die Volksraad, in verband met allerlei interpellaties aan het adres van Smuts in het Zuidafrikaanse Parlement. 'United Nations official Records, over de werkzaamheden van de Algemene Vergadering en het nooit volprezen! Keesings Contemporary Archives, Smuts eigen werken: 'Holism and Evolution,' 'An Inquiry into the Whole, en 'The League of Nations, A practical Suggestion, behoorden ook tot de basiswerken.

En, zoals bij elke studie, werd er natuurlijk gebruik gemaakt van andere algemene werken over Internationale Betrekkingen. Politieke Theorieën en allerhande andere onderwerpen, rechtstreeks en onrechtstreeks in verband met het besproken onderwerp. Tenslotte waren bronnen zoals het 'Documentary Textbook on the United Nations' en 'United Nations Documents, evenals 'A Commentary on the Dumbarton Oaks Proposals, en de 'Dumbarton Oaks Conversations on World Organisation, van het allergrootste belang. (2)

Het is duidelijk dat n geniale en veelzijdige persoonlijkheid, zoals deze van J.C. Smuts, niet volledig, in het kader van een beperkte studie zoals deze, kan behandeld worden. Daarom moet deze verhandeling beschouwd worden als een inleiding op n bredere en omvat-

(1) G.D. SCHOLTZ: Die Afrikaner en die Holisme in die Transvaler van dinsdag 26 maart 1968 e.v.

(2) Een volledige literatuurlijst van de geraadpleegde boeken is te vinden op het einde van het werk.

tende studie van de betekenis van J.C. Smuts die mogelijk later zal tot stand komen.
De enige wetenschappelijke pretentie is n nieuwe licht te werpen op n vertrouwde en bekende figuur en zijn grootste interesse de Internationale Betrekkingen.
Als deze inleiding in al haar onafgewerktheid hierin kan slagen, heeft zij meer dan haar doel gediend.

Pretoria, 1 oktober, 1968.

INHOUDSOPGAVE.

<u>Dankbetuiging .</u>	blz.	II
<u>Lijst van afkortingen .</u>		III
<u>Inleiding .</u>		IV
<u>Inhoudsopgave .</u>		
Hoofdstuk I: <u>Het Holisme.</u>		1
I. Het Holisme.		1
A. Wat is Holisme.		4
B. Smuts' levensbeschouwing		6
I. An Inquiry into the Whole.		6
II. Holism and Evolution.		13
2. Beoordeling.		19
Hoofdstuk II. <u>Het Holisme als bijdrage tot het tot-</u> <u>standkomen van de organisatie der Verenigde Naties.</u>		24
1. De Volkenbond als voldoening van de nood aan een geheel.		25
2. Het probleem van het slechte deel.		29
3. De Tweede Wereldoorlog en de ontgoocheling		32
4. De oorlogsjaren en de pogingen om te komen tot een beter Handvest.		37
A. De organisatie van de vrede.		38
B. Het verloop der feiten.		41
I. Van het Atlantisch Charter tot Yalta.		41
II. De Konferentie van San Francisco.		48
5. Beoordeling.		51
A. De groei van de holistische idee bij Smuts		51
B. Smuts plaats in de Westerse Politieke Theor.		53

I. Smuts als voorstander van de organische idee	54
II. Beschouwing	57
Hoofdstuk III. <u>De Preambule van het Charter.</u>	62
I. Het verloop der feiten.	63
A. Voor de Konferentie van San Francisco.	63
B. Tijdens de Konferentie.	67
I. De Plenaire Zitting.	68
II. De werkzaamheden van Kommissie I/I	70
III. In het Koordinatie-Kommittee.	77
IV. De werkzaamheden van het Steering-Kom.	79
C. Tekstvergelijking.	83
2. De juridische waarde van de Preambule	85
3. Beoordeling.	89
A. Hoe paste deze Preambule in Smuts' theorie	89
B. De waarde van de Preambule.	92
C. Smuts als gevoelige mens.	94
Hoofdstuk IV: <u>De Algemene Vergadering en de Ekono-</u> <u>mische en Sociale Raad.</u>	97
I. De Algemene Vergadering.	98
2. De Economische en Sociale Raad.	106
A. Smuts' oorlogstoespraken.	106
B. Tijdens de Konferentie van San Francisco.	110
3. Beoordeling.	117
A. Smuts' bijdrage in verband met de A.V.	117
B. De Economische en Sociale Raad.	118
Hoofdstuk V: <u>De Funktionele Ongelijkheid.</u>	121
I. De leiding der Grote Mogendheden.	122
A. De Volkenbond.	122
B. Smuts tijdens de oorlogsjaren.	124

I. Vrijheid alleen is niet voldoende.	I24
II. Het Machtsdriemanschap.	I28
I° De V.S.A.	I29
2° Rusland.	I31
3° Het Britse Gemenebest.	I36
III. Vanaf de Dumbarton Oaks-Voorstellen.	I40
2. Het gewapend optreden der Verenigde Naties.	I43
A. De Vrede met Tanden.	I43
B. Tijdens de San Francisco-Konferentie.	I46
3. Beoordeling.	I50
Hoofdstuk VI: <u>Besluit. De weg tot diskutie.</u>	I57
1. Niemand is een held in eigen land.	I57
2. De eerste zittingen van de Algemene Vergadering in 1946 en in 1947.	I59
3. Smuts' ontvangst in België .	I61
4. De weg tot diskutie	I62
<u>Samenvattend besluit.</u>	I67
<u>Bijlage I</u> en <u>Bijlage II.</u>	I70
<u>Bibliografie.</u>	I74.

Voorafgaande opmerking in verband met Smuts bÿdrage
tot het Handvest

Er is al veel geschreven over het Mandaat- en Voogdÿstelsel zoals dat in het Volkenbondspakt en in het Handvest van de Organisatie der Verenigde Naties geregeld is. Ook Smuts bijdrage in dit verband is alombekend en onderwerp van geschriften.

Opzettelijk word hiervan in deze studie geen melding gemaakt, vooral omwille van het feit dat Smuts bijdrage in dit verband zich, bijna uitsluitend beperkt tot de voorbereidende werkzaamheden in het kader van het tot standkomen van de Volkenbond, terwÿl de primaire belangstelling van deze studie het Handvest van de Organisatie der Verenigde Naties betreft. Dit betekent niet dat Smuts geen bÿdrage in dit verband geleverd heeft, maar wel dat deze bÿdrage in de oorlogsjaren 1939-1945 en in 1945 zelf, in feite, relatief van weinig betekenis is, en niet kan opwegen, in belangrikheid, tegen de bijdragen, die in deze studie beschreven worden.

HOOFDSTUK I : HET HOLISME

J.C. Smuts is in de geschiedenis bekend gebleven als een groot staatsman, inzoverre dat zeer vele mensen niet eens weten dat achter deze staatsman een filosoof schuilde. Misschien is het wel een kenmerk van onze tijd dat er meer belang wordt gehecht aan praktische verwezenlijkingen dan aan theoriën, die niet dadelijk resultaten opleveren, alhoewel ze, op langere termijn, ten zeerste dienstbaar kunnen zijn. Jan Smuts was echter éérst filosoof, want al zijn politieke daden steunden op een levensbeschouwing, die hij voor zichzelf met zorg had uitgewerkt. Daarom heeft het geen zin Smuts als staatsman te bestuderen, zonder hem eerst als filosoof te kennen, zonder hem als filosoof te situeren in de geschiedenis van de Westerse politieke filosofie, of zonder vergelijkingen te trekken tussen zijn filosofie en deze van anderen.

Zelfs al gaat dit maar om een zeer beperkt aspect van zijn politieke bijdragen, in dit geval tot het Charter van de Organisatie der Verenigde Naties, blijft het noodzakelijk een diepere studie te maken over zijn levensbeschouwing of, met andere woorden : het is niet alleen nodig de filosoof Smuts te kennen om de Staatsman Smuts te begrijpen, maar het is ook nodig Smuts als filosoof te begrijpen om ieder van zijn politieke daden, hoe klein ook, te kunnen verklaren

Het is normaal dat een staatsman zich laat leiden door een bepaalde theorie, al is het maar de theorie van het eigen belang, want dit onderscheidt nu eenmaal de mensen van de dieren, dat ze bepaalde redelijke overwegingen in acht houden als ze iets doen; meestal echter zijn deze theoriën, aan de basis van de praktische politiek, door iemand anders uitgewerkt.

Zo zal bijvoorbeeld een konservatieve politikus zich laten leiden door de ideeën van iemand zoals Burke (1) en de konservatieve theorie die na hem werd uitgewerkt; een utilitarist zal Bentham onder zijn geliefde schrijvers hebben en zal op de hoogte zijn van de ideeën van Austin en James Mill (2), een liberalist zal weer meer voelen voor Locke (3).

Bij Jan Smuts is dit wel een beetje anders : hij was tegelijkertijd de theoretikus en de praktikus van zijn levensbeschouwing, die de naam van "Holisme" gekregen heeft.

-
- (1) E. BURKE : Reflections on the Revolution in France. The Library of Liberal Arts. N.V. The Bobbs - Merrill Co; 1955. Edmund Burke : vader van de konservatieve beweging verzette zich in "Reflection on the Revolution in France" tegen de abstrakte beginselen, door de Franse Revolutie gepropageerd. Hij benadrukte vooral dat de menselijke ondervinding, zoals deze uitgedrukt werd in de staatkundige beginselen, de grondslag voor de politiek moest vormen.
- (2) J. BENTHAM : ... 's theory of fictions, second edition. London, Routledge and Kegan Paul. Jeremy Bentham was voorzeker één van de grootste denkers die erin slaagden een revolutie in het politieke denken te bewerkstelligen. Samen met John Austin, James en John Stuart Mill ponneerde hij het beginsel van utiliteit, dit wil zeggen : de grootst mogelijke welvaart van alle mensen aan de basis en als doel van elk regeren.
- (3) J. LOCKE : Of civil government, London, J.M.Dent & Sons, (s.d.), John Locke was de voorstander van de menselijke vrijheid waarin de rede bepaalde wat al dan niet mocht gedaan worden.

Hiermee wordt niet gezegd dat Smuts de eerste was die over het Holisme schreef en dus volledig oorspronkelijk was; enkel dat hij de grote filosoof hiervan was. Men kan bijvoorbeeld ook beweren dat Bentham niet de grondlegger van de utilitaristische beweging was, omdat de sofisten reeds deze idee verkondigden of dat Montesquieu niet oorspronkelijk was toen hij de scheiding van machten voorstond, omdat Aristoteles, Polybius en zovele andere dit reeds hadden ingezien; toch worden ze beiden als de vaders van deze bewegingen aanvaard (4).

Daarom verdient Smuts een aparte plaats in de Westerse Politieke Filosofie en Theorie, vooral omdat zijn opvattingen de nationale idee doorbraken om tot een internationale eenheid te komen.

-
- (4) C. MONTESQUIEU : De l'esprit des lois, Nouvelle édition, Aux Deux-Ponts, chez Sanson et Cie, 1782, 2 vols.
POLYBIUS : Ex libro. 6e fragmentum: De militia Romana, S.1. Genevae, 1596. Men kan bijvoorbeeld beweren dat Montesquieu's scheiding der machten geïnspireerd werd door de geschriften van de Latijnse-Griek Polybius waarin beweerd werd dat de kracht van Rome te vinden was in de scheiding van machten, die daar werd toegepast. Ook Cicero en John Locke waren voorstanders van de scheiding ~~deze~~ machten. Meestal wordt echter de persoon, die voor het eerst een bepaalde leer zeer duidelijk verkondigt, als de vader van deze leer aanvaard. In onze Westerse Politieke Geschiedenis zijn er zelfs voorbeelden van filosofen, waarvan de leer, die zij wilden verkondigen, helemaal verschillende interpretaties krijgt, en die toch als vader, van die leer aanvaard worden. Bovengenoemde Edmund Burke is, bijvoorbeeld, hiervan 'n mooi voorbeeld: alombekend als vader van de konservatieve filosofie, komen er vandaag meer en meer stemmen op van mensen, die zelfs betwijfelen of hij 'n konserwatief was.

§ 1. Het Holisme.A. Wat is Holisme ?

Allereenvoudigst uitgedrukt, zou men kunnen zeggen dat het Holisme een studie is van de verhouding die bestaat tussen het geheel en de delen waaruit dit bestaat. Laten we dit even naderbij beschouwen aan de hand van hetgeen de woordenboeken hierover zeggen. Deze definities zijn vereenvoudigd maar vormen desalnietemin 'n goede uitgangspunt

Het "Verklarende Afrikaanse Woordeboek" vermeldt :

"Holisme : die leer dat op hierdie aarde en in hierdie heelal elkeen 'n deel is van die ander en dat selfsugtigheid die ontkenning ^(van lewe) is: 'n gesigspunt waarby alles in die lig van die omvattende geheel gesien word." (5).

The Concise Oxford Dictionary : "Holism : tendency in nature to form wholes that are more than the sum of the parts bij creative evolution" (6).

The Shorter Oxford English Dictionary : "Holism : The tendency in nature to produce wholes from the ordered grouping of units" (7).

De beste definitie echter vinden we in "Die Afrikaanse Woordeboek" ; want daar wordt een onderscheid gemaakt tussen holisme in de biologische zin van het woord en holisme als filosofisch begrip; ik vermeld hier slechts enkele

(5) Verklarende Afrikaanse Woordeboek, Van Schaik, 1962, blz. 209.

(6) The Concise Oxford Dictionary, At the Clarendon Press, 4th ed. blz. 570. (uitgave van 1954.)

zinnen uit deze filosofische definitie : "Holisme (fi-
los.) Geheelheid, totaliteit; standpunt wat berus op die
beginsel dat die geheel meer is as die som v/d dele en
wat in aansluiting hierby die heelal sien as 'n geheel-
heid wat bestaan uit een groot aantal geheelhede waar-
onder verskillende trappe te onderskei is, bv. atome,
lewende organismes, persoonlikhede, en gemeenskappe..."(8).

Hoe kunnen we nu aan de hand van deze verklaringsde leer
van het Holisme omschrijven ? Eerstens blijkt de term
afgeleid te zijn van het Griekse woord ^eὅλος (holos) dat
"geheel" betekent. Ten tweede bestaat dat geheel uit een
geordende groepering van delen. Ten derde: dit geheel
komt tot stand door een tendens van kreatieve evolusie,
die in de natuur self bestaan en ten vierde dit geheel
is meer dan die som van die dele. Anderzijds word holis-
me nu eens als een leer of standpunt beskou dan weer
als een tendens om gehelen te vorm. Er valt ook nog
op te merken dat die meeste woordenboeke die holisme met
die persoon van J.C. Smuts verbind, daarom sal dit beter
zijn als we die leer van die holisme verder gaan uitdiep
en dit omskryf in die zin, soos Smuts dit self zag.

(7) The Shorter Oxford English Dictionary, Clarendon, 1936
vol. II, blz. 911

(8) Die Afrikaanse Woordeboek, Die Staatsdrukker, Pretoria,
1961, deel IV, blz. 340.

Alhoewel die definitie die meest volledige is, is
dit tog nie erg duidelik hoe die terme 'geheel-
heid, totaliteit' op één lijn kan gestel word
met 'standpunt...'. Die eerste is aanduiding van
een toestand of wezen, terwyl die tweede een bepaalde
mening, een wyse waarop men iets bestudeer of die
oogpunt van waaruit iets beskou word, aanduidt.

B. Smuts'levensbeschouwing.

In dit verband genieten vooral twee werken onze aandacht, namelijk "An Inquiry into the Whole" en "Holism and Evolution". Dit laatste werk mag beschouwd worden als de bekroning van het Holistisch denken.

I. An Inquiry into the Whole.

Het is over het algemeen weinig bekend dat Smuts reeds als student te Cambridge een tesis schreef over : "Walt Whitman, a study of the evolution of personality". Dit werd helaas nooit gepubliceerd.

Walt Whitman was een van de groten van de Amerikaanse literatuur, onvergetelijk door zijn dichtkunst. Whitman, die in 1819 geboren werd kreeg tijdens zijn leven meer kritiek dan bewondering te verduren. Hij schreef over het menselijk geslacht, hij hield van mensen in gevangenissen, hospitalen, theaters, salons en hij schreef over hen. Hij zocht naar de waarheid achter de dingen. Zoals de meeste kunstenaars was zijn leven ondanks zijn grootheid, als mens en als kunstenaar, een opeenhoping van mislukkingen.

Het is te begrijpen dat de jonge Smuts door zo iemand als Whitman aangegrepen werd en dat hij zocht naar wat deze dichter leidde en ook dat hij bij hem voldoening vond wat de studie van de evolutie van de persoonlijkheid betrof. Smuts en Whitman hebben meerdere gemeenschappelijke hoedanigheden, zoals verder nog duidelijk zal worden.

Omdat Whitman in zijn tijd niet begrepen werd, wordt hij weleens de "eenzame zanger" genoemd (9).

Het is van het allergrootste belang te weten dat Smuts reeds zeer jong het Holisme als theorie verwerkt heeft. Eens te meer wordt weer de regel dat oorspronkelijke ideeën reeds op vroege leeftijd bij een persoon aanwezig zijn, bewezen.

Hier dringt zich een vergelijking met Karl Marx op, die ook een tesis maakte over het materialisme, namelijk : "Differenz der Demokritischen und Epikureischen Naturphilosophie" waarin hij de materialistische wijsgeren van de Oudheid bestudeerde en tot de ontdekking kwam dat Epicurus, de atomistische theorie van Democritus van Abdera verrijkte, omdat hij het brutaal materialisme van Democritus aanvulde met te beweren dat het atoom een centrum van energie, kracht en individuele spontane zelfbepaling was (10).

"An Inquiry into the Whole" is zeer sterk Filosofisch en doet meermaals denken aan andere filosofen zoals Hegel en Kant.

De idee van variatie ligt aan de grondslag van Smuts' filosofie, maar variatie op zichzelf verklaarde nog niet heel veel en daarom droomde hij ervan om een zelfstandige uitleg te geven aan de ontwikkeling die hij in de natuur

(9) De beste bibliografie van Walt Whitman is voorzeker deze van Gay Wilson ALLEN : The Solitary Singer, A critical Biography of Walt Whitman, New York : Grove Press Inc., 1955, 616 blzn.

(10) E. DE JONGHE : Geschiedenis van de politieke en sociale theorieën. Hoofstuk over de jeugdwerken van Karl Marx, blz. 98.

en het leven zag. Vertrekkende van de opvatting dat niets konstant was, dat integendeel het heelal groeide en zich ontwikkelde als een menselijke wezen; dat de wereld in se geen substantie maar flexiebele veranderende patronen was(II) ontdekte hij dat deze ontwikkeling tot steeds grotere gehelen leidde. Zo dacht Smuts over de natuur en het leven en, hiervan uitgaande, hield de idee van gehelen hem steeds meer en meer bezig; vandaar zou hij in "An Inquiry into the Whole" dit geheel onder de loupe nemen. De eerste vraag, die hij zich stelde, was: bestaat er een geheel; en verder, indien dit bestaat, is dit geheel kenbaar(I2). Smuts begon met deze vragen te verbinden, want, zo beweerde hij, indien we aannemen dat het geheel bestaat dan kunnen we ook zeggen dat het kenbaar is; indien het niet kenbaar zou zijn, dan zou het zinloos zijn te zeggen dat het bestaat.(I3) Deze opvattingen doen ons sterk aan Hegel's "Wat werkelijk is, is denkbaar en wat denkbaar is is werkelijk" denken en zal ook waarschijnlijk van hem afgeleid zijn. (I4)

(II) J.C. SMUTS, jnr.: J.C. Smuts, Cassel and Co., London, 1952, blz. 290.

(I2) Zie: J.C. SMUTS: An Inquiry into the Whole, in W.K. Hancock: Selections from the Smuts's Papers, Univ. Press Cambridge, 1966, blz. 68-69.

(I3) Ibidem, blz. 69.

(I4) Bovengenoemde aanhaling betekent dat alles wat bestaat aan de fundamentele wet van de rede onderworpen is, aan een dialektisch proces. En dat elk dialektisch proces zich noodzakelijkerwijze realiseert en dat niets bestaat dat niet volkomen langs dialektische weg verklaarbaar is. E. DE JONGHE, op; cit. blz. 28.

Dit gaat natuurlijk regelrecht in tegen de theorie van Kant, die aanvaardt dat een "Ding an sich" bestaat, los van alle denken en men zou zelfs durven beweren dat Smuts' redenering ergens doet denken aan Descartes die gans de werkelijkheid van het eigen denken afleidt maar zo eksplisiet heeft Smuts dit echter niet doen blijken (15).

Smuts aanvaardde dus het bestaan van het geheel en de volgende vraag is : wat is dan het geheel ? Hij antwoordde daarop dat het "alles" is, maar niet alles in de aritmetische betekenis van het woord, want het geheel is meer dan de som van de delen : Het bevat dit alles maar veel meer en het is juist dit "meer" dat het onderscheid maakt voor de konceptie van het geheel (16). Bernstein noemt dit in zijn werk over de "Legacy of General Smuts" : "Smuts' naakte gedachte (Smuts'naked Thought)" (17). Dus is het geheel meer dan de som van delen, het geheel is dus rijker en dit was voor hem een openbaring en de sleutel der oplossing van vele problemen. Hij maakte in

-
- (15) G. VERBECKE : Metafysica, onuitgegeven nota's bij de cursus over Metafysica, Leuven, blz. 40. Immanuel Kant was een idealist en hij zocht naar een onvoorwaardelijke grond voor het geheel van alle fenomenen, hij meende die te vinden in het werkelijk bestaan van de wereld, in een veelheid van "Dinge an sich" substantiële werkelijkheden op zich zelf, onafhankelijk van de denkende persoon, die dus fenomenaal onbekend waren. Ibidem, blz. 21-24. Descartes vertrok vanuit de vaststelling : "ik ben dus ik besta," en leidde zo verder, deduktief de ganse werkelijkheid vanuit deze vaststelling af. (René Descartes: Discours sur la méthode.)
- (16) An Inquiry into the Whole, blz. 69.
- (17) E. BERNSTEIN: The Legacy of General Smuts, Eagle-Press, Johannesburg, Blz. II-12.

dit verband een zeer mooie vergelijking : Het opeenstapelen van dode cellen maakt nog geen levend organisme, het organisme, het geheel heeft nog iets daarboven op en dit maakt juist het enige, het wonderlijke daarvan uit; het is één en ondeelbaar, een werkelijke organische eenheid die vitaal is, van dewelke de verscheidene delen van het heelal niet de konstituerende^{de} delen zijn maar de aspecten, de verschijningsvormen of manifestaties (18).

Wanneer Smuts dit aanvaard had moest dit nog verder uitgewerkt worden, want er waren nog enkele vragen i.v.m. het kennen van dit geheel; "op welke wijze kennen wij dit?, en nog een andere vraag : "waarin bestaat juist die ontwikkeling naar een geheel ?". Daarop gaf hij een antwoord in de rest van het hoofdstuk "The idea of the Whole". Alhoewel dit op politiek gebied niet zoveel waarde heeft en wij het zouden kunnen stellen met zijn algemene opvattingen, is het ook wel eens interessant Smuts als zuivere filosoof te leren kennen en even in contact te komen met de briljante vaardigheid waarmede hij met moeilijke filosofische termen kon goochelen, vandaar deze korte samenvatting.

(18) An Inquiry into the Whole, blz. 70.

"... one and indivisible, a real vital organic unity of which the multiplicities of the univers are not the constituent parts but the aspects phenomena or manifestations..."

Smuts zei dat het geheel zowel psychologisch, kosmologisch als epistemologisch te kennen was. De ontwikkeling of overgang naar het geheel betekende voor hem in vergelijkingstermen uitgedrukt : de overgang van "beweging" (motion) naar "leven" (life) is hetzelfde als de overgang van "slavernij" (slavery) naar "autonomie" (autonomy) en de overgang van "leven" naar "geest" (mind) is een overgang naar werkelijke "vrijheid" (freedom). Dit wil dus zeggen dat Smuts de ontwikkeling of groei in de natuur niet zag als een ontwikkeling van het lagere tot het hogere, maar wel van het uiterlijke naar het innerlijke die dus het "inwaartse" karakter van leven en geest, de werkelijke natuur en potentie van het geheel toont.

Maar daar blijft natuurlijk nog het element "eenheid" (unity) dat Smuts langs epistemologische weg trachtte te ontdekken. Op dat punt van de redenering greep hij toch terug naar Kant, want hij aanvaarde dat er een categorie van "eenheid" bestond, zoals Kant categorieën aanvaardde, niet verkregen door de ervaring, omdat ze nodig zijn om ervaring mogelijk te maken; zo zien we dat Kant juist om het feit van de moeilijkheid en ,in zekere zin, van de inkonsekwentie te overbruggen bepaalde filosofische stellingen maakte, in dit geval aanvaardde hij aksiomas, doordat hij in zijn theorie om

de ervaring mogelijk te maken categorieën van universaliteit, noodzakelijkheid en kausaliteit aannam. Smuts aanvaardde dus deze van "eenheid" maar dan stelde zich de vraag hoe het mogelijk was dat er gemeenschappelijke opvattingen, universele wetten of kennis bestonden. Om dat te verklaren voerde Smuts het bestaan van een "universeel geweten" (universal consciousness) in. Weeral is dit het best te vergelijken met het "bewusstsein überhaupt" van Kant. Nu was men zover dat men een harmonie aanvaardde tussen de subjekten, die kennis opdeden, maar er moest natuurlijk ook nog een harmonie bestaan tussen de objekten van kennis, en dat zou nog niet voldoende zijn, als er geen harmonie zou bestaan tussen de subjekten en objekten van kennis, want een kennis moest korekt zijn; Smuts noemde dit "correct opinion". Maar Smuts ging verder : het is het Al, tergelijktijd het lichaam en de ziel, de denker en het gedachte, de beweger en het bewogene (19).

De idee van het geheel werd hem dus duidelijk langs de kennisleer waarin hij het element "eenheid" verklaarde door te zeggen dat het geheel bestond uit alle subjekten en objekten van ervaring.

In de volgende hoofdstukken ging Smuts nog verder doordringen in de essentie van het geheel door de vraag of de werkelijkheid der dingen kenbaar is, welke vraag wij ook bij Kant ontmoeten (20).

(19) Ibidem, blz.70.

Als wij in dit verband over kennisleer praten, bedoelen we vanzelfsprekend de epistemologie, wat het veld tussen logika en metafysika behandelt, en niet de zuivere logika.

Wij vinden dus bij Smuts' opvatting over het geheel, het element variatie en inwaartse groei, het "meer zijn" van het geheel dan de konstituerende delen en het feit dat het geheel kan gekend worden door de epistemologie.

An Inquiry into the Whole zou echter als basis dienen voor het latere werk dat meer omvattend was en waaruit ook vergelijkingen met het praktische leven zouden getrokken worden.

II. Holism and Evolution.

Toen Smuts na een woelige politieke periode naar de filosofie terugkeerde schreef hij in 1926 op enkele maanden tijd zijn "Holism ^{and} Evolution". In het voorwoord van dit werk verklaarde hij dat de wetenschap en de filosofie niet zover van elkaar stonden; dat ze gemeenschappelijke problemen hadden, die juist de faktor "holisme" onthulden, in het licht van de ontwikkeling van de wetenschappen. Hij onderzocht dus die gemeenschappelijke problemen en een wederonderzoek van fundamentele concepten was daarom noodzakelijk (21).

(20) Voor al het voorgaande zie: ibidem, blz. 70-83.

Voor de epistemologie van Kant zie G. VERBEKE, op. cit. blz. 40.

Voor de opvattingen van Hegel zie E. DE JONGHE, op. cit. blz. 28 (deel over Hegel- Marx).

(21) J.C. SMUTS: Holism and Evolution, voorwoord, Mac. Millan and Co, Londen, 1936, blz. IX.

Hij ging verder met te zeggen dat Evolutie niets anders was dan de graduele ontwikkeling en stratifikatie van een progressieve serie van gehelen (22). De wereld bestond dus uit een serie gehelen : men had eerst en vooral de dode stof, welke het meest eenvoudige geheel was, verder waren er de planten en dieren, de geest (motion - life - mind). Deze progressie van gehelen maakte de structuur van het heelal uit (23). Daarom was het nodig eerst af te rekenen met de wetenschap van de 19de eeuw die steeds had verklaard dat er niets méér in het gevolg kon zijn dan er in de oorzaak was geweest. Dit concept van noodzakelijkheid deed elke werkelijke vooruitgang onmogelijk worden (24). Het holisme dat de gehelen beschouwt als de echte basis van de werkelijkheid kon natuurlijk niet akkoord gaan met deze opvatting, die in de 19de eeuw heerste. De groei, noodzakelijk voor het tot stand komen van deze gehelen, was er de oorzaak van dat de wereld steeds groter, rijker en ook ingewikkelder werd.

(22) Loc. cit. .

(23) J.C. SMUTS, jnr, op cit., blz. 290 - 291.

(24) J.C. SMUTS, op cit., Hfst. I, The reform of fundamental concepts, blz. 1. Nineteenth-century science went wrong mostly because of the hard and narrow concept of causation which dominated it. It was a fixed dogma that there could be no more in the effect than there was in the cause; hence creativeness and real progress became impossible.

Wat hij in hoofdstuk V over de verhouding van de delen in de gemeenschap schreef is zeer belangrijk als belichting van zijn latere politieke doeleinden. Iets zeer essentieel in het concept van het geheel was dat de delen bij elkaar waren in een unieke en specifieke combinatie, in een specifieke interne relatie, in een creatieve syntesis, welke dit geheel onderscheidde van alle andere vormen van combinatie of samenzijn (25). En over de invloed die zulke structuur op de delen heeft : dat de delen in het geheel zo gevat waren door de structuur, dat ze verschillend waren en zich gedroegen op een andere wijze dan ze zouden doen, los van deze structuur (26).

Het volgend hoofdstuk handelde dan weer over de invloed van het geheel op de activiteiten en interakties van de delen, namelijk dat de eenheid en syntese van deze delen zo sterk was dat deze een speciaal karakter gaven aan hun activiteiten en onderlinge relaties, welke ze niet zouden hebben zonder deze eenheid of syntese (27).

-
- (25) Ibidem, Hfst V, General concept of Holism, blz. 103.
"It is the very essence of the concept of the whole that the parts are together in a unique specific combination, in a specific internal relatedness, in a creative synthesis, which differentiates it from all other forms of combination or togetherness".
- (26) Ibidem, blz. 103. "The parts in a Whole are also affected by the structure and are different and behave differently from what they would have done apart from such a Whole".
- (27) Ibidem, Hfst. VI Some Holistic functions and categories, blz. 125-126. "A whole is a synthesis or unity of parts, so close that it affects the activities and interactions of those parts, impresses on them a special character, and makes them different from what they would have been in a combination devoid of such unity or synthesis".

Als hij uiteindelijk geheel in de evolutie zag hij het geheel van de Personaliteit (personality), het laatste en hoogste geheel van de holistische evolutiereeksen (28) en in deze personaliteit was de voornaamste voorwaarde, de morele discipline die ervoor zou zorgen dat orde zou gehandhaafd worden (29).

Dit is in enkele brede trekken de inhoud van "Holism and Evolution". Later zou Smuts in een toespraak de inhoud van dit werk duidelijker maken, vooral in verband met het begrip evolutie : in plaats van een klaargemaakte wereld, die voleindigd was en vooruitbewoog als een konstante, gefixeerde entiteit, zag hij een groeiende wereld, een kreatief heelal, een wereld die leerde zoals een individu leerde en groeide (30). Over de geheelen, verklaarde hij verder dat hun velden elkaar raakten en hij noemde dit de "veldindringing" in de velden van de andere geheelen (31).

(28) Ibidem, Hfst. X Personality as a Whole, blz. 258.
"The latest and supreme which has arisen in the Holistic series of Evolution".

(29) Ibidem, Hfst XI, Some Functions and Ideals of Personality. blz. 288 - 289.

(30) Greater South Africa, plans for a better world, nov. 1940, Truth Legion, J.H.B., blz; 134: "... ready made and finished and moving forward as a constant, fixed, rigid entity... growing world, a creative universe, a learning world..."

(31) Ibidem, blz. 137, "field-interpenetrating into the fields of other wholes..."

Hij bedoelde hiermede dus dat elk geheel een bepaalde werkingzone had maar dat deze zones niet los van elkaar stonden. Dit is misschien het best te vergelijken met de kennis van de individuen : een individu kent bepaalde zaken, bijvoorbeeld A. B. en C., dat is zijn kenniszone. Maar een ander individu kent bijvoorbeeld B. C. en D, terwijl nog een andere A. B. en D. kent. De kenniszones van het eerste individu en het tweede overlappen elkaar, wat B. en C. betreft; die van het tweede en derde betreffende B. en D. en die van het eerste en derde betreffende A. en B.

Smuts ging nog verder met te beweren dat het menselijk wezen niet de hoogste vorm is van de evolutie, want op een bepaald ogenblik zou er een vorm van leven komen die veel hoger was dan deze, die zij vandaag kenden. Zo, zij hij, dat hij niet geloofde dat de menselijke wezens het uiteindelijke ideaal van het heelal waren, maar dat nog veel hogere vormen van geestelijk gehelen zouden komen, want het leven was nog maar jong (32). Het is echter nergens duidelijk welke hogere vormen van leven er konkreet nog zouden

(32) Ibidem, blz. 138: "... life is only young. ... I don't believe that we, the human beings are the acme of the universe ..."

"... I believe there will be evolved far higher forms of spiritual wholes than we see before us to day ...".

volgen; maar dit toont aan hoezeer Smuts geloofde in de groei en evolutie van het leven.

Samenvattend betekende Holisme voor Smuts dus de leer dat alles groeit naar gehelen door variatie en inwaartse groei, dat deze gehelen het uiteindelijke doel van het heelal zijn, dat het geheel meer is dan de som van de delen. Verder dat de delen van het geheel, juist door de eenheid en synthese waarin zij gevat zijn zich verschillend zullen gedragen van wat ze zouden doen los van deze eenheid, dat hun wezen in deze synthese ook anders wordt en dat hun onderlinge relaties en combinaties ook de invloed van het "gevat-zijn in het geheel" ondergaan.

Het zijn deze opvattingen van Smuts die men altijd moet voor ogen houden, als men zijn politiek tracht te verklaren.

§ 2. Beoordeling.

Bij de eerste benadering van het Holisme, krijgt men over het algemeen de indruk dat deze filosofie een beetje in de lucht hangt, want Smuts' werken over het Holisme zijn alles behalve gemakkelijk. Thomas Boydell schreef in "My luck is still in" dat hij niet heel veel begreep van Smuts' holisme, maar dat hij zich trooste met de gedachte dat ook Churchill in hetzelfde geval was en dat hij het daarom maar overliet aan Einstein (33). Men zou inderdaad kunnen zeggen dat Smuts' filosofie onbegrijpelijk is, als men niet de omstandigheden in acht houdt waarin ze uitgewerkt werd, als men niet de invloeden nagaat en vooral als men niet de toepassingen van deze filosofie beschouwt.

Men weet dat Smuts veel meer onder Engelse dan onder Zuidafrikaanse invloed stond en Engeland was op het einde van de 19de eeuw zeer sterk beïnvloed door de Evolutieleer van Darwin en Spencer. Evolutie betekent voor hen : "de strijd voor het bestaan" en "de overleving van de sterkste". Darwin zag twee factoren in het ontwikkelingsproces : de natuurlijke selectie en de innerlijke faktor van creatieve variatie, die vooral door het neo-darwinisme zou beklemtoond worden (34). Deze idee van creatieve evolutie heeft de jonge Smuts ontzettend aangegrepen en deze zou dan ook het vertrekpunt van zijn filosofie worden.

(33) T.H. BOYDELL : My luck's still in, Stewart Printers, Cape Town, 1947, blz. 143-144.

Van nog groter belang was de stroming, die de mechanistische levensbeschouwing, die in de 17de eeuw ontstaan was en teruggreep naar de Griekse atomisten, wou vernietigen, nl. de vitalistische levensbeschouwing. De mechanisten beweerden dat alles kon verklaard worden door referentie naar stof, beweging en de wetten die deze beheersten. De vitalisten daarentegen beweerden dat een verborgen kracht de ontwikkeling van binnenuit in een bepaalde richting stuurde (35).

De grote voorstander van deze vitalistische beweging was Henri Bergson, die een werk schreef over de kreative evolutie (36).

Smuts' filosofie kan dus niet los gezien worden van de stromingen die Europa beheersten en juist daarin ligt de grootste verdienste van de filosoof Smuts : hij hielp mee om de mechanistische levensvisie van Descartes te doorbreken om terug te grijpen naar de pre-descartes-periode en waarom niet zover tot bij Aristoteles. Descartes beweerde : "geef mij uitbreiding en beweging en ik zal de wereld herscheppen" en "het heelal is een machine waarin alles door beweging gebeurt" (37). Aristoteles zag het leven als een organisme met een innerlijke groei en Smuts

(34) DARWIN : The Origin of Species by means of natural selection of the preservation of favoured races in the struggle for life. Sixth edition with additions and corrections to 1872. London, John. Morray 1878

greep naar hem terug en verzette zich hiermede tegen de atomistische leer van Demokritos (38) die beweerde dat alles uit atomen bestond.

Naast deze verdienste zijn er toch enkele fouten in zijn holistische levensbeschouwing, niet alleen wat de leemtes betreft in het uitwerken van zijn filosofie, die tot uit-
ing komen in de randaantekeningen van H.J. Wholstenholme bij "An Inquiry into the Whole" (39) maar vooral in zijn opvattingen over het geheel als een hoogste vorm.

De leemtes tonen zich als Smuts het bestaan van het geheel wil doorgronden en houden meestal verband met filosofische onnauwkeurigheden, maar dit is niet zo belangrijk. Maar heeft Smuts zich nooit afgevraagd dat een te grote nadruk op het geheel, de belangrijkheid van de delen kan schaden? Hoe mooi hij ook verklaard dat de synthese van de delen anders doen worden, blijft daar nog de grote vraag of daardoor die delen op zichzelf beter worden of anderzijds van belang verliezen ten voordele van het geheel. Wordt de eigenheid van een deel niet prijsgegeven om nog enkel een deel van het geheel te worden?

(35) Zie Encyclopaedia Britannica, W.Benton, Londen, 1964, vol. 15, blz. 164.

In de toepassing van Smuts' visie in de praktische politiek zijn deze vragen van het allergrootste belang en moeten ze gesteld worden. Deze onvolkomenheden nagelaten, bleef Smuts toch een grote filosoof; het is natuurlijk altijd gemakkelijk iemand te veroordelen omdat hij bepaalde tekortkomingen heeft terwijl men dan ook maar vergeet dat er in zijn theorie vele goede elementen zijn. Dat is te dikwijls in het geval van Smuts gebeurd.

Toch bestaat er nog geen enkele degelijke kritiek van zijn filosofie. Er zijn inderdaad kritieken zoals "A catholic view of Holism" van Mgr. Kolbe, waar men aanvankelijk kan geloven dat ze waardevol zijn, maar die toch zeer vlug in enge standpunten vervallen. Mgr. Kolbe was een kenner van Smuts in Stellenbosch en hij erkende zelf dat hij te weinig aandacht aan zijn leerling had besteed. Smuts was volgens hem, misschien wel niet de schitteren^dste van zijn leerlingen, maar in elk gevaar diegene die zijn beloftevol talent ten volste ontwikkelde (40). Zijn kritiek kwam

-
- (36) H. BERGSON : L'evolution Créatrice, Quatrième édition, Paris, 7. Alcan, 1908 in 8°. alsook H. DRIESCH : Der Vitalismus als Geschichte und als Lehre, Leipzig, 1905.
- (37) Encyclopaedia Britannica, vol. 15, blz. 165.
- (38) B. RUSSELL : A History of Western Philosophy, Ned. vert. Savire, Den Haag, 1948, blz. 76.
- (39) HANCOCK : Selections from the Smuts Papers, vol. III, Blz. 68.

erop neer dat Smuts geen referentie maakte naar : de eerste oorzaak die aan de basis ligt en ondersteuning geeft aan alle tweede of bijzondere oorzaken... God...

(41). De vraag blijft : is zulke kritiek wetenschappelijk? Een andere kritiek zou kunnen zijn dat Smuts teveel op voorgangers steunt zoals bijvoorbeeld op Aristoteles, maar daarop kan men antwoorden dat het hoe langer hoe moeilijker wordt om niet op Aristoteles te steunen; men moet in deze tijd al eigenaardige ideeën hebben wil men niet ergens terug gaan naar Aristoteles.

Toch blijft Smuts' filosofie zonder verwijzing naar de praktische politiek moeilijk om te begrijpen, maar deze nood wordt verholpen door het feit dat hij naast filosoof ook staatsman was die trachtte zijn levensbeschouwing in de politieke realiteit te verwezenlijken.

(40) KOLBE : A catholic view of Holism..., Mac Millan and C°, London, 1938, blz. 5.

(41) Ibidem, blz. VII, "The first cause, which underlies and sustains all secondary or particular causes.... God".

HOOFDSTUK II : HET HOLISME ALS BIJDRAGE TOT HET TOT
STAND KOMEN VAN DE ORGANISATIE DER VER-
ENIGDE NATIES.

De organisatie der Verenigde Naties kwam tot stand aan het einde van de Konferentie van San Francisco in 1945. Deze Konferentie was het hoogtepunt van een groei waarvan niemand het begin kent maar waarvan wel bepaalde lichtpunten te onderscheiden zijn, voornamelijk de stichting van de Volkenbond in 1919 en de verdragen die gesloten werden tijdens de tweede wereldoorlog. Het belang van deze twee lichtpunten in de groei van het Charter van de Organisatie der Verenigde Naties is zeer groot, want het Charter is als het ware de samenvatting van al de voorgaande ervaringen in de poging om tot een internationale eenheid te komen. De bittere ervaring van het mislukken van de Volkenbond en de hoop op een nieuwe wereldvrede, uitgesproken tijdens de tweede wereldoorlog, zijn de elementen geweest van realisme en idealisme, die zo noodzakelijk waren om een nieuwe wereldorganisatie op te richten.

Zou een persoon zo verbonden geweest zijn met deze elementen van de dromen van 1918 en de werkelijkheidszin van jaren 1940-1945, als Generaal Smuts, die met gans zijn wezen, gesteund door zijn levensbeschouwing, bleef geloven dat het feit van oorlog kon verdwijnen en een blijvende wereldvrede mogelijk was ?

1. De Volkenbond als voldoening van de nood aan een geheel.

Vanaf het ogenblik dat Smuts voor zichzelf ervan overtuigd was dat een geheel steeds rijker en groter was dan de som van de delen en dat de delen, in het geheel, door het geheel beïnvloed werden in hun onderlinge relaties, trachtte hij zijn politiek naar deze overtuiging te regelen.

Op zuiver binnenlands gebied betekende dit dat hij een aanhanger was van het ideaal van Cecil Rhodes, die Zuid-Afrika tot een politieke eenheid wilde maken.

Eenmaal dat bereikt droomde hij van een imperium dat verschillende staten zou samenbinden en dat uiteindelijk samen met andere imperia een groot wereld^dgeheel zou vormen.

De Unie van Suid-Afrika "Smuts se blywenste werk" zoals G.D. SCHOLTZ het noemt (1) kwam tot stand in 1910 en van dan af zou hij zich met al zijn krachten inzetten voor een verder politiek geheel : het Britse Gemenebest. Deze poging heeft hem niet altijd de sympathie van vele Afrikaners bezorgd, misschien terecht, maar men mag nooit vergeten dat dit Gemenebest voor Smuts geen doel op zichzelf was, maar slechts een stap naar een groter en ruimer geheel. Voor hem was dit Gemenebest geen staat, maar een gemeenschap van staten en naties, veel groter dan om het even welk

(1) G.D. SCHOLTZ, "Die Afrikaner en die Holisme" in die Transvaler van 26 maart 1968 e.v.

bestaande rijk, een ganse wereld voor henzelf, die naar buiten als een steeds groter wordende eenheid zou moeten optreden (2).

Zijn opvatting over de onderlinge relaties in het geheel overtuigde hem ervan dat het heelal in se vriendelijk moest zijn in tegenstelling met de vijandschap die hij rondom zich zag en deze overtuiging gaf hem sterkte en vrede en een nog meer geheel - zicht van het leven en de natuur. Holisme was de sleutel tot het denken en zodoende zou men bekwaam zijn om nog meer van het heelal te weten te komen (3).

Zo dacht Smuts, maar in 1914 begon daarentegen een verschrikkelijke oorlog, die vier ^½ lage jaren duurde, en waarin, naar schatting, ruim acht miljoen mensen het leven lieten en meer dan twintig miljoen gewonden vielen. Meer dan ooit reeds het geval was geweest, was deze oorlog, de aanleiding tot het stellen van het verschrikkelijk probleem van de wereldvrede, het vreedzame samenleven van naties, of in holistische termen uitgedrukt, de vriendelijke verhouding van de delen in het geheel tot elkaar.

(2) Ibidem, deel III, Al Smuts se drome loop uit op mislukings, Greater South Africa, Blz. 26-29 : "We are not a state but a community of states and nations. We are far graeter than any empire... a whole world by ourselves."

(3) J.C. SMUTS jnr, op cit. blz. 291. "It is an idea that gives strength and peace and is bound to give a more wholesome view of life and nature than we ^{have} ~~had~~ so far.

Wanneer de Volkenbond tot stand kwam, op initiatief van president Wilson (4), was Smuts een van de grote voorstanders. President Wilson zou later zelfs erkennen dat hij zijn opvattingen over de Volkenbond helemaal herschreven had in het licht van Smuts' aanwijzingen (5) artikel 10, dat Wilson als het voornaamste beschouwde, kwam helemaal van Smuts' hand (6). Artikel 10 handelt over de politieke onafhankelijkheid en territoriale integriteit van de statenleden en het respect van deze leden hiervoor, alsook wat er zou gebeuren als men deze verplichting niet zou nakomen (7). Smuts verbintenissen met de Volkenbond zouden later nog dikwijls het voorwerp van spot worden bij zijn tegenstanders : in de Volksraad van Zuid-Afrika werd de Bond zelfs het "Kindjie van die Eerste Minister" genoemd (8).

Wholeness is the key to thought, and when we take that view we shall be able to read much more of the riddle of the universe."

- (4) President Wilson werd dikwijls als een idealist bestempeld omdat hij te weinig de realiteit van de toenmalige internationale verhoudingen inzag.
- (5) E. BERNSTEIN : The Legacy of General Smuts, blz. 16. "... in the light of a paper by General Smuts ...".
- (6) Rand Daily Mail, 12 sept. 1950, blz 2.
- (7) Art. 10 : The Members of the League undertake to respect and preserve as against external aggression the territorial integrity and existing political independence of all Members of the League. In case of any such aggression or in case of any threat or danger of such aggression the Council shall advise upon the means by which this obligation shall be fulfilled."
- (8) Debate van die Volksraad, 1942, vol 43, Blz. 1835.

Smuts schreef ook een boek: The League of Nations, A practical Suggestion, Hodder and Stoughton, Londen, 1918.

Ook in zijn "Holism and Evolution" schreef hij over de Volkenbond, als het voornaamste konstruktieve resultaat uit de grote oorlog, dat deze bond de uitdrukking was van een diep - gevoelde aspiratie naar een meer stabiele holistische menselijke gemeenschap en dat in hem het geloof was verstevigd dat, wat holisme werd genoemd, ook aan het werk was in de konflikten en de moeilijkheden van de mensen (9).

Dit is zeker een nieuw element, want tot dan toe sprak Smuts nooit over konflikten of moeilijkheden van de delen, wel over hun vriendschappelijke relaties. Het is een vorm van kompromis tussen theorie en werkelijkheid. Het ontstaan van de volkenbond was een overwinning voor Smuts' holisme, want het betekende een eerste stap in de verwezenlijking van het grote geheel, of zoals Burbidge het uitdrukte; "Die voldoening van de nood aan 'n "geheel" in de mensheid en al haar instellingen."(10).

De geschiedenis heeft echter uitgewezen dat zowel Smuts als Wilson idealisten waren. Wilson kon zijn eigen land

(9) J.C. SMUTS, op cit., blz. 312 : "Thus, the League of Nations, the chief constructive outcome of the Great War, is but the expression of the deeply-felt aspiration toward a more stable holistic human society. And the faith has been strengthened in me that what has here been called Holism is at work even in the conflict and confusions of men..."

(10) W.F. BURBIDGE, F.M. Smuts, Soldier and World statesman, John Crowther, London, 1943, blz. 44. "... The need for a wholeness in mankind and all its institutions".

niet eens overreden om deel te nemen aan de Volkenbond (11). En Smuts' theorie over de vreedzame relaties van de delen in het geheel zou ook zeer vlug in het water vallen. Maar voordat dit duidelijk werd, waren er nog andere moeilijkheden die moesten opgelost worden.

2. Het probleem van het slechte deel.

In zijn theoretische ontwikkeling van de leer van het Holisme, had Smuts geen rekening gehouden met de mogelijkheid dat een van de delen tegen het patroon in, in de groei naar een geheel, zich helemaal anders zou gedragen dan verwacht werd. Dit was nu het geval met Duitsland. Na de oorlog echter bleef het voor Smuts uit den boze, dat de Europese Volkeren haat tegenover elkaar bleven toedragen en daarom drong hij aan op een aanpassing van de vredesvoorwaarden aan Duitsland, zodat deze haat zou verdwijnen. Dit gebeurde echter niet en Smuts was ontzettend ontgoocheld, zoals duidelijk blijkt uit een brief die hij op 26 maart 1919 aan Lloyd George schreef :

(11) Zie in dit verband J.G.J.C. NIEUWENHUIS : Bedreiging van het Westen, vol. 4, blz. 180.

Op dit punt wordt Wilson wel eens vergeleken met Alexander I, die zogingen aanwendde om een grote - en heilige alliantie te stichten : ook hij werd in eigen land niet begrepen. Wilsons' politieke tegenstanders de republikeinen, slaagden bij deze gelegenheid erin om zetels in het Huis der Afgevaardigden te winnen. De reden waarom de U.S. niet meewilden was het verzet tegen de medezeggingschap van de Bond in aangelegenheden van immigratie, douanetarieven en nationaliteitsvraagstukken."

"Ik ben ernstig bevreesd dat de vrede waarnaar wij streven, een onmogelijke vrede is, op een verkeerde basis gesteund; ik ben werkelijk bevreesd dat deze vrede niet door Duitsland zal aanvaard worden, en wordt ze toch aanvaard, dat ze zal later blijken erg onstabiel te zijn en dat ze alleen dient om de anarchie, die snel Europa aan het innemen is, te bevorderen. Bepaalde punten schijnen voor mij ontzettend klaar : we kunnen Duitsland niet verwoesten zonder dat we daarmee tegelijkertijd Europa gaan verwoesten. Wij kunnen Europa niet redden zonder de samenwerkingen van Duitsland. En toch bereiden we nu een vrede voor die Duitsland moet vernietigen en we denken nog wel dat we daarmee Europa gaan redden. Het feit blijft echter dat de Duitsers de dominerende faktor op het Europees kontinent geweest zijn en zullen blijven, en geen enkele permanente vrede is mogelijk zonder gebaseerd te zijn op dit feit"(12). Het was dan ook een erg teleurgesteld Smuts die naar Zuid-Afrika terugkeerde, waar hij na de dood van Botha, de regering overnam.

Alhoewel de praktijk had uitgewezen dat die groei naar geheel geen werkelijkheid was, maar dat er toch optimistische gegevens waren door het ontstaan van de Volkenbond, trachtte Smuts toch zijn theorie te redden. Het zou afbreuk

(12) W.K. HANCOCK : Smuts I : The Sanguine Years (1870-1919), Blz. 510-511. aangehaald in SCHOLTZ : deel III, Al Smuts se drome loop uit op mislukkings, in die Transvaler, van 26 maart e.v. "... an impossible peace ... utterly unstable and only serve to promote the anarchy ... We cannot destroy Germany without destroying Europe. We cannot save Europe without the coöperation of Germany...".

doen aan Smuts'waardigheid als staatsman te gaan beweren dat zijn pleidooi voor verzachte oorlogsvoorwaarden aan Duitsland, enkel geïnspireerd werd door de drang om zijn leer van holisitische groei te laten kloppen, maar men moet blijven voor ogen houden dat deze leer van Smuts niet iets abstrakt was, maar dat ze voor hem een basis was, een vertrekpunt dat hem steeds leidde. Er mocht geen boosaardigheid zijn, zelfs na de grootste misdaad van een deel, moesten de onderlinge verhoudingen nog vriendelijk blijven.

Dit heeft meer zin dan men bij het eerste zicht zou vermoeden, want kan men niet beweren dat de vernederende vredesvoorwaarden een van de oorzaken zijn geweest van de tweede, nog verschrikkelijker, wereldoorlog? En zouden de internationale relaties op dit ogenblik niet veel beter zijn, als daar nooit een tweede wereldoorlog was geweest. De Duitsers zijn en waren een volk dat zich niet ongestraft laat vernederen en wiens bijdrage tot de Europese verwoestingen werkelijk onschatbaar was en nog is.

Smuts heeft dit, gesteund door zijn holistische levensbeschouwing ingezien en op dit punt was hij een goede profeet.

3. De Tweede Wereldoorlog en de ontgoocheling.

De Volkenbond, die tot stand was gebracht in een sfeer van idealisme, had weinig overlevingskansen door de weigering van de Verenigde Staten van Amerika om zich aan te sluiten; daarbij kwam dan nog het ontbreken van de wil om op internationaal gebied samen te werken en de houding van de kleine staten die evenveel rechten wilden als de groten, maar niet dezelfde plichten konden dragen (13).

1932 bracht Japan, dat China binnenviel, en een eenparig besluit van verzet door de volkenbondsleden, gevolgd door de terugtrekking van Japan, uit de Bond. Hetzelfde deden Duitsland, wanneer Hitler in 1933 aan het bewind kwam en Italië, nadat het Abessinië in 1935 aangevallen had, tegen de wil van de Volkenbond. De doodsteek kwam als Rusland werd uitgesloten nadat het Finland in 1939 was binnengedrongen.

Men kan begrijpen dat Smuts, een van de vaders van de Volkenbond, die in deze Bond als het ware zijn levenswerk gezien had, ondanks het feit dat hij het verwacht had (14), zeer ontgoocheld was. Want het is normaal dat iets, dat men toch heeft voorzien en wil vermijden, nog een verrassing kan zijn, de dag dat het een feit is.

(13) Zie supra : hoofdstuk over de funktionele ongelijkheid en juridische gelijkheid van de statenleden.

(14) Zie infra : brief aan **Lloyd** Georges.

Wanneer men Smuts' opvattingen over de tweede wereldoorlog leest, dan ziet men duidelijk dat hij nooit heel diep in de Volkenbond geloofd heeft, tenminste na zijn ontstaan. Hij zei over de tweede wereldoorlog : "Ik noem dit een kontinu drama omdat ik deze oorlog zie als een voortzetting van de laatste oorlog en het geheel als mogelijk een andere dertig-jarige oorlog, die begon in 1914, in 1919 door een wapenstilstand werd onderbroken, ten onrechte vrede genoemd; die met groter geweld in 1939 weer werd opgenomen en kan duren (wie weet !) tot 1944. De tussenperiode van wapenstilstand was een periode van koortsige rust of onrust, van dromen en illusies (15).

Het kan tegenstrijdig klinken dat Smuts zagezegd nooit in zijn levenswerk geloofde maar men moet het onderscheid maken tussen het idealisme van de Konferentie van 1919, toen Smuts nog vast vertrouwde in de bereidheid tot internationale samenwerking en de ontgoocheling dadelijk daarop, toen het duidelijk werd dat de Verenigde Staten niet zouden meewerken en dat de Vredesvoorwaarden aan Duitsland niet zouden aangepast worden aan zijn levensvisie. Opmerkelijk is ook dat hij allusie maakte op de 30-jarige oorlog,

(15) Smuts' toespraak tot Engelse parlement op 21 oktober 1942 : K.C.A., Keesing's Publications, Bristol, vol. IV 1940 - 1943, blz. 54109

"I call this a continuing drama, because I view this war as a continuation of the last war, and the whole as perhaps another 30 years war which began in 1914, was interrupted by an armistice in 1919, improperly called a peace, was resumed with greater ferocity in 1939, and may continue (who knows) till 1944. The intervening armistice was a period of feverish rest or unrest and dreams and illusions."

het kan toevallig zijn, maar zag Smuts in de toekomstige vredeskonferentie na de oorlog niet dezelfde betekenis als in de vrede van Westfalen in 1648 na de 30-jarige godsdienstoorlog, twee data die van ontzettend belang waren voor de geschiedenis ? Zou de vredeskonferentie voorgoed de stoot geven op weg naar een internationale gemeenschap zoals Westfalen dat had gedaan betreffende de nationale staten ? Men zou het kunnen afleiden.

De tweede wereldoorlog was niet enkel zomaar een eenvoudige oorlog tegen Duitsland en Japan met hun imperialistische uitbreidingszin, maar was ook een oorlog van bevrijding. Voor de Verenigde Staten van Amerika en meerdere van haar Geallieerden was het een strijd voor individuele vrijheid, een strijd tegen de volledige onderdrukking en verwoesting van de individuele autonomie om een beschaving gebaseerd op de erkenning en naleving van het principe van de Rechten van de Mens, te redden. Voor de reeds lang sluimerende gebieden in Azië en Afrika bracht de oorlog een nieuwe levensvisie, een versteviging van het nationalisme en een ontwaken van een stijgende vraag naar beter leven (16).

Daarbij kwam nog dat de crisis van de dertiger-jaren voor het eerst een bewustwording had gebracht van de groeiende problemen van de volledige tewerkstelling en economische stabiliteit. Van zeer groot belang in deze evolutie was

(16) R.E. ASHER, The United Nations and the Promotion of General Welfare, Washington, Brookings's, blz.19.

het verschijnen van Keynes' "The General Theory of Employment, Interest and Money" die een ommekeer in het ekonomiesch denken, de zogenaamde Keynesiaanse revolutie teweegbracht (17). Al deze veranderingen en nieuwe problemen maakten alles nog moeilijker en een toekomstige organisatie zou daarmee rekening moeten houden.

Ook Smuts zag in dat de oorlog geen gewone oorlog van het oude type was, maar wel een strijd van ideologieën, van levensfilosofiën in konflikt met elkaar. Die oorlog zou de geschiedenis voor duizend jaren bepalen want het was een werkelijke oorlog en alle krachten zouden moeten samengevoegd worden om te ontkomen aan een totale oorlog (18).

Op 12 maart 1943 beweerde Dr. Malan, leider van de oppositie, in de Volksraad van Zuid-Afrika dat Versailles, de voornaamste oorzaak was van de bestaande oorlogsellende. Smuts antwoordde daarop, dat hij Versailles veroordeeld had omdat hij van mening was dat er geen verdere haat moest gekweekt worden tussen de Europese Volkeren, maar dat Versailles op zichzelf niet de oorzaak was van de tweede wereldoorlog, maar wel de Duitse ambitie om een Herrenvolk te stichten, het Nationale Socialisme onder leiding van Hitler (19).

(17) KEYNES: The General Theory of Employment, Interest and Money, New York, Harcourt, Brace and Co, 1936.

(18) J.C. SMUTS, jnr.; op. cit., blz. 472.

(19) Debatte van die Volksraad, 1943, vol. 45, blz. 3309-3311.

HOOFDSTUK III: DE PREAMBULE VAN HET CHARTER.

Het woord "preambule" is afgeleid van het latijnse "preambulare", wat eenvoudig "voorgaan" betekent. In de engelse taal werd "preamble" oorspronkelijk gebruikt om een muzikale prelude aan te duiden en kreeg het ook de betekenis van een voorafgaandelijke verklaring in een spreekbeurt of geschrift alsook van een inleidende paragraaf of deel in een statuut dat de grond en de bedoeling van dit statuut uiteenzette, en het is in deze laatste betekenis dat het woord het meest wordt gebruikt (1).

In het nederlands kan men misschien best van een "afzonderlijke" voorafgaande beginselverklaring, spreken, maar de franse term "préambule" is in het nederlands vertaald als "preambule".

Men kan deze preambules in twee grote soorten indelen : eerstens is daar de onrechtstreekse beginselverklaring, tweedens is daar de rechtstreekse die meestal zal beginnen met het woord "wij". Naast de preambule van het Handvest der Verenigde Naties ontmoet men dit bij de Konstitutie van de Verenigde Staten van Amerika.

Eén van de grote vernieuwingen in het Handvest, in vergelijking met het Volkenbondspakt en de Dumbarton Oaks-voorstellen is juist het invoeren van een preambule, waarvoor Smuts grotendeels verantwoordelijk kan gesteld worden.

(1) Zie Shorter Oxford English Dictionary, vol. II, N-2, blz. 1563.

I. HET VERLOOP DER FEITEN.

A. Voor de Konferentie van San Francisco.

Het Volkenbondspakt bevatte geen afzonderlijke beginselverklaring in de zin van een rechtstreekse verklaring : wel was daar natuurlijk de aanhef :

"De Hoge Verdragssluitende partijen.

Teneinde internationale samenwerking te bevorderen en internationale veiligheid te verkrijgen, door verplichtingen te aanvaarden om niet tot oorlog toevlucht te nemen, door internationale betrekkingen te onderhouden, volledig openbaar en gegrondvest op gerechtigheid en eer door vastberaden de regels van het Volkenrecht als een werkelijk richtsnoer te stellen voor het onderling gedrag van de regeringen en door gerechtigheid te handhaven en nauwlettend alle verdragsverplichtingen te eerbiedigen in het verkeer met elkaar van georganiseerde volkeren.

Aanvaarden dit Volkenbondspakt (2).

De Dumbarton Oaks voorstellen beperkten zich tot één enkele zin, als aanhef van de artikelen : "Daar zal een internationale organisatie opgericht worden onder de titel van de Verenigde Naties, van wie het Handvest noodzakelijke voorzieningen zal bevatten om de volgende voorstellen

(2) A. ZIMMERN : The League of Nations and the rule of law, 1918-1935, Mac Millan and Co, London, 1936, blz. 497.

werkelijk te maken...." (3).

Schükling en Wehberg verklaren het feit dat in het Volkenbondspakt elke manifestatie, die zich tot de harten van de Volken richt, ontbreekt ^{door} Engels-Amerikaanse invloeden (4). Misschien is het wel zo, maar men mag niet vergeten dat de Konstitutie van de Verenigde Staten van Amerika toch ook een preambule heeft, wat toch moeilijk als een onpersoonlijke aanhef kan beschouwd worden en dat de uiteindelijke beginwoorden van het Handvest "Wij" de Volkeren van de Verenigde Naties resulteren uit een voorstel van de Amerikaanse delegatie (5). Zou het niet beter zijn de oorzaak hiervoor te zoeken in de beperkte tijd waarin het Volkenbondspakt werd klaargestoomd? Want, terwijl het Handvest van de UNO gegroeid is over een tijdsduur van vijf jaren tijdens dewelke verbeteringen en aanvullingen werden gemaakt, was het Pakt het produkt van één enkele konferentie. Anderzijds is het duidelijk dat een rechtstreekse aanhef een dosis idealisme nodig heeft en daar was toch meer idealisme in Versailles dan er was in San Francisco.

Het is echter beter eerst de vraag te stellen waar de preambule vandaan is gekomen. Het antwoord daarop is heel eenvoudig; van Smuts. Op de bijeenkomst van de afgevaardig-

-
- (3) Guide to Amendments, Comments and Proposals, concerning the Dumbarton Oaks Proposals for a General International Organisation (For the use of the Delegates), Doc. 288/G/38.
- (4) SCHUKING en WEHBERG, Die Satzung des Völkerbundes, in Volkenbond en Verenigde Naties, blz. 33.
- (5) W.K.HANCOCK : Smuts, 2, The Fields of Force, blz. 432.

den der Britse Statenbondsleden, die plaats had in april 1945 sprak Smuts zijn zorg uit over het feit dat het voorgestelde Handvest te weinig een weerspiegeling was van wat diep in de harten van de volkeren leefde en daarom stelde hij een ontwerp van preambule voor dat de gewone mensen zou aanspreken en hen zou laten aanvoelen dat ieder van hen verantwoordelijk was voor de wereldvrede. De inleidende woorden van dit ontwerp waren : "Wij, de Verenigde Naties. Wij verklaren ons geloof in ..." (6). De Konferentie was akkoord dat dit een nobele inleiding zou zijn ... Maar naar hun mening té edel, in vergelijking met de rest van het Handvest; daarom stelden zij als aanhef voor "De Hoge Verdragsluitende Partijen" (7). Smuts nam deze woorden in zijn ontwerp op en dit werd dan het Zuidafrikaanse voorstel op de Konferentie van San Francisco.

Smuts vond het Charter te legalistisch van toon, en was van mening dat er te weinig woorden in voorkwamen "ter beroering van het hart van de gewone mens, die hem zou laten voelen dat het Handvest niet zomaar een stuk machinerie was maar iets werkelijk groots", zoals hij het uitdrukte (8). Het Zuidafrikaans ontwerp, dat zou voorgesteld worden door Smuts luidde in zijn geheel : "De Hoog Gekontrakteerde Partijen - Besloten - om een terugopleving van de strijd, waarin broeders elkaar vermoordden, welke

(6) W.K. HANCOCK : Smuts, 2, The Fields of Force, blz. 432. "We, the United Nations. We declare our faith in ...".

(7) Ibidem, blz. 432, "The High Contracting Parties ...".

(8) Ibidem, blz. 432, "too legalistic in tone ... to touch the heart of the Common man and make him feel that the Charter was not merely a piece of machinery but something truly great".

tweemaal in onze generatie, ontzettende pijn en verlies over de mensheid bracht, te beletten - en - om geloof in de fundamentele mensenrechten te hervestigen, alsook geloof in de heiligheid en grote waarde van de menselijke personaliteit en in de gelijke rechten van vrouwen en mannen en van grote en kleine staten - en - om sociale vooruitgang en betere levensstandaarden, in grotere vrijheid te bevorderen, - en voor dit doel om verdraagzaamheid in praktijk te brengen en met elkaar in vrede, als goede buren, te leven; Oodat de naties mogen samenwerken op internationale vrede en veiligheid te waarborgen, met het aanvaarden van principes en de instelling van methodes om zeker te maken dat gewapende machten niet zullen gebruikt worden, tenzij in het gemeenschappelijk belang, met de voorziening van voornemens waarbij alle twisten die een bedreiging vormen voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid, door het uitwerken van voorwaarden waaronder rechtvaardigheid en eerbied voor de verplichtingen van het internationale recht en de verdragen, alsook voor de fundamentele menselijke rechten en vrijheid, zullen kunnen gehandhaafd worden : door het gebruik van het internationale apparaat, ter bevordering van de economische en sociale vooruitgang van al de volkeren. Deze Hooggekontraakteerde Partijen stemmen daarom in met dit handvest van de Verenigde Naties.,(9).

(9) Het ontstaan der Verenigde Naties, Nederlands Ministerie van Buitenlandse Zaken, Staatsdrukkerij 's Gravenhage, 1950, blz. 16.
Zie ook U.N.C.I.O., Doc. 2, G/14(d), vol. 3, blz. 474.

Deze woorden zijn werkelijk allesomvattend en geven de kern weer van het ideaal van de internationale gemeenschap. Men vindt erin : de vastbeslotenheid om een herhalen van een vredestoring te vermijden, de herwaardering van de fundamentele mensenrechten, de juridische gelijkheid van alle staten, de noodzaak van een economische bloei en sociale vooruitgang te bewerkstelligen en het instellen van een algemeen internationaal recht, dat desnoods door gewapend optreden moet doen gehoorzaamd worden.

Deze woorden van de preambule zijn misschien al zo vertrouwd geworden dat men zich niet meer zou kunnen voorstellen dat ze niet zouden bestaan en misschien zijn ze al in zulke mate veralgemeend, dat men vergeten heeft wie in feite de vader van deze woorden was, die volledig oorspronkelijk deze zinnen uitwerkte. Want, Smuts kon niet steunen op voorafgaande preambules, en was dus wel verplicht om zelf iets te scheppen dat het hart van de gewone mensen zou beroeren. Men moet eerlijk toegeven dat deze vloeiende litteraire tekst kans had om daarin te slaan. Deze zou in elk geval de harten van de statenleden op de Konferentie van San Francisco veroveren.

B. Tijdens de Konferentie.

Naast de plenaire Vergadering bestond de Konferentie van San Francisco uit drie kommittées : 1) het Besturend of Steering Committee dat de belangrijke politieke en procedurekwesties behandelde; 2) het Koördinatiekommittee dat

zich onledig hield met de redaktieschikking en uiteinde-
lijk in voeging in het Handvest van de aanbevelingen van
de kommissies en kommittes; 3) het Kommittee van Juristen,
dat de juistheid van de juridische terminologie onderzocht.
Daarnaast waren er vier kommissies : 1) de Kommissie van
de Algemene Bepalingen; 2) deze van de Algemene vergadering
en 3) deze van de Veiligheidsraad en 4) van de Rechterlij-
ke Organisatie. Het waren vooral de drie kommittes en
de Kommissies van de Algemene Bepalingen die zich met de
preambule bezig hielden (10).

I. De Plenaire Zitting.

In de Plenaire Zitting van de Konferentie op 1 mei 1945
verdedigde Smuts zijn voorstel van preambule op een pas-
sionele wijze. " Het nieuwe Handvest moet niet zomaar al-
leen een wets-dokument zijn om de oorlog te voorkomen.
Ik wil voorstellen dat het Handvest in zijn ontwerp en
preambule een verklaring van mensenrechten zou bevatten en
een verklaring van het gemeenschappelijk geloof dat de Ge-
allieerde volkeren steunde in hun lange bittere strijd
voor de verzekering van deze rechten en dit geloof....
Laten wij in dit nieuwe Handvest van menselijkheid uit-
drukking geven aan dit geloof in ons, en zo tot de wereld,
nu en in de toekomst, verklaren dat dit niet zomaar een
brute geweldstrijd was tussen de naties maar dat er voor
ons, achter de strijd op leven en dood, de morele strijd

(10) E. De Marees van Swinderen: Wolkenbond en Verenig-
de Naties. Een rechtsvergelijking, D.A. Daamen's,
s'Gravenhage, 1946, blz. 19-20.

was, het inzicht in het ideaal, het geloof in rechtvaardigheid en de overtuiging om de mensenrechten te verzekeren om op deze basis een betere vrijere wereld voor de toekomst te vinden.... Laten wij dit in het Handvest van de Verenigde Naties duidelijk stellen, (11).

Deze woorden zijn erg idealistisch maar in feite is het een smeekbede. Men kan Smuts op de knieën zien zitten al smekend, wanneer hij aan de wereld vroeg om toch maar te begrijpen hoe belangrijk het was dat deze objektieven zouden vervuld worden. Maar vooral tonen deze woorden duidelijk dat Smuts nog geloofde in de eenheid van de wereld. Hij geloofde nog in zijn ideaal, want geen normale mens spreekt zulke woorden als hij er niet van overtuigd zou zijn dat ze inslag zouden vinden en een bijdrage tot het doel van internationale samenwerking zouden kunnen vormen.

De Nederlandse Delegatie sprak na deze toespraak van Smuts bewondering uit voor het enthoesiasme van de grijze veldmaarschalk, die reeds zovele oorlogen had meegemaakt. De volgende steeds groter in omvang en ernstige gevolgen dan de vorige en deze delegatie steunde dan ook met overtuiging Smuts' voorstel tot opneming van een preambule (12).

De toespraken in de Plenaire Vergadering waren echter nog niet een rechtstreekse bijdrage tot de vorm of inhoud van de preambule, maar ze waren wel belangrijk omdat ze een

(11) U.N.C.I.O., Doc. 55, P/13, vol. 1, blz. 425.

(12) Het ontstaan van de Verenigde Naties, blz. 17.

bepaalde sfeer schiepen waarin de rechtstreekse werkzaamheden zouden verlopen.

II. De Werkzaamheden van Kommissie I/1.

Na een diskussie op 4 mei 1945 in de eerste bijeenkomst van het eerste kommittee van de eerste kommissie werd voorgesteld dat de Zuidafrikaanse delegatie haar voorstel zou indienen (13) en in haar tweede bijeenkomst kwam het verlangen van de leden dat Smuts' voorstel als basis zou aanvaard worden duidelijk tot uiting (14). De wens van de leden was dus de zaak te bespreken op basis van Smuts' oorspronkelijk voorstel.

Vanaf het eerste begin echter waren er moeilijkheden in verband met het opstellen van een tekst : de Verenigde Staten van Amerika drongen erop aan dat de beginwoorden zouden luiden : "Wij, de Volkeren van de Verenigde Naties ...", andere afgevaardigden hadden weer bezwaren tegen de vorm waarin bepaalde artikelen van het preambule-voorstel gegoten waren. Weer andere waren niet akkoord met bepaalde woorden. Onder Smuts' toezicht verhuisde het onderwerp van de ene kommissie naar de andere, van het ene kommittee naar het andere en er werd zelfs een sub-kommissie opgericht. De tekst werd verbeterd, juridisch rechtgetrokken woorden werden weggelaten of vervangen.

(13) U.N.C.I.O., Doc. 95, I/1/2, vol. 6, blz. 270.

(14) U.N.C.I.O., Doc. 133, I/1/7, vol. 6, blz. 272.

Op 5 juli had de dertiende zitting van het Komitee I/1 plaats, waarin de verbeterde tekst paragraaf na paragraaf werd besproken : de Nederlandse afgevaardigde was niet tevreden met de voorgestelde aanhef van de Verenigde Staten van Amerika : Wij, de Volkeren van de Verenigde Naties stemmen in met dit Handvest, door onze afgevaardigden, vergaderd te San Francisco..." omdat in Nederland, in tegenstelling met, bijvoorbeeld, de Verenigde Staten van Amerika de soevereiniteit niet gevestigd was in het volk, onder de konstitutie, maar in de kroon, en het was daarom ook de kroon, niet het volk die verdragen sloot. Het Komitee was echter van mening dat de woorden "door onze afgevaardigden" deze moeilijkheid oplosten (15).

De afgevaardigde van Peru maakte bezwaar tegen het feit dat in het verbeterde ontwerp van preambule gesproken werd van "afgevaardigden van het volk" terwijl de afgevaardigden op de Konferentie deze van de regeringen ~~waten~~ en niet deze van het volk, Rusland antwoordde daarop echter dat regeringen en haar vertegenwoordigers toch dienaren van het volk waren en daarmee was dan deze zaak ook weer opgelost (16).

De eerste, verbeterde, paragraaf die besproken werd, luidde als volgt : "Besloten om de volgende generaties te sparen

(15) Ibidem, Doc. 817, I/1/31, blz. 365-366.

(16) Het ontstaan van de Verenigde Naties, blz. 17.

van de gesel van oorlog, die tweemaal in ons leven ontzettende smart over de mensheid bracht en... . De woorden "tweemaal in ons leven" waren al onderwerp van diskussie geweest en Smuts wou hen vervangen door "in onze tijd". De afgevaardigde van Oekraïne verzette zich echter hier tegen omdat hij meende dat er nooit in de geschiedenis twee zulke oorlogen waren geweest en dat de mensen nooit zo erg geleden hadden als tijdens deze twee wereldoorlogen (17). Wegens de onenigheid die bestond werd de tekst dan naar het Koördinatie-Kommittee gezonden.

De verbeterde, tweede paragraaf over de versteviging van het geloof was : om het geloof in fundamentele mensenrechten te hervestigen alsook het geloof in de waardigheid en waarde van ~~elk~~ menselijk wezen en in de gelijke rechten van mannen en vrouwen en grote en kleine naties en ...". Deze paragraaf werd unaniem goedgekeurd, inclusief de verandering door generaal Smuts voorgesteld, namelijk de verandering van "elk menselijk wezen" door "de menselijke persoon". Maar deze verandering werd onderworpen aan de goedkeuring en herziening van het Koördinatie-Kommittee (18).

"
Paragraaf drie : Om voorwaarden te scheppen onder dewelke rechtvaardigheid en eerbied voor de verplichting van het internationaal recht en de verdragen kan behouden worden

(17) U.N.C.I.O. - Doc. 817-I/1/31, vol. 6, blz. 366.

(18) Ibidem, blz. 366.

en..." viel echter niet in de smaak van alle afgevaardigden, want sommigen vonden de woorden "en de verdragen" overbodig (19). Dit kwam feitelijk neer op het grote twistpunt, dat later zeer veel opgang zou maken, betreffende de al- dan niet juridische waarde van de preambule. De Boliviaanse afgevaardigde beweerde dat de verplichtingen om verdragen na te komen reeds begrepen was in de eerbied voor het internationale recht (20).

Toch werd het voorstel om "en de verdragen" weg te laten, verworpen met achtenwintig negatieve tegen vier positieve stemmen. Het probleem werd uiteindelijk opgelost als volgt : om voorwaarden uit te werken onder dewelke rechtvaardigheid en eerbied voor de verplichtingen die voortvloeien uit verdragen en andere bronnen van internationaal recht, kan behouden worden. Deze tekst werd goedgekeurd met 23 stemmen vóór en 7 tegen en het geheel behaalde een komfortabele meerderheid met 34 stemmen vóór (21).

Paragraaf 4 "om sociale vooruitgang te bevorderen alsook betere levensstandaard en een grotere vrijheid" werd unaniem aangenomen (22).

Op dit punt van bespreking stelde de Columbiaanse afgevaardigde voor om een nieuwe paragraaf in de preambule in te voegen namelijk : om te verklaren dat de beginselen

(19) Ibidem, blz. 366-367.

(20) Ibidem, blz. 367. Ibidem, Doc. 839-I/1/31(a), vol. 6, blz. 375. Opmerking : In dit verband legde de Boliviaanse afgevaardigde op 6 juni in Kommissie I/1 een verklaring neer waarin hij zei dat "de principle of the respect of treaties does not exclude the possibility of their revision in specific cases".

(21) U.N.C.I.O., Doc. 817 I/1/31, vol. 6, blz. 367.

(22) Ibidem, blz. 367.

van democratie, internationale solidariteit en samenwerking, vervat in het Atlantisch Charter, de basis vormde van de minimale beleidsnormen, welke elke beschaafde staat moest waarnemen en eerbiedingen". Men zag echter de zin van deze paragraaf niet in en deze werd dan ook verworpen met 9 positieve tegen 27 negatieve stemmen (23).

Verder werden de paragrafen 5 : "om verdraagzaamheid in praktijk te brengen en samen te leven in vrede, als goede burens voor elkaar en.... en paragraaf 6 : "om onze sterkte te verenigen om internationale vrede en veiligheid te behouden, unaniem aangenomen (24), en in dit verband trok de Griekse afgevaardigde zijn voorstel : "om onze sterkte te verenigen voor het behouden van de internationale vrede en veiligheid en om gemeenschappelijk elke agressie te doorstaan " terug (25).

Paragrafen 7 en 8 leverden nog enkele moeilijkheden op, want waar de verbeterde tekst luidde : "door de aanvaarding van beginselen en de instelling van methodes om te verzekeren dat gewapend geweld niet zal worden gebruikt, tenzij voor gemeenschappelijk belang" en "met het gebruik van de internationale machinale krachten voor de bevordering van economische en sociale vooruitgang van alle volkeren," wilde Rollin (26) liever de infinitieve vorm invoeren : "door het aanvaarden; door het instellen." Dit

(23) Ibidem, blz. 367-368.

(24) Ibidem, blz. 368.

(25) Ibidem, blz. 368.

(26) Senator Rollin van België was de voorzitter van de eerste Kommissie voor de Algemene Bepalingen.

voorstel genoot algemene ondersteuning en dat werd gerapporteerd aan het Koördinatie-Kommittee (27). Voor de rest waren er geen moeilijkheden, behalve het voorstel dat op 4 juni door de Peruviaanse afgevaardigde ingediend was geworden, dat de zin paragraaf I van het Handvest over soevereine gelijkheid, wilde verplaatsen naar de preambule, dit werd echter niet ernstig overwogen en slechts drie stemmen werden ten gunste gevonden (28).

Smuts' voorstel dat als basis werd aanvaard onderging dus tijdens de besprekingen in de Kommissie van de Algemene Bepalingen, vooral in haar eerste Kommittee, enkele veranderingen, die behalve de beginwoorden geen afbreuk deden aan de oorspronkelijke inhoud van het ontwerp.

Deze Kommissie, die in feite de inhoud van de preambule moest bespreken en niet zozeer de tekst, hield zich toch meestal met verbale wijzigingen bezig en trad zo, in zekere zin, op het terrein van het Koördinatie-Kommittee. Een korte beschouwing van de werkzaamheden van deze Kommissie is echter interessant doordat men een gedacht krijgt van de ontzettende akkuraatheid waarmede men op de Konferentie van San Francisco werkte. De opmerking bijvoorbeeld van de Nederlandse afgevaardigde over de kroon, illustreert duidelijk dat geen enkele dubbelzinnigheid mocht voorkomen.

(27) U.N.C.I.O., Doc. 817, I/1/31, vol. 6, Blz. 368.

(28) Ibidem, Doc. 78^b, I/1/27, vol. 6, blz. 331-332.

III. In het Koördinatiekommittee.

Het Koördinatiekommittee dat als voornaamste doel had, de redactie en schikking van de artikelen van het Handvest en de preambule. In dit verband begon de discussie over de preambule op 13 juni tussen de afgevaardigden van Australië, Kanada, Chili, Nederland, de U.S.S.R. en Groot Britanje en op 14 juni tussen deze van Groot Britanje en de V.S.A. Deze discussies brachten echter geen nieuwe elementen naar voor (29). Hetzelfde geldt voor de bespreking van 16 juni toen het Koördinatiekommittee klaar was met de tekst, die zeer nauw aansloot bij het oorspronkelijke voorstel van Smuts, rekening gehouden met de suggesties van de eerste Kommissie (30). Op 18 juni begon de bespreking van deze tekst : het Kommittee oordeelde dat haar taak tweeledig was :

- 1) De woorden van de preambule zouden in overeenstemming moeten gebracht worden met de rest van het Handvest, in 't bijzonder met de hoofdstukken van lidmaatschap en organenen-ratifikatie.
- 2) De taal zelf van de preambule zou klaar gemaakt moeten worden.

Ten dien einde werden twee subkommittees opgericht om deze twee taken te behartigen en daarna zou het voorstel van deze subkommittees aan Smuts voorgelegd worden ter konsidera-

(29) zie U.N.C.I.O., Doc. WD/300 CO/121, deel 17, blz. 105-106 en ibidem, Doc. 1006 : 1/6, deel 6, blz. 12-34.

(30) Ibidem, Doc. 367, CO/150, deel 18, blz. 369-370.

tie (31). Dit werd gevolgd door een algemene bespreking tussen de afgevaardigden van Australië, Brazilië, Canada, China, Tjechoslowakije, Frankrijk, Mexico, Nederland, de U.S.S.R. en de V.S.A. over het voorstel van de V.S.A. om de preambule te beginnen met de woorden "Wij, de volkeren van de Verenigde Naties...." welke woorden de V.S.A. reeds in de tweede zitting van de eerste kommissie hadden voorgesteld om de preambule meer ziel en populaire oproep te geven. Het Koördinatiekommittee weerhield deze woorden (32).

Het feit dat de voorstellen van de subkommittees aan Smuts, ter konsideratie zouden voorgelegd worden, is in elk geval een uitzonderingsmaatregel en misschien wel een unicum in de werkzaamheden van de San Francisco Konferentie. Alhoewel Smuts geen deel had aan het Koördinatiekommittee of aan de subkommittees, noch aan de besprekingen in deze kommittees werd er toch algemeen erkend dat hij de specialist was, die zoals niemand op de hoogte was van de preambule en in deze zin is deze uitzonderingsmaatregel te begrijpen.

Het Koördinatiekommittee op zich zelf heeft niets nieuws gebracht in de groei van de preambule, maar haar voorname taak was, bepaalde wijzigingen, door de eerste Kommissie aan het oorspronkelijk ontwerp van de Zuidafrikaanse afvaardiging op de Konferentie van San Francisco,

(31) Ibidem, Doc. W.D. 430 ; CO 194, deel 17, blz. 224.

(32) Ibidem, Doc. W.D. 435; CC 199, deel 19, blz. 277-284.

goed te keuren. Maar daarmee was de zaak nog niet afgehandeld .

IV. De Werkzaamheden van het Steeringkommittee.

Het Steeringkommittee dat in feite belangrijke politieke en procedurekwesties behandelde en dus op het eerste zicht geen uitstaans had met vraagstukken betreffende de preambule, geraakte toch in de discussie over de preambule betrokken. De voornaamste oorzaak hiervan lag waarschijnlijk wel in de houding van verscheidene landen die niet akkoord waren met het Zuidafrikaanse ontwerp.

Vandaar verklaarde Gromyko van de U.S.S.R. op 23 juni dat de preambule een belangrijk deel van het Handvest was, dat de preambule die men uiteindelijk had verkregen, deze van Smuts was, goedgekeurd door verscheidene Kommissies en Kommittees en dat hij niet inzag dat er ook maar enige reden zou bestaan om Smuts' preambule op het laatste ogenblik te gaan veranderen, zoals sommige landen wensten, en dat daarom de U.S.S.R.-afvaardiging zijn volledige steun toezegde aan Smuts' preambule (33).

Gromyko wilde de zaak dus afhandelen, ondanks het feit dat het Koördinatiekommittee nog moeilijkheden had.

(33) Ibidem, Doc. 1213 ST, 23 deel 5, blz. 307.

Smuts zelf erkende in het Steeringkomitee dat er nog enkele moeilijkheden waren : onder andere de zin : "... om het geloof in de fundamentele menselijke rechten te herbevestigen, alsook in de waardigheid en waarde van de menselijke persoon," want het Koördinatiekomitee zag in het woord "waarde", dat in het engels "value" geschreven werd , een economische referentie en wilde daarom dit vervangen door "worth". Smuts had geen enkele objektiviteit en dacht ook niet dat er iemand was, die het wel zou hebben. Een tweede moeilijkheid, volgens Smuts, betrof de zin : "... om voorwaarden in te stellen, onder de welke rechtvaardigheid en eerbied voor de verplichtingen voortkomend uit verdragen en andere bronnen van internationaal recht zou kunnen bewaard worden", want het Koördinatiekomitee had deze zin te rechterlijk en daarom te moeilijk en onverstaanbaar voor de gewone mens gevonden. Smuts erkende dat een meer eenvoudige formulering beter zou zijn. De derde moeilijkheid werd gevonden in : "... door het gebruik van de internationale machinale krachten voor de bevordering van economische en sociale vooruitgang van alle volkeren...". Rolin had daarop voorgesteld om dit te vervangen door : "... door internationale middelen... ". Voor Smuts leek dit een loutere verbale wijziging en hij stemde dus in (34).

(34) Ibidem, Doc. 1213, ST/23, deel 5, blz. 307-308.

Lord Halifax van Engeland en Paul Boncou van Frankrijk waren het daarmee eens en Belt van Cuba verklaarde nogmaals dat alle moeilijkheden alleen maar "het optekst stellen," betroffen. Andere afgevaardigden waren echter van mening dat wat het woord "verdrag" betref "treaty" beter zou passen dan "pledges" : waarmee Smuts weeral tevreden was. Gromyko kwam het laatst aan het woord en hield er nog eens aan te verklaren dat hij voorstander van Smuts' voorstel en helemaal niet hield van de wijzigingen door Rolin voorgesteld (35).

Hier moet in gedachten gehouden worden dat Rolin een brief had geschreven aan de voorzitter betreffende gewenste wijzigingen, die op zich zelf niet de inhoud van de preambule raakten, maar Rolin had eerst die brief aan Smuts laten lezen die ingestemd had met deze gewenste wijzigingen (36).

Uiteindelijk zou het Steeringkommittee inzien dat het in feite op het domein van het Koördinatiekommittee was getreden en de diskussie over dit onderwerp werd daarmee gesloten. De definitieve tekst bleef dan uiteindelijk : "Wij de Volken van de Verenigde Naties, - vastbesloten komende geslachten te beveiligen tegen de oorlogsgesel, die tweemaal gedurende ons leven onuitsprekelijk leed over de mensheid heeft gebracht, en

(35) Ibidem, Doc. 1213, ST/23, deel 5, blz. 308.

(36) Ibidem, Doc. 1213, ST/23, deel 5, blz. 306.

opnieuw het vertrouwen in de grondrechten van de mens, in de waardigheid en waarde van de menselijke persoon, in de gelijke rechten van mannen en vrouwen, alsmede van grote en kleine volken te bevestigen en voorwaarden te scheppen, waaronder gerechtigheid en eerbied voor de verplichtingen, die uit de verdragen en andere bronnen van internationaal recht voortvloeien, gehandhaafd kunnen worden en

sociale vooruitgang en betere levenstandaarden in grotere vrijheid te bevorderen.

En ten dien einde verdraagzaamheid te betrachten en samen in vrede met elkaar als goede buren te leven, en

onze krachten te verenigen om internationale vrede en veiligheid te handhaven en,

door de aanvaarding van beginselen en de instelling van methodes te verzekeren, dat wapengeweld niet zal gebruikt worden behalve in het algemeen belang en

ter bevordering van de economische en sociale vooruitgang van alle volken een internationaal apparaat te gebruiken.

Hebben besloten onze pogingen te verenigen om deze doeleinden te bereiken.

Dienovereenkomstig hebben onze onderscheidene Regeringen, door middel van vertegenwoordigers, samengekomen in de stad San Francisco, die hen in goede orde bevonden en

volmachten hebben gegeven, ingestemd met dit Handvest van de Verenigde Naties, en wij richten hierbij een internationale Organisatie op, die de naam zal dragen van de Verenigde Naties" (37).

Nadat het Steeringkommittee, in feite buiten haar bevoegdheid de tekst van de preambule nog eens behandelde, werd deze dus terug naar het Koördinatiekommittee gezonden waaruit dan uiteindelijk een definitieve tekst te voorschijn kwam waarmede het grootste deel van de afgevaardigden akkoord was.

C . Tekstvergelijking.

Het is interessant ons hier een korte tekstvergelijking te maken tussen het oorspronkelijke voorstel van Smuts en de definitieve tekst.

<u>Smuts' voorstel</u>	<u>Definitieve tekst</u>
- Wij de Verenigde Naties (In Londen : de Hoge Verdragsluitende Partijen.)	- Wij de Volken van de Verenigde Naties.
- Om een terugkeer van de strijd, waarin broeders elkaar vermoordden, te vermijden.	- Om komende geslachten te beveiligen tegen de oorlogsgevel.
- Tweemaal in onze generatie	- Tweemaal gedurende ons leven

(37) Handvest van de V.N., Ned. vert. United Nations. New York, blz. 1.

- Om opnieuw vertrouwen op te bouwen.
- Om opnieuw vertrouwen te bevestigen
- In de heiligheid en uiterste waarde (value).
- In de waardigheid en waarde
- Menselijke persoonlijkheid
- Menselijke persoon
- Opdat Naties samen mogen werken om de internationale Vrede en veiligheid te bewaren.
- Onze krachten te verenigen om internationale vrede en veiligheid te handhaven
- Door de voorziening van middelen waardoor alle onenigheid, die het behoud van de internationale Vrede en veiligheid bedreigen, zullen geregeld worden.
- Door de oprichting, door het gebruik, enz...
- Door het oprichten, door het gebruiken enz...
- Wetten en Verdragen
- Verdragen en andere bronnen van het Internationale Recht
- Zijn akkoord met dit Handvest van de Verenigde Naties.
- Uitgebreide formule.

Het is dus op te merken dat de inhoud van Smuts voorstel en de definitieve tekst volledig samenvallen en dat alle wijzigingen slechts tekstwijzigingen zijn, op enkele minime uitzonderingen na.

Deze wijzigingen waren ten goede want de uiteindelijke tekst leest veel gemakkelijker dan het oorspronkelijk voorstel.

2. DE JURIDISCHE WAARDE VAN DE PREAMBULE.

Dit probleem is meerdere malen ter sprake gekomen, zowel tijdens de Konferentie als later. Men kan zich bijvoorbeeld afvragen of iemand die tegen de preambule zondigt, maar daardoor niet een specifiek artikel van het Handvest overtreedt, schuldig is aan een inbreuk tegen het internationale recht of niet.

Dit probleem is niet uit de lucht gegrepen want waar in de nationale wetgeving het heel moeilijk is om nog iets te doen dat niet door bepaalde wetten geregeld is, blijft die mogelijkheid nog veelvoudig door het feit dat het internationale recht nog erg onvolkomen is en enkel de allervoornaamste zaken regelt.

In het eerste Komitee van de eerste Kommissie was dit probleem van de juridische waarde van de preambule een geïntigreerd deel van het Charter was, anderen waren echter van mening dat de preambule slechts de geest van het Charter weergaf.

De leden van het Redaktiekomitee hadden reeds aan de verslaggever van het eerste Komitee overgedragen dat zij tot de konklusie waren gekomen dat de preambule effectief een deel van het Handvest was en dus voor de leden van de

Organisatie verbintenissen inhield (38). Daarover werd verder niet meer gediskuteerd, maar begrijpelijker wijze was het probleem daarmee niet opgelost.

Wanneer dit terug ter sprake kwam op 19 juni werd het vraagstuk door de verslaggevers van het eerste Komitee aan de eerste Kommissie voorgelegd. De verslaggever van het eerste Komitee had echter beweerd dat de preambule niet minder juridische waarde had dan de rest van het Handvest en het Koördinatiekomitee had daarop de juistheid van deze bewering laten onderzoeken door het Advise-rend Komitee van Juristen. Op haar zitting van 19 juni had de eerste Kommissie het antwoord van dit Komitee : namelijk dat de bewering van de verslaggever van het eerste Komitee juist was als deze zou geïnterpreteerd worden dat de preambule algemene juridische geldigheid zou hebben maar niet aktuele verplichtingen kon opdragen (39). Niet iedereen was hiermee akkoord maar daar er nog zo vele andere problemen moesten afgehandeld worden, is er altijd onzekerheid blijven bestaan.

Voor zover bekend heeft Smuts zich bij dit twistpunt niet ingelaten en het blijft moeilijk zijn juiste opvattingen hierover te leren kennen. Enerzijds is er het grote belang dat hij hecht aan de preambule en daaruit zou men kunnen afleiden dat hij er toch iets meer in gezien heeft dan een louter voorwoord, maar dan blijft de vraag, was dit iets

(38) U.N.C.I.O., Doc. 817, I/1/31, deel 6, blz. 367.

(39) Ibidem, Doc. W.D. 415, CO 175, deel 17, blz. 435.

meer, niet juist dat de preambule de harten van de mensen zou beroeren en de gewone mens ervan zou overtuigen dat ook hij een verantwoordelijkheid had. Waarschijnlijk heeft Smuts met zijn preambule alleen deze bedoeling gehad en heeft hij nooit gedacht dat zijn preambule een juridische aanvulling van het Handvest zou moeten vormen. Anderzijds is daar zijn houding op de eerste algemene vergadering van de Verenigde Naties in 1946 waar hij zich moest verdedigen tegen de Indische aanval als zouden de Indiërs in Zuid-Afrika van het genot van de Mensenrechten beroofd worden (40). Het grootste onrechtstreekse verwijt van Indië lag hierin dat Smuts, als vader van de preambule die toch zo'n mooie smeekbede voor de herwaardering van de rechten van de mens had gehouden, toeliet dat in zijn land de Indiërs van deze rechten werden beroofd.

Er waren in het Handvest enkele artikelen waaruit men zou kunnen afleiden dat het een plicht van de staten was om de rechten van de mens te waarborgen, maar deze artikelen, zoals art. 1. par. 3, art. 13 par. 1.b. art. 55(e) van het Handvest van de Organisatie der Verenigde Naties (41) bewijzen geen enkele rechtstreekse verplichting. Maar indien zou aangenomen worden dat de preambule juridische waarde had, zou deze verplichting er wel bestaan.

(40) Zie United Nations Official Records, Joint Committee of the 1° en 6° Committees, blz. 18-45.

(41) art. 1 par. 3 : "To achieve international cooperation in solving international problems of an economic, social, cultural or humanitarian character, and in promoting and encouraging respect for human rights and for fundamental freedoms for all, without any distinction as to race, sex, language or religion." zie voor de andere artikelen, Bijlage II.

Mag men nu daaruit afleiden dat Smuts toch in de rechtskracht van de preambule geloofde omdat de Zuidafrikaanse afgevaardigde op de Algemene Vergadering van 1946 nooit beweerd heeft dat er geen enkele verplichting bestond in het internationale recht voor het beschermen van de mensenrechten maar integendeel zijn toevlucht heeft gezocht tot een onderscheid tussen "fundamentele rechten" en "niet fundamentele rechten", en onder deze laatste zouden de politieke rechten ressorteren. Normaal zou de Zuidafrikaanse afgevaardigde met de bewering dat Indië zijn land niet kon aanklagen op basis van een inbreuk tegen het internationale recht, de Indische aanval hebben kunnen ontzenuwen, hij heeft dit niet gedaan.

Een onopgeloste moeilijkheid bij het tot stand komen van de preambule bleef dus de vraag of dat deze aan de Statenleden al dan niet verplichtingen oplegde. Een kompromisvoorstel was dat de preambule algemene geldigheid zou bezitten maar geen aktuele verplichtingen zou kunnen opleggen, maar dit droeg ook niet de goedkeuring van ieder weg.

Het komt meerderen echter voor dat de preambule de morele grondslag van de internationale politieke samenwerking inhoudt.

3. BECORDELING.

A. Hoe paste deze preambule in Smuts theorie.

Smuts theorie van het politieke holisme heeft door de toets aan de ervaring aan rijpheid gewonnen, zoals dit blijkt uit zijn oorlogstoespraken betreffende de toekomstige internationale organisatie. Op het eerste zicht, echter, lijkt de preambule zoals ze door Smuts werd ontworpen en uiteindelijk, met enkele kleine veranderingen, in het Handvest werd opgenomen, nog erg idealistisch en dikwijls onwerkelijk; want men mag niet vergeten dat tijdens het ontwerpen van deze preambule de grootste oorlog aller tijde, nog hevig woedde en dat in feite, nog op grote schaal. Alle heerlijke beginselen in de preambule vervat, met de voeten werden getreden. Op zulk ogenblik is daar iemand die erg passioneel een beginselverklaring opstelt en wilt dat de volkeren zich akkoord verklaren om de mensenrechten te eerbiedigen, te zorgen dat er een hogere levensstandaard komt, dat de economische krachten voor iedereen gebruikt worden, enz... en wat nog eigenaardiger lijkt : hij slaagt erin om de afgevaardigden van bijna de ganse wereld in zijn enthousiasme te laten delen en deze beginselverklaring werd goedgekeurd.

Men kan zich afvragen of zich hier weer hetzelfde afspeelt als ten tijde van het ontstaan van de Volkenbond toen ~~Roosevelt~~ ^{WILSON} en Smuts ook erin slaagden om de wereld een bepaalde ideale internationale gemeenschap voor te spiegelen. Zo lijkt het op het eerste zicht.

Maar na een diepere beschouwing van de preambule komen echter andere aspekten naar voor. Eerstens valt het op welke aandacht Smuts besteed aan de delen van de internationale gemeenschap, de staten en de individuen, en dat is iets helemaal nieuw. Smuts gelooft dat het noodzakelijk is dat de rechten van de individuele mens de grondslag vormen voor de internationale gemeenschap en daarom is elke diskriminatie uit den boze, ook deze tussen mannen en vrouwen. Hij gelooft dat een mens vrij moet zijn en dat deze vrijheid moet gewaarborgd worden door een hogere levenstandaard. Vergelijkingen zijn dikwijls ongepast maar toch is hier een duidelijke Marxistische (42) invloed merkbaar. Marx was de eerste die aan de wereld trachtte duidelijk te maken dat de mens gealienieerd werd door het feit dat het produkt van zijn arbeid tegen hem werd gekeerd en dus gebruikt werd om hem uit te buiten, dat de mens nooit werkelijk vrij kon zijn in een systeem waar hij ternauwernood genoeg kreeg om zich in het leven te houden (43).

Een van de grootste Duitse idealisten Fichte beweerde dat de ganse sfeer van individuele vrijheid het bezit, de eigendom van de mens was (44). Deze opvattingen hebben een zeer grote invloed op het denken van de 19de en 20ste eeuw uitgeoefend en zijn dus ook in de preambule van het Handvest merkbaar.

(42) Marxistisch heeft in dit verband niets te maken met Kommunistisch en slaat alleen terug op bepaalde opvattingen van de theoretikus Marx.

(43) Zie bijv. "Das Kapital", aangehaald in E. DE JONGHE : Geschiedenis van de Politieke en Sociale Theoriën, deel III, hoofdstukken over Marx.

Ook Smuts opvattingen over de staten hebben een duidelijke evolutie ondergaan : hij spoort de staten aan om goede naburen voor elkaar te zijn zodat ze door hun samenwerking vrede en veiligheid zouden waarborgen. Het zijn dus de delen zelf van de internationale gemeenschap die er moeten voor zorgen dat er nog altijd sprake zou kunnen zijn van een soort "gemeenschap".

Het voorafbestaan van het geheel wordt niet meer als vanzelfsprekend aanvaard. Misschien aanvaardt hij nog wel zo iets als een ideeël geheel, maar hier moet dit gemaakt worden, het moet tot stand gebracht worden.

Anderzijds zouden de leden zich moeten verbinden om ~~deze~~ "gemeenschap" te handhaven, door ~~desnoods~~ gewapend op te treden tegenover een lid dat het bestaan van deze gemeenschap zou in gevaar brengen.

Smuts aanvaardt echter het bestaan van een internationale gemeenschap als een gegeven en in die zin is hij nog erg holistisch gebleven, hij neemt aan dat men moet vertrekken van het feit dat de wereld een geheel is maar dat door bepaalde mistoestanden, slechte inzichten of egoïsme van de delen, dit geheel niet meer zo duidelijk is. Daarom moeten de delen aangespoord worden om dit geheel duidelijker tot uiting te brengen door meer samenwerking.

In die zin is de preambule een beleidsverklaring waarin de Volkeren de wil uitspreken om zich als geheel te handhaven.

(44) Zie W.A. DUNNING; op. cit., From Rousseau to Spencer, blz. 137-148.

Het geloof in goedheid en vrede, dat Smuts, in deze preambule uitspreekt is niet te verklaren als men in Smuts enkel een staatsman ziet. Want als staatsman zou hij alleen ontgoocheling en wanorde, resultaat van de oorlogen kunnen zien. Daar is en blijft echter nog zijn holistisch ideaal dat hem nog doet geloven.

Al zijn zijn teoriën realistischer geworden, een dromer van goedheid en vrede in het grote wereldgeheel, bleef Smuts toch.

B. De waarde van de preambule.

Er wordt soms beweerd dat het de preambule zal zijn die veel later, nog aan het Handvest zal doen herinneren, en misschien is dit juist, want de preambule is een juweeltje, wat de tekst en de inhoud betreft en zeker onovertroffen in de geschiedenis. Maar de grootste waarde van deze beginselverklaring ligt wel, zoals Smuts dit zeer juist uitdrukte, in het feit dat deze ook de gewone mensen, die misschien niet zozeer geïnteresseerd zijn in de internationale politiek, kan aanspreken en vooral omdat deze de mensen ervan bewust maakt dat zij óók een verantwoordelijkheid hebben in dit verband. En daarom is het goed dat de preambule begint met de woorden "Wij, de Volkeren van de Verenigde Naties, want hiermede wordt niet bedoeld de staten als abstracte entiteiten maar wel alle mensen van gans de wereld, alle rassen, alle standen en zowel mannen als vrouwen.

In tegenstelling met het rechtelijk karakter van het Handvest, is dit nu iets dat door iedereen kan begrepen worden en de preambule is dus in zekere zin een aanvulling.

De preambule heeft geen juridische waarde en geeft geen aktuele verplichtingen op zich zelf, want moest dit zo zijn dan had het geen enkele zin om niet die zogenaamde verplichtingen gewoon onder de vorm van artikels in het Handvest op te nemen. Wel heeft ze een grote interpretatieve waarde om bepaalde leemtes in het handvest en bepaalde onduidelijkheden te verklaren.

Een duidelijk voorbeeld is het bestaan van artikel twee, paragraaf zeven dat spreekt over het voorbehouden domein. Nergens wordt echter uitgelegd wie de omvang van het voorbehouden domein moet bepalen, dus men mag uit de tekst afleiden dat het de staten zelf zijn die dit kunnen doen. Welke zin heeft het Handvest of enige regeling van internationale betrekkingen nog als een staat zelf kan bepalen wat al dan niet onder het internationale recht valt ? Geen enkele ! Maar dan komt de preambule die ondertekend werd en waarin de volkeren bevestigden dat ze zouden samenwerken om geschillen te voorkomen en hen onrechtstreeks zegt hoe zij het artikel twee paragraaf zeven moeten interpreteren.

Wat de bevordering van de mensenrechten betreft, heeft de preambule nooit volledige voldoening gegeven en daarom was het noodzakelijk dat een Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de preambule zou aanvullen. Dit gebeurde

in 1948, juist 20 jaren geleden, op 10 december (45), maar ook deze Verklaring heeft geen enkele juridische kracht. Terloops kan in dit verband wel vermeld worden hoe moeilijk het schijnt om de rechten van de individuele mens, op internationaal gebied afdwingbaar te maken, terwijl deze rechten toch universeel worden erkend. Alleen Europa heeft een Europese Konventie voor de Rechten van de Mens (46). Men kan zich voorstellen hoe moeilijk het is om andere beginselen, die niet overal erkend worden, afdwingbaar te maken.

De preambule ontleent dus haar grootste waarde aan het feit dat zij op een gevoelige wijze iedereen kan aanspreken en haar praktisch nut ligt erin dat zij het Charter helpt interpreteren wanneer daar leemtes of onduidelijkheden zijn.

C. Smuts als gevoelige mens.

De slimme Smuts of slimme Jan (slim Jannie), zoals hij wel eens in de Afrikaanse volksmond genoemd wordt, werd dikwijls als een mens zonder gevoelens beschreven. Zo schrijft Boydell in "My luck's still in" dat Smuts weinig

(45) Zie in dit verband het werk van A. VERDOODT : Naissance et Signification de la Déclaration des Droits de l'Homme, en Annuaire des Droits de l'Homme.

(46) Zie La Convention Européenne des Droits de l'Homme, blz. 71. In Europa kwam het in 1950 tot een Konventie dus niet enkel meer 'n verklaring; de bescherming van de rechten van de mens werden daardoor gewaarborgd en men kan zich zelfs beroepen op een Hof.

hart had maar veel hersens. Tegen Smuts kon men vechten, volgens hem, tegen Botha niet, want die had een te goed hart (47). Ferna Van Damme vertelt hoe Smuts zijn ^tpraktijk als advokaat moest opgeven omdat hij te weinig bekommerd was om de gewone menselijke problemen(48). Boydell gaat echter nog verder met te zeggen : "Mijn grootste kritiek op generaal Smuts is, dat ik nooit een man zo groot hoorde parten en tergelijktijd zo weinig doen voor de mindere.. Hij wandelde nooit arm in arm door Caledonstraat met Piet Van der Merwe of John Smith. Wat hij niet realiseerde was dat hij de achterbuurten van Kaapstad niet zag van op de top van de Tafelberg. Voor mij is de tragedie niet dat hij die achterbuurten niet kan zien, maar wel dat hij ze niet wilt zien. Hij is niet geïnteresseerd daarin"(49). Dit is voorwaar niet erg vleidend voor Smuts.

En toch was het deze man die zozeer de nadruk legde op het menselijk aspect van het Charter, toch was hij het die zei dat het Handvest te legalistisch van toon was en dat daarom in dit Handvest meer woorden moesten komen om de harten van de gewone mensen in de straat te beroeren en hij was het die smeekte om de herwaardering van de rechten van de gewone mens, om een betere levensstandaard voor alle sukkelaars op de wereld.

(47) Th. BOYDELL : My luck's still in, blz. 144.

(48) F. VAN DAMME : Jan Smuts, Vl.Hogeschool Uitbr., Leuven, ^{ini.}

(49) "My main criticism of General Smuts is that I never heard a man talking so big and do so little to help the bottom dog ... He never walks arm in arm along Caledonstreet with Piet Van Der Merwe or John Smith. What he does'nt realise is that he cannot see the slums of Cape Town from the top of Table Mountain.

Is deze mooie beginselverklaring dan gegroeid uit een sentimentele bui van een dromer, een utopist ? Men kan het moeilijk aannemen. Men kan moeilijk de grote Smuts als een komediant beschouwen, wanneer hij de wereld vraagt voor goedheid en liefde, in het opstellen van de preambule of in de openingsrede van de Konferentie van San Francisco.

Men kan niet ontkennen dat Smuts, vooral in krisistijden hard was maar daaruit mag men niet afleiden dat hij gevoelloos was; want een van zijn grootste bijdragen tot het Handvest van de Verenigde Naties was en blijft dat hij een gevoelig menselijk aspekt heeft ingebracht.

Heel zijn levensbeschouwing was immers dat het heelal in se goed... en dus ook menselijk was.

... To me the tragedy is not that he cannot see the slums, but that he doesn't want to see them ". Th. BOYDELL, op. cit., blz. 153 en 156.

Maar hoe strookt dit antwoord met zijn opvattingen over de wapenstilstand want was Smuts niet van oordeel dat juist de vernederende bepalingen van Versailles het opstaan van iemand zoals Hitler hadden mogelijk gemaakt ? In feite had Smuts, als hij oprecht zou geweest zijn moeten instemmen met deze bewering van Dr. Malan.

Meende Smuts dat het bestaan van de Volkenbond volledig nutteloos was geweest ? Men zou kunnen antwoorden; integendeel want zelfs na de mislukking hield hij eraan dat bepaalde funkties van de Volkenbond gewoon zouden verder bestaan (20) en hij was zelfs overtuigd dat nooit een meer omvattende Bond dan de Volkenbond met zijn 58 leden zou tot stand komen (21).

Nadat de Volkenbond in feite niet meer bestond wilde Smuts nog de machine van de Bond in stand houden zodat de werkzaamheden op kleine schaal nog zouden kunnen voortgaan, dit vooral in verband met het economisch werk. Dit heeft natuurlijk veel kwaad bloed geschapen bij de oppositie in het Zuidafrikaanse Parlement, die niet verdroeg dat er nog langer bijdragen werden gestort door Zuid-Afrika, Groot-Brittanje en enkele andere die bekwaam waren om dit te doen (22) Smuts heeft echter nooit precies gezegd wat

(20) Zie bv. zijn toespraak tot het Engels Parlement op 21 okt. 1942 K.C.A., vol. IV, 1940-1943, blz. 5411.

(21) Zie Debatte van die Volksraad, 1944, blz. 108.

(22) Ibidem, opwerping van Mnr. Geldenhuys op 11 febr. 1942, blz. 1835 en antwoord van gnl. Smuts op 11 maart, blz. 3584-3585.

hij bedoelde met de economische activiteiten die de Volkenbond nog moest voortzetten.

Het is dus duidelijk dat Smuts verwacht had dat de Volkenbond niet zou standhouden, door zijn opvatting van een andere dertig-jarige oorlog, slechts onderbroken door een wapenstilstand, vermits hij reeds voorzien had dat de vredesvoorwaarden aan Duitsland opgelegd slechts haat zouden kweken, maar dat hij toch bleef geloven dat het bestaan van de Volkenbond niet nutteloos was. Maar vooral blijkt dat Smuts, ondanks het feit dat hij de mislukking van de Bond reeds 20 jaren van te voren had voorspeld en de volledige mislukking daar was, toch nog een zeker sentimenteel idealistisch gevoel tegenover deze eerste poging bleef behouden en niet wilde dat ze helemaal zou verdwijnen.

4. De oorlogsjaren en de pogingen om te komen tot een beter Handvest.

Wanneer de wereld zich bewust werd dat de Volkenbond niet voldoende was geweest om de vrede te handhaven, volgden pogingen om een betere organisatie in het leven te roepen. De eerste taak was dan te onderzoeken waarom de Volkenbond zijn taak niet had kunnen volbrengen om op basis van de gegevens, die uit dit onderzoek zouden naar voren komen, realistisch de mogelijkheid van een betere organisatie onder ogen te nemen.

A. De Organisatie van de Vrede.

Het tekortkomen van de Volkenbond heeft Smuts nooit zover gebracht dat hij zijn holistische idealen op politiek vlak liet varen wel dat hij een beetje meer realistisch ging denken over de internationale gemeenschap. Vandaar werd een van zijn geregelde slagzinnen tijdens zijn oorlogstoespraken : " Wij beseffen dat vrede dezelfde ernstige zaak is als oorlog en dat wij ons voor de vrede met dezelfde dodelijke ernst moeten organiseren als wij dit doen voor oorlog. (23). Dit was in elk geval een waarschuwing voor alle idealisten en misschien vooral voor zich zelf. Later zou hij dit realisme duidelijker uitleggen, wanneer hij zijn overbekende waarschuwingen, tot de wereld richtte. Voor hem bestonden er twee grote gevaren : ten eerste : de oversimplifikatie en ten tweede : het onlogisch navolgen van ijdele slagwoorden. Met oversimplifikatie bedoelde hij wat zich afgespeeld had ten tijde van het ontstaan van de Volkenbond, wanneer men ontzettend zware problemen had trachten op te lossen, zonder beseff van de belangrikheid van de problemen : " Vijfentwintig jaren geleden, stonden we oog in oog met zware problemen, maar wij trachtten deze op te lossen in een paar maanden. De vredeskonferentie kwam samen in januari 1919 en werd ontbonden in mei.

(23) F.S. CRAFFORD, Jan Smuts, 'n Biografie, Edina Works, Kaapstad, (s.d.), blz. 363, "Ons beseff nou dat vrede net so'n ernstige saak as oorlog is en dat ons vir vrede moet organiseer met dieselfde dodelike erns waarmee ons vir oorlog organiseer".

Tijdens deze periode produceerden we een Vredesverdrag met een proces van partijdig-zijn tegenover werkelijke pogingen en oversimplifikatie van andere..(24).

Smuts was ervan overtuigd dat indien dezelfde methodes nog zouden gevolgd worden in de toenmalige situatie, nog grotere chaos tegemoet zou gegaan worden. Als hij naar de problemen keek, welke men nog zou moeten overwinnen op het einde van de oorlog, de problemen van het nieuwe Europa en de nieuwe wereld, dan twijfelde hij eraan of er wel een Vredeskonferentie zou kunnen bestaan, die deze zou kunnen oplossen, binnen een redelijke tijdsduur, zonder aan falsifikatie of oversimplifikatie te doen. Hij twijfelde er zelfs aan of men wel ooit tot een vredeskonferentie zou komen op het einde van de oorlog. De mogelijkheid dat men zou te komen staan tegenover zulke gekompliceerde, moeilijke, onoplosbare problemen, dat men zich zou moeten tevreden stellen met een wapenstilstand om de militaire problemen op te lossen, en de rest zou moeten overlaten aan een lange serie van konferenties en aan een lang proces van resoluties, bestond (25).

"Er zijn heel wat weldenkende mensen, die denken dat men een oplossing kan vinden met het kort te maken: maar dat is onmogelijk. Simplifikaties zal niet helpen. Simplifikatie

(24) K.C.A., 1943-1946, vol. IV, blz. 6143, "twenty five years ago, we had before us very grave problems, but we proceeded to solve them in a few months. The Peace conference met in January, 1919, and it dissolved in May. Within that period, by a process of side-tracking real issues and oversimplifying others, we produced the peace treaty....".

(25) Ibidem, 1943, deel V, blz. 6143.

is enkel een falsifikatie van de werkelijke moeilijkheid" (26).

Het tweede gevaar was dit van het onlogisch volgen van slagspreuken. Smuts was er ook van overtuigd dat men vocht voor democratie en vrijheid, maar hij zei dat deze woorden "clichés" waren geworden, vage slogans, die uiteindelijk niet zo'n groot resultaat hadden. Democratie en vrijheid was niet genoeg, volgens Smuts, ze hadden daarvoor ook gevochten na de eerste wereldoorlog, maar alles bij elkaar genomen had hen dat niet zo ver gebracht. Hij zei dat men realistisch moest zijn dat een toekomstige vrede niet haar basis kon vinden, enkel in vage strijdwoorden maar wel in konkrete noodzakelijke dingen. De allernoodzakelijkste basis van de werelvrede was de macht, het leiderschap van de grote mogenheden. Dat moest eerst erkend worden, democratie en vrijheid kwam wel later (27).

In tegenstelling met het duidelijk idealisme van vóór de tweede wereldoorlog, spreken deze enkele zinnen van een gezond realisme, men zou zelfs bijna kunnen beweren dat Smuts de weg van de dromen heeft verlaten om eens en voor goed de werkelijkheid te zien. Smuts had wel gemerkt dat idealisme niets vermocht tegenover reële problemen en dat hij die zonde begaan had. Hij wilde de vrede organiseren zoals de oorlog.

(26) Ibidem, blz. 6143, "Many well-meaning ^{people} think you can by short cuts arrive at a solution. But you will not. Simplification will not help you. Simplification will mean falsification of the real difficulty...".

(27) K.C.A., blz. 6143-6144.

Maar hoe zijn zijn pessimistische gedachten aangaande een toekomstige ^{igen} vredeskonferentie te vereenzelving met zijn Holist~~ist~~istische levensbeschouwing? In feite zijn de holistische idealen niet veranderd, wel de methodes om ze te bereiken en ook het inzicht dat het toch allemaal niet vanzelf gaat, zoals Smuts wel eens verwachtte. Smuts geloofde dus nog in een holistische internationale gemeenschap, maar hij was er zich ook van bewust dat de weg ^{er}naar toe, lang en moeilijk zou zijn.

B. Het verloop der feiten.

Stilaan groeide tijdens de oorlogsjaren een samenwerking tussen de Geallieerde mogendheden, welke tot uiting kwam in verschillende verdragen die zouden leiden tot de bijeenkomst te San Francisco.

I. Van het Atlantisch Charter tot Yalta.

Reeds op 14 augustus spraken Churchill en Roosevelt in het Atlantisch Charter de hoop uit dat weldra een systeem zou ontwikkeld worden, dat de kollektieve veiligheid zou vrijwaren (28) en wanneer later in 1941 een koalitie tussen Groot Britanje, de Verenigde Staten van Amerika en de Unie van de Socialistische Sovjet-Republieken tot stand kwam, was er reeds een duidelijke neiging merkbaar om deze koalitie een duurzaam karakter te geven door het oprichten van een "instrument van internationale politiek" (29).

(28) Zie bijlage I.

(29) F. VAN LANGENHOVE, La crise du système de sécurité collective des Nations Unies, 1946-1947. Bruxelles, Nijhoff, 1958, blz. 10.

Van het Atlantische Charter zei Roosevelt dat het niet alleen betrekking had op die delen van de wereld die aan de Atlantische Oceaan grensden maar op heel de wereld (30).

Smuts was echter niet erg geestdriftig over dit Charter, vooral omdat het zo algemeen was dat men het verkeerd kon interpreteren; zo haalde hij in de Volksraad een interpretatie aan van de Amerikaan Wendell Willkie, die de kwestie van vrijheid, in het Charter uitlegde alsof daardoor aan alle vrijheidslievende en naar vrijheid strevende volkeren, de volle vrijheid zou moeten gegeven worden. Het Commonwealth werd daardoor veroordeeld omdat hierin zeggend de Vrijheid van staten aan banden werd gelegd door Engeland. Dit deed Smuts natuurlijk vrezen voor zijn "geheel" van het Commonwealth en daarom noemde hij het Atlantisch Charter : "vage algemeenheden." (31).

Dit zei hij in 1943, maar op het einde van datzelfde jaar, nl. op 19 oktober verklaarde hij echter in zijn Guildhall Speech, "Het Atlantisch Charter bevat reeds de schets van ons toekomstig veiligheidsplan en een rijker en betere ervaring zal het ons mogelijk maken om dit te vervolledigen (32).

(30) W. ARNOLD-FORSTER, Charters of the peace, blz. 9.

(31) Zie Debatte van die Volksraad, vol. 45, 1943, blz. 3314-3316.

(32) K.C.A. 1943, deel V, blz. 6046.

Het lijkt alsof vage algemeenheden bij Smuts nogal vlug kunnen veranderen in een schets van een veiligheidsplan.

1 januari 1942 bracht de "Verklaring van de Verenigde Naties", getekend door de afgevaardigden van 26 regeringen, waaronder de U.S.A., de U.S.S.R., China en Groot-Britanje met haar Statenbondslanden, behalve Ierland (33). Later in januari verklaarde ook de Amerikaanse Republieken, vergaderd in Rio de Janeiro, zich akkoord met het gemeenschappelijk programma van doelstellingen en principes, in het Charter opgenomen (34).

Over het ontstaan van de Verenigde Naties, verklaarde Smuts dat de naam : Verenigde Naties een nieuw concept was dat meer betekende dan het oude van de Volkenbond.

"Wij willen niet meer een Bond, maar iets meer gedefinieerd en organisch, met, zelfs in het begin, minder ambities maar meer duidelijkheid," (35).

Op een vraag van Louw in de Volksraad, zou hij veel later in 1944, in verband met Zuid Afrika's ondertekening, verklaren dat de Unie-regering, als ondertekenaar van de verklaring der Verenigde Naties, het gemeenschappelijk programma van doelstellingen en beginselen, vervat in de ge-

(33) Zie bijlage I .

(34) W. ARNOLD-FORSTER, op. cit., blz. 12, "... common programme of purposes and principles embodied in the Charter,.....".

(35) K.C.A. 1940-1943, deel IV, blz. 5411, "We do not want a mere League, but something more definite and organic, even if to begin, with more limited and less ambitious than the League....".

zamelijke verklaring, bekend als het Atlantisch Handvest, onderschreef en dat de Unie, samen met de Verenigde Naties ondernam om haar middelen, militair en economisch, tenvolle te gebruiken tegen de Drie Mogendheden en hun aanhangers, met wie zij in oorlog gewikkeld was, en dat hij met de andere regeringen zou samenwerken en niet met de vijand een aparte wapenstilstand of vrede zou sluiten (36).

De volgende stap was de verklaring van Moskou van november 1943 ondertekend door Engeland, de V.S.A., de U.S.S.R. en China, waarin deze landen erkenden dat er een noodzakelijkheid bestond om zo vroeg mogelijk een algemene internationale organisatie te stichten, gebaseerd op de principes van soevereine gelijkheid van alle vrede-lievende Staten en voor de bewaring van internationale vrede en veiligheid (37). Er werd echter nog niet gesproken over de realisatie hiervan.

In de werkelijkheidszin waarin hij op dat ogenblik verkeerde, is Smuts zeker geen grote voorstander geweest van dit overhaastig tewerk gaan en de nadruk die men legde op de gelijkheid van de Staten.

Daarop volgens de Verklaring van Kaïro door Engeland, de V.S.A. en China, dit op 1 december 1943 met daarna de Verklaring van Teheran op 6 december, waarin deze landen eensgezind een vrede wilden die altijd zou blijven duren, zich

(36) Zie Debatte van die Volksraad, 1944, deel 47, blz. 63.

(37) Zie bijlage 1, zie ook W. ARNOLD-FORSTER, op. cit., blz. 10-11.

wel bewust dat deze vrede slechts mogelijk zou zijn indien ze hun verantwoordelijkheid zouden opnemen en zouden kunnen rekenen op de goede wil van alle volkeren ter wereld die zoals zij, in hart en geest, beslist waren om tyrannie en slavernij, verdrukking en onverdraagzaamheid uit te wissen (38).

Tot 21 augustus 1944, de dag waarop de Dumbarton Oaks Voorstellen begonnen, bleef het echter bij deze principe-verklaringen, die blijk gaven van de hechte wil tot samenwerking om de vrede blijvend te handhaven.

De Dumbarton Oaks Voorstellen, waren de eerste echte pogingen tot het uitwerken van een internationaal Handvest : daar werd door de grote Mogendheden een schema opgesteld dat als kader zou dienen van het Handvest van de Organisatie der Verenigde Naties, met natuurlijk als grootste verandering in vergelijking met het Volkenbondspakt, het voorstel tot invoering van het vetorecht dat de funktionele ongelijkheid van de Statenleden zou beklemtonen (39).

Alhoewel Smuts bij deze laatste werkzaamheden niet rechtstreeks betrokken was, mag men niet vergeten dat zijn invloed op de politieke leiders van dat ogenblik zeer groot was, en hiermede wordt dan vooral Churchill bedoeld, waarmede hij zeer nauw in kontakt bleef. Smuts was dus meer

(38) "In heart and mind are dedicated ... to the elimination of tyrann^y and slavery, oppression and intolerance..." ibidem, blz. 13. Zie bijlage I .

(39) Zie bijlage I .

een toeschouwer op afstand (40) die echter erg geïnteresseerd was en wiens niet-deelname enkel kan verklaard worden door het feit dat hij de staatsman van een klein land : de Unie van Zuid-Afrika was. In die zin antwoordde hij zelf op de vraag van de oppositie waarom hij niet betrokken was bij de voorstellen van Dumbarton Oaks dat deze slechts bijgewoond waren door de grote mogendheden en dat de andere Verenigde Naties-Leden daaraan niet hadden deelgenomen. Verder, dat het idee van Dumbarton Oaks enkel was om als het ware het terrein uit te testen en om de grote mogendheden in staat te stellen om helderheid te verkrijgen over het onderwerp, voordat daar een konferentie zou belegd worden, waaraan het ganse onderwerp kon voorgelegd worden (41).

Dit gebeurde op 19 maart 1945; enkele weken vroeger op 14 februari had Smuts in de Volksraad al een scherpe vraag van Malan te verduren gekregen. Malan vroeg wat Yalta juist voor Smuts betekende en het antwoord was klaar dat Smuts zag dat daar onder de grote mogendheden van de wereld na die raadplegingen van Yalta, een eenheid van doel en aktie was, die een waarborg betekende voor de toekomst van de wereld en dat hij dacht dat iedereen die een ernstige beschouwing nam van die toestand, waarin de wereld de

(40) "He was merely a distant spectator" W.K. HANCOCK; Smuts, the Fields of Force, 1919-1950, blz. 429.

(41) Zie Debatte van die Volksraad, 1942, deel 52, blz. 3753.

laatste vijf of zes jaren vertoefd had, zou toejuichen dat men aan het einde van de grote oorlog kwam en dat, wat de toekomst betrof, daar een eenheid van doel en aktie zou ^{zijn} tussen de grote mogendheden welke hopelijk, lange jaren een waarborg zou blijven voor de vrijheid en de vrede in de wereld (42). Maar Smuts sprak vooral zijn overtuiging uit dat door de eenheid onder de grote mogendheden de mensheid de gelegenheid zou krijgen om nieuwe plannen voor de toekomst te maken (43).

Nadat aanvankelijk pessimisme een zeer grote rol speelde in Smuts's toespraken en hij ternauwernood nog kon geloven in de wereldvrede en in zijn eigen holistische theorie over de eenheid van de internationale gemeenschap, die hij echter nooit volledig liet varen, is het duidelijk dat de pogingen van de grote mogendheden om samen te werken, in Smuts weer de dromer en de idealist doen verrijzen. Hij kon weer geloven in een groeiende wil van de staten om alles wat mogelijk was, aan te wenden om de toekomstige wereldvrede te verzekeren en een internationale gemeenschap uit te bouwen.

(42) Zie ibidem, deel 51, blz. 1401.

(43) Ibidem, blz. 1401-1402.

II. De konferentie van San Francisco.

Smuts verscheen weer terug op het internationale wereldtoneel toen de konferentie van San Francisco samen kwam op 25 april 1945.

Hancock heeft beslist ongelijk, als hij meent dat Smuts van oordeel was dat het spel reeds gespeeld was vóór de konferentie samenkwam en dat San Francisco dus enkel een theatrale opvoering van het reeds beslotene, zou zijn (44). Want Smuts heeft dikwijls benadrukt dat de Durmbarton Oaks Voorstellen slechts een terreinverkenning betekenden en dat er nog zovele problemen onopgelost waren, o.a. de vetokwestie (45). Daarbij heeft Smuts goed beseft dat San Francisco nieuwe dingen bracht (46) en dat het in zekere zin een kompromis was wegens het groot aantal staten dat er aan deelnam. Tenandere, zei hij in de Volksraad over San Francisco, reeds voor zijn vertrek : "het hele onderwerp loopt zwanger van moeilijkheden" (47) en "ik beschouw deze konferentie met de diepste ernst en ook wat daaruit zal voortspruiten en ik hoop dat alle kleine landen, vooral zij, deze konferentie met diepste belangstelling zullen bejegenen en hun hoop voor de toekomst daarop zullen gronden" (48) en reeds vroeger in die Imperiale Konferentie had hij het zelfde met andere woorden gezegd :

(44) W.K. HANCOCK : Smuts 2, The Fields of force, "theatrical performance of it..." 1919-1950, blz. 428.

(45) Zie infra Debatte van die Volksraad, 1942, deel 52, blz. 3753.

(46) Zie supra, Hfst. III, IV en V.

(47) "Debatte van die Volksraad, 1945 deel 52, blz. 3755, "... die hele onderwerp gaan zwanger van moeilikhede "

(48) Ibidem, blz. 3755-3756.

Als San Francisco niet lukt, zie ik niet dan duisternis voor de mensheid,,(49). En"laat San Francisco tot zijn andere glories nog deze bijvoegen dat het een mijlpaal was in de lange tocht van de mensheid naar een betere toekomst,,(50). Ook bij zijn aankomst te San Francisco benadrukte hij : "het laatste grote gevecht van de oorlog is niet gevochten in Berlijn of waar ook, maar wel hier in San Francisco...,(51).

Kan men nu nog beweren dat San Francisco voor Smuts enkel een theatrale vertoning van een spel dat reeds gespeeld was, betekende ?

Integendeel, Smuts had ingezien dat de wapens zo'n ontzettende vernielingskracht hadden gekregen dat een volgende oorlog het einde van het mensdom zou betekenen, wat duidelijk naar voor komt in de openingsrede, die hij hield voor de voltallige vergadering : "we moeten een eind maken aan de huidige pelgrimstocht naar de dood, de opmars naar de zelfmoord van ons geslacht. We hebben gevochten voor gerechtigheid, fatsoenlijkheid en de fundamentele vrijheden en rechten van de mens, die aan de grondslag liggen van elke menselijke vooruitgang. Laten wij in dit nieuwe

(49) J.C. SMUTS, jnr. op. cit., "If San Francisco fails I see nothing but stark disaster before mankind", blz. 471.

(50) J.E. HARLEY : Documantary Textbook on the United Nations, Thus may San Francisco add to its other glories the greater glory of becoming another milestone in the long march of man to a better future", blz.441.

(51) J.C. SMUTS, jnr., op. cit. blz. 470, "The last great battle of the war is not being fought in Berlin or anywhere else, but right here in San Francisco...".

handvest van de mensheid uitdrukking geven aan het geloof in ons zelf en aldus aan de wereld en aan het nageslacht verkondigen dat deze oorlog niet enkel een dierlijke geweldstrijd tussen volkeren was, maar dat achter deze stofelijke strijd een ideaal lag : het vertrouwen in de gerechtigheid en een vastberadenheid om de fundamentele rechten van de mens te handhaven, om, op deze basis, een betere en vrijere wereld te bouwen ... (52).

Deze gevoelige woorden, uitgesproken aan het begin van één van de voornaamste Konferenties, die ooit hadden plaatsgehad, maken het duidelijk dat de idealist Smuts voor een groot deel weer de pessimist heeft overwonnen. Toch zal de ganse konferentie Smuts als een mengeling van dromen en werkelijkheidszin openbaren.

Smuts heeft in deze Konferentie een zeer grote rol gespeeld en zijn invloed was onoverschatbaar : niet alleen was hij het, die de openingsrede uitsprak, maar hij kreeg ook de leiding van de kommissie voor de Algemene Vergadering en was de ontwerper van de Preambule. Daarnaast is Smuts' stempel gedrukt op bijna alle hoofdstukken van het Handvest.

Smuts op zijn beste, zou men kunnen zeggen, gelouterd door de ontgoochelingen maar toch genoeg dromer om het eigen holistisch idee door dik en dun na te volgen.

(52) CRAFFORD, op.cit., blz. 359-360.

5. Beoordeling.

A. DE GROEI VAN DE HOLISTISCHE IDEE BIJ SMUTS.

Het is moeilijk om in de geschiedenis van de Politieke Theoriën een theoretikus te vinden wiens werk niet tijdens zijn leven een groeiproces openbaarde. Nemen we bijvoorbeeld iemand zoals Calvijn, die oorspronkelijk voorstander was van een aristokratische regeringsvorm, later overschakelde op de konstitutionele staatsidee om uiteindelijk in te zien dat de vertegenwoordigende vorm het meest de Vrijheid van de staatsburger waarborgde (53). Een ander schoolvoorbeeld vinden we bij de grondlegger van het Wetenschappelijk Socialisme Karl Marx, die in zijn jeugdwerken een onvoltooide theorie veropenbaarde maar een volwaardig theoretikus werd in "Zur Kritik der Politischen Ökonomi." en "Das Kapital" (54).

Zo bemerken wij bij Smuts ook een duidelijk onderscheid tussen zijn jeugdwerken : "Walt Whitman; a study of the Evolution of Personality" of "An Inquiry into the Whole" en het latere "Holism and Evolution" maar vooral een grote evolutie in zijn toespraken en opvattingen. Men heeft soms de indruk dat die eerste werken filosofie om de filosofie bevatten en nooit de stap naar de werkelijkheid zetten ter-

(53) W.A. DUNNING : A History of Political Theories, From Luther to Montesquieu, The Mac-Millan Co, New-York, 9e ed. 1959, blz.

(54) Hiermede wordt bedoeld dat zijn jeugdwerken, zoals de artikelen : "Zur Judenfrage", "Zur Kritik der Hegelschen Rechtsphilosophie", "Kritik der Hegelschen Staatsphilosophie" en de beginwerken samen met Engels "Die Heilige Familie", "Nationalökonomie und Philosophie" en "Deutsche Ideologie" (waaraan ook Mozes Hess meewerkte), met daarbij zijn "Thesen über Feuerbach" geen echte

wijl het laatste daarin wel slaagt wat ook met zijn toespraken gebeurde. Men pleegt nogal eens te zeggen dat een mens wijzer wordt naargelang hij in ouderdom wint en men bedoelt daarmee dat opgedane ervaringen meer de zin van de werkelijkheid onthullen. Dit is als reden voor een groeiproces te aanvaarden.

Bij Marx waren deze ervaringen het contact met Engels, dat hem ertoe aanzette de Ekonomie dieper te bestuderen en vooral de politieke en economische crisis van 1848, waaruit de boergeoisie sterker dan ooit tevoorschijn kwam, terwijl ze integendeel, volgens Marx teorie, had moeten verdwijnen. Deze toets met de werkelijkheid had als oorzaak dat hij zijn teoriën overwoog om tot meer volwassener konklusies te komen in zijn latere werken.

Smuts had al een inzicht in de geleidelijke mislukking van de Volkenbond, vóórdat hij aan "Holism and Evolution" begon te werken; dat betekent echter niet dat hij zijn dromen al verwierp, maar hij zou ze meer uitwerken omdat hij wist dat een vage teorie niet voldoende zou zijn om een konkreet beleid te voeren. Vandaar dat hij meer aandacht schonk aan de delen en hun onderlinge verhoudingen.

...

oorspronkelijke elementen bevatten, integendeel eerder andere teoriën aanvielen of zoals ook "Het Kommunistisch Manifest" nog geen voltooide teorie bevatten.

Maar niet de ganse filosofie van Smuts is te vinden in de boeken die hij schreef, een groot deel ligt verborgen in zijn toespraken en juist hierin ligt een duidelijke evolutie verscholen. Alhoewel dit het onderwerp zal worden van de volgende hoofdstukken, kan hier toch al vermeld worden dat zijn idealisme stilaan plaats zou laten voor een meer realistische visie van de internationale betrekkingen, zonder dat dit idealisme echter ooit volledig zou verdwijnen.

Waar zijn werken dus een groei doormaken naar een meer uitgewerkte en meer op de praktijk gerichte theorie, zal zijn uiteindelijke visie door de opgedane en dikwijls ontgoochelende ervaringen, aan zin voor de werkelijkheid winnen.

B . SMUTS PLAATS IN DE WESTERSE POLITIEKE THEORIE.

Men kan de stellingen van de grote teoretici bijvoorbeeld indelen naargelang hun opvattingen over soevereiniteit of over het tot stand komen van de politieke gemeenschap, naargelang ze utopisch of realistisch zijn of zich al dan niet op ervaring baseren. Dit zijn dan nog maar enkele criteria voor indeling want er zijn nog tientallen andere.

Jeremy Bentham schreef in 1776 in zijn eerste boek "Fragment of Government", "The season of fiction is now over" en daarmee gaf hij dan ook een indeling van de politieke theoriën tussen de fiction-theorie van Kant, Hegel en andere

en aan de andere kant de *leomie* gebaseerd was op de utiliteitsgedachte (55). *Enfantin*, één van de minder bekende teoritici en hoofd van de opvolgers van Saint Simon verdeelde op zijn beurt de politieke en sociale geschiedenis in vijf periodes in : de oudheid tot Socrates, de post-Socrates' periode tot de Kristelike wereld, de Kristelike wereld tot Luther, van Luther tot Saint Simon en vanaf Saint Simon; zijn kriteria van indeling was het organisch- of kritisch zijn van deze periodes : zo vond hij de eerste, derde en vijfde periode organisch en de tweede en vierde kritisch (56).

Dit brengt ons dichter bij het criterium, dat wij willen gebruiken, namelijk de aard van de politieke gemeenschap want zo kunnen we ons beperken tot twee grote indelingen en één van de twee zullen wij Smuts thuisbrengen en opzoeken welke invloeden hij onderging om tot deze idee te komen.

I. Smuts als voorstander van de organische idee.

De politieke geschiedenis is gekenmerkt door een strijd tussen de voorstanders van de negatieve staatsidee, die van opvatting waren dat de staat een kunstmatig produkt van de mensen was, geschapen om hen te helpen om een bepaald doel te bereiken, en de voorstanders van de organische staatsidee die de staat beschouwden als een op

(55) W. EBENSTEIN : Great Political Thinkers, Holt, Reinhart en Winston, 3e ed., 1965, blz. 496-506.

(56) W.A. DUNNING : op. cit. Oeuvres de Saint Simon et d'Enfantin, deel XLI en XLII, aangehaald in : From Rousseau to Spencer, blz. 359.

zich zelf staande geheel, volledig samenvallend met de samenleving als dusdanig. De eersten legden de nadruk op het individu, de laatsten op het sociale geheel en de wil van de staat, terwijl het de functie van het individu was bij te dragen tot grootste welvaart van het geheel.

Men kan natuurlijk Smuts moeilijk rechtstreeks bij een van deze twee strekkingen thuis brengen omdat hij op de eerste plaats bekommerd was over de internationale verhoudingen en de internationale staat, en in die zin weinig geschreven of gezegd heeft over het individu en de nationale staat. Maar in onze poging om de nationale staatsteorieën te projekteren op een internationaal vlak, in welke poging de staat de rol gaat spelen van het individu en de internationale politieke gemeenschap deze van de staatsgemeenschap, kunnen we gerust beweren dat Smuts een voorstander was van de organische idee wegens het belang dat hij hechtte aan het geheel. Het geheel was voor hem meer dan de som van de delen en hiermede stemt hij overeen met de organische opvatting dat de staat meer is dan de som van de individuën.

Voor Smuts groeide de internationale samenleving, zoals het geheel, naar een eenheid en daarom kan men zich de vraag stellen waar er in deze groei plaats is voor een kontrakt ; want zowel de Volkenbond als de Organisatie der Verenigde Naties zijn tot stand gekomen door een kontrakt dat de landen met elkaar hebben gesloten. Daarbij zijn de voorstanders van de kontrakttheorie bijna allen ook voorstander van de negatieve of machine-staatsidee.

Maar laten we daarvoor even nagaan wat "groei" juist betekent. Groei veronderstelt een zekere evolutie maar daarbij dat het resultaat van deze evolutie vanaf het eerste oogenblik in een zekere mate in de kiem besloten ligt; men kan niet groeien van een steen naar een volwassen mens, wel van een kind naar een volwassen mens, en in dit kind ligt dan reeds de potentie van het volwassen-mens-zijn verborgen. Daarom is een groei van een natuurstaat naar een volwaardig georganiseerde gemeenschap onmogelijk, maar de groei van een zekere inherente vorm van organisatie naar een volmaakter vorm is daarentegen wel mogelijk. De natuurstaat-ideeën van Hobbes, waar een oorlog heerste van ieder tegen ieder en waar geen enkele vorm van politieke organisatie, zelfs niet in de allerkleinste mate, bestond is louter teoretisch en onwerkkelijk als men in termen van groei denkt. Zelfs de natuurstaat-idee van Locke waar het natuurrecht heerste, dat gekend werd door de rede maar waar ook elke vorm van politieke organisatie ontbrak, of de natuurstaat van Rousseau waar de mens goed was, voelende wat de natuurwet hem voorschreef, blijken in dit licht maar onwerkkelijke theoriën te zijn.

Smuts geloofde in de groei van de internationale politieke samenleving, hij kan dus nooit geloofd hebben in een sociaal kontrakt als eerste basis van de organisatie van het internationale leven.

De twee handvesten waren voor hem dan ook een soort bevestiging van de groei naar eenheid of een poging om deze groei te institutionaliseren. Ondanks zijn bijdrage om

de internationale eenheid te verstevigen door een soort kontrakt, bleef Smuts in elk geval een voorstander van de organische idee van de politieke gemeenschap en zijn bijdrage tot het Handvest moet in dit licht beschouwd worden.

II. Beschouwing.

Smuts die de Volkenbond als de voldoening van de nood, die de mensheid had aan een holistisch geheel, zag, moest noodzakelijk in deze idee ontgoocheld worden. Na een ontchoocheling kan men twee zaken doen : men kan alles opgeven of men kan nagaan welke de oorzaken van de mislukking zijn geweest. Smuts heeft gelukkig het laatste gedaan en hij heeft zeer juist ingezien welke de oorzaken waren : de oversimplifikatie en het gebrek aan leiderschap en dit inzicht heeft zijn latere teoriën tot een grotere volwassenheid gebracht. Smuts heeft ook gelukkig niet zelf meer beleefd dat ook zijn ideaal van het Britse Gemenebest in duigen zou vallen want hij stierf lang voordat Dr Verwoerd de Republiek van Zuid Afrika uitriep, alhoewel hij wel zoiets verwacht had wanneer de nationalistes in 1948 aan het bewind kwamen in dat land.

Hier raken we aan Smuts grootste fout : een organische of holistische opvatting van de internationale gemeenschap heeft het voordeel dat het benadrukt dat de landen niet los van elkaar, maar in een bepaalde gemeenschap leven; maar het heeft het grote nadeel dat door te veel aandacht aan het geheel te vestigen, wordt vergeten dat de delen een eigen leven en eigenheid hebben, welke beklemtoond moeten worden.

In onze poging om het nationale te schuiven op internationaal vlak wordt dit weer zeer duidelijk. De nationale staat is een feit geworden wanneer in 1648 bij de Vrede van Westfalen erkend werd dat het grote Duitse Rijk verdeeld was in nationale staatjes. Van dat ogenblik af kan men de nationale staat niet meer wegdenken uit de politieke geschiedenis omdat deze staten stilaan hun anders-zijn en eigenheid begonnen te tonen. Maar er zijn ook pogingen geweest om deze meer betekenis te geven dan wat het, in feite, was : sommige teoretici waarvan Bluntschili wel de voornaamste was, beweerden dat die staat een eigen persoonlijkheid had.

Een staat is ook zeer dikwijls een natie, dit wil zeggen dat de mensen die in een bepaald staatsverband leven niet alleen politieke of geografische gehelen zijn maar dat dit volk ook wordt samengebonden, een saamenhorigheidsgevoel heeft of zich anders voelt dan een ander volk door andere redenen zoals tradities, gewoontes, taal, gemeenschappelijke beschaving : dit wekt bij de mensen een eenheidsgevoelen op en zo ontstaat een entiteit.

Smuts verwaarloosde deze eigenheid van een bepaalde staat volledig en dat was zijn grote fout; want een internationale gemeenschap komt niet tot stand door het prijsgeven van statenbelangen zoals een nationale gemeenschap geen zin heeft als daarvoor de eigenheid en belangen van het individu zouden opgeheven worden.

Smuts organische idee, zoals alle organische opvattingen is niet helemaal verkeerd maar dan moet daarbij gespecificeerd worden dat de staat en de internationale gemeenschap als gehelen méér vermogen, dan de som van respektievelijk alle individuën en alle staten. Het is duidelijk dat men, als men in gemeenschap optreedt, meer kan doen dan men afzonderlijk zou kunnen omdat de eisen van de specialiteit hier gelden. Maar dit wil nog niet zeggen dat de gemeenschap op zich zelf meer is dan de som van de individuën, respektievelijk de staten. Enkel in de negatieve rol van de staat of de internationale organisatie geloven, is daarentegen ook weer verkeerd want dan zou men aannemen dat elke politieke organisatie geen enkel positief aspekt in zich zou dragen en dit geeft ook geen voldoende antwoord op de vraag naar de zin van deze politieke gemeenschap.

Waarom zou een bepaalde tussenvorm niet erkend worden als de beste oplossing, waarom niet aanvaarden dat de delen meer betekenis hebben dan het geheel, dat zij het voornaamste zijn maar dat anderzijds het geheel een noodzakelijkheid is en dat deze noodzakelijkheid niet enkel negatief is ?

Zoals in de nationale staatsteorie bijna algemeen wordt aanvaard dat de dienststaat de beste oplossing is voor de problemen van politieke organisatie, dit wil zeggen dat wordt erkend dat het individu het voornaamste is, waar rond alles draait maar dat de staat meer en meer in deze individuele sfeer moet mengen, wanneer dit om be-

langrijke zaken gaat, wat dan weer ten goede aan het individu zal komen. Zo kan men toch ook de internationale gemeenschap zien. Dit zou betekenen dat de konstituerende staten op de eerste plaats komen maar dat de internationale organisatie de bevoegdheid krijgt om belangrijke zaken te regelen. Dan zouden ook alle twistpunten betreffende de aard van de politieke gemeenschap verdwijnen.

Van de theorie of de erkenning naar de praktische verwezenlijking is echter nog een zeer grote stap. Maar toch zou het bestaan van de Verenigde Staten van Amerika een zeer mooi voorbeeld kunnen worden. Reeds in het begin van de 19de eeuw schreef Tocqueville in "Democracy in America" dat het systeem van de V.S.A. de absolute soevereiniteit vermeed en dat het goed funktionieren van dit systeem daaraan te danken was. De soevereiniteit was verdeeld tussen de deelstaten en de Verenigde Staten. Deze laatste hadden macht over het volk niet door de officiëlen van de deelstaten maar wel door eigen mensen en dat was het enige van het systeem (57). Alhoewel het zo normaal lijkt dat de internationale organisatie of gemeenschap op zich zelf: die de V.S.A. zijn, dit systeem met welslagen gebruikt, zijn er toch nog weinige mensen die geloven dat dit goed zou zijn voor de ganse internationale gemeenschap. In elk geval blijft Smuts, vooral met zijn aanvankelijke idealistische opvatting, hier zeer ver vandaan.

(57) W.A. DUNNING, op. cit., From Rousseau to Spencer, blz. 268 - 278.

Men kan wel zeggen dat Smuts algemene bijdrage tot de idee van de internationale gemeenschap, gelegen is in de nadruk die hij legde op het organisch karakter van deze gemeenschap maar dat hij onvolledig was door te weinig de nadruk te leggen op het eigene en specifieke van de afzonderlijke konstituerende staten.

HOOFDSTUK IV DE ALGEMENE VERGADERING EN DE EKONOMI-
SCHE EN SOCIALE RAAD.

Smuts was voorzitter van de tweede Kommissie, die al de zaken betreffen de Algemene Vergadering onder haar bevoegdheid had. Deze Kommissie was onderverdeeld in vier technische Komitees: het eerste hield zich bezig met alle vraagstukken van Struktuur en Procedure. Technisch Komitee twee onderzocht Politieke en Veiligheidsfuncties. Het derde stond in voor de Economische en Sociale Samenwerking en het vierde voor het Voogdijstelsel.

In verband met Smuts' bijdrage tot Handvest zijn vooral de werkzaamheden van de Kommissie zelf en deze van het derde Technische Komitee van belang.

Alhoewel Smuts, als voorzitter, zich heel dikwijls in de diskussies mengde, blijven deze inmengingen over het algemeen beperkt tot het handhaven van een ordelijke bespreking, en heeft Smuts niet zoveel oorspronkelijke ideeën naar voor gebracht. Maar tijdens zijn oorlogstoespraken en ook op de Konferentie van San Francisco heeft hij zeer veel belang gehecht aan de economische en sociale samenwerking van de Statenleden van de Organisatie der Verenigde Naties.

1. De Algemene Vergadering.

Als voorzitter van de kommissie, was het Smuts' taak om een tekst op te stellen over de juiste funkties van de tweede kommissie, zo was zijn opvatting dat de kommissie de voorstellen van de Technische Kommittees zou bestuderen en aanbevelen, betreffende werkzaamheden van de Konferentie op alle zaken die tot het domein behoorde (1).

Wat de Technische Kommittees betref voorzag hij voor het eerste Komitee dat de struktuur en procedure behandeld, dat het zich zou bezig houden met de zaken die in het hoofdstuk 5 van de Dumbarton Oaks voorstellen werden vernoemd, voornamelijk de sekties A, C, D en de toepasselijke paragrafen van sektie B (2) en de kommentaren en voorstellen die in dit verband door de regeringen, die aan de San Francisco-konferentie deelnamen, aan bespreking onderworpen waren (3).

-
- (1) Commission II, General Assembly "Functions : to consider and recommend Conference action upon draft proposals submitted to it by its Technical Committees and upon other matters relating to its fields" U.N.C.I.O., Doc. 74, 11/2, vol. 8, blz. 15.
- (2) Zie bijlage I .
- (3) U.N.C.I.O., Doc. 74, II/2, blz. 15. "Technical Committee, I, Structure en Procedures. Functions : to prepare and recommend to Commission II draft provisions for the Charter of the United Nations relating to matters dealt with in Charter V of the Dumbarton Oaks Proposals on structure and procedures (Section A, C, D and the pertinent paragraphs of Section B) and to the comments and suggestions relevant thereto submitted by the Governments participating in the Conference.

Het tweede Komitee bevoegd voor Politieke- en Veiligheidsfunkties zou ook weer voorbereidingen treffen en aanbevelingen doen aan de tweede Kommissie, ditmaal in verband met Hoofdstuk 5 van de Dumbarton Oaks voorstellen, vooral sektie B, en ook met de voorstellen en suggesties door de regeringen gemaakt (4).

Het derde Komitee over de Economische en Sociale Samenwerking was bevoegd over de toepasselijke paragrafen van hoofdstuk V en hoofdstuk IX en regeringsvoorstellen (5) en het laatste Komitee van het Voogdijstelsel, zou voorstellen maken in verband met een systeem van internationale beheer van afhankelijke gebieden met dit verschil dat deze voorstellen zouden gelden voor Kommissie III, die zich bezighield met vraagstukken betreffende de Veiligheidsraad (6).

Dit is normaal omdat de Veiligheidsraad een zeer grote zeggheeft betreffende beheerde gebieden : Smuts heeft dus de

-
- (4) Ibidem, Doc 74, II/2, blz. 16. "Technical Committee, II, Political and Security Functions. Functions : to prepare and recommend to Commission II draft. Provisions for the Chapter V of the Dumbarton Oaks Proposals on Political and Security functions (especially Section B) and to the comments and suggestions relevant thereto, submitted by the Governments participating in the Conference.
- (5) Ibidem, Doc. 74 II/2, blz. 16. "Technical Committee II, Economic and Social Coöperation. Functions ... dealt with in the pertinent paragraphs of Chapter V and in Chapter IX... .
- (6) Ibidem, Doc. 74, II/2, blz. 16. "Technical Committee IV, Trusteeship System. Functions : to prepare and recommend to Commission II, and to Commission III as necessary, draft provisions on principles and mechanism of system of international trusteeship for such dependent territories as may be subsequent agreement be placed thereunder".

funkties van deze Technische Kommittees hierdoor zeer duidelijk omschreven.

De voornaamste veranderingen, door de Kommissie voor de Algemene Vergadering onder leiding van Smuts, voorgesteld en nadien ook aangenomen waren, in vergelijking met het Volkenbondspakt en de Dumbarton Oaks voorstellen de volgende :

Artikel 3 - § 1, van het Volkenbondspakt zei :

"De Vergadering zal bestaan uit vertegenwoordigers van de Leden van de Bond"; maar hoofdstuk V, sektie A van de Dumbarton Oaks voorstellen luidde : "Al de leden van de Organisatie zullen leden zijn van de Algemene Vergadering...". Ondanks deze verbale wijziging is de Vergadering bij beiden het orgaan waarin alle leden zitting hebben maar het verschil bestaat erin dat bij de Voorstellen de term "vertegenwoordigers" weggelaten werd, wat tot gevolg had dat een veel direktere verbinding tussen de organisatie en de leden weergegeven werd. Het tweede verschil is een kwestie van hoofdletters : "Leden" werd "leden" dit om het onderscheid tussen de Leden van een van de hoofdorganen van deze Organisatie, duidelijker te maken (7). Dit waren de voornaamste verschillen, wat samenstelling betref, tussen het Pakt en de Voorstellen. Daarnaast valt er op te merken dat een Lid niet meer dan drie vertegenwoordigers mocht hebben (8)

(7) Zie bijvoorbeeld art. 108 "Amendments to the present Charter shall come into force for all Members of the United Nations, when they have been adopted by a vote of two thirds of the members of the General Assembly".

(8) Artikel 3, § 4, zie Bijlage II.

in het Pakt terwijl in de Voorstellen er sprake was van vijf vertegenwoordigers, wat weerhouden werd in het Handvest (9).

De grootste verandering echter betrof de funkties en bevoegdheden van de Algemene Vergadering, want, waar tijdens de Volkenbond de funkties van Vergadering en Raad dikwijls samenvielen, was de scheiding in het Handvest veel duidelijker, vooral door artikel 10 geregeld.

Zodoende werd een konflikt betreffende bevoegdheden bijna volledig vermeden en daarbij werd de verhouding van Veiligheidsraad en Algemene Vergadering tegenover elkaar gepreciseerd door artikel 11, paragrafen 1, 2 en 3, artikel 12 paragrafen 1 en 2.

Anderzijds was er in de Volkenbond geen uitdrukkelijke regeling getroffen voor de werkzaamheden op niet-politiek gebied, terwijl in het Handvest art. 13, 1b een algemene opdracht aan de Algemene Vergadering werd gegeven voor niet-politieke werkzaamheden.

Verder is daar nog het feit dat het Handvest in art. 13, paragraaf 1, a verklaart dat de Algemene Vergadering studies en aanbevelingen zal ondernemen ter bevordering van de ontwikkeling van het internationaal recht en zijn kodifikatie, iets dat in het Volkenbondspakt volledig ontbrak.

(9) Cfr. art. 9 § 2, zie Bijlage II.

Het budgetrecht werd expliciet aan de Algemene Vergadering gegeven door art. 117, 1, terwijl dat niet geregeld werd in het Pakt.

Wat de stemming betreft werd de unanimititeit voor belangrijke zaken geldend in art. 5, 1 van het Pakt, vervangen door een 2/3 meerderheid in art. 18, 2 van het Handvest en kwam er ook de nieuwigheid van het stemverlies bij nalatigheid in betaling (10).

Dit waren de grootste veranderingen, die de tweede Kommissie, onder leiding van Smuts besprak en uitwerkte (11) doch Smuts' werkelijke bijdrage bestond niet in deze veranderingen want uit de aard van de zaak had hij hiermee niet zoveel te doen. Zijn voornaamste taak was immers al de voorstellen te ordenen, te combineren en vooral ordelijk te laten uitwerken. In dit verband kwam nog een vaardigheid van Smuts te voorschijn, namelijk de ontzettende vlugheid en kunstigheid waarmede hij de besprekingen liet verlopen. Enkele voorbeelden kunnen dit illustreren. Op 30 mei begon de eerste zitting van de tweede Kommissie en de Russische afgevaardigde diende een voorstel in; wanneer hij daarmee klaar was vroeg Smuts : "Wil iemand hierover een diskussie houden ?" En na enkele ogenblikken van zwijgen: "Dan is het goedgekeurd, we gaan over naar de volgende aanbeveling" Deze was weer een Russische en Smuts daarna : "Mijne Heren,

(10) Voor de besproken art. : zie Bijlage II.

(11) Een zeer duidelijke rechtsvergelijking wordt besproken in E. DE MAREES VAN SWINDEREN : Volkenbond en Verenigde Naties. Voor de Algemene Vergadering, blz. 79-111.

enig verlangen tot diskussieniemand.... aangenomen. Smuts kommentaar werd hoe verder de bespreking vorderde hoe korter en het ongelooflijk met welk gemak hij de bespreking

beheerde en dit ging gepaard aan een groot vermogen om belangrijke aanbevelingen van onbelangrijke te selekteren : zo zei hij meermaals : "Het standpunt aangenomen door X is zeer interessant", of : "Dat schijnt me de algemene strekking van de aanbevelingen te zijn en ik denk dat we niet verder op deze zaak moeten ingaan" (12).

Naast deze vlugheid valt vooral op welke leidende wijze Smuts optrad en zelfs beslissingen nam zonder deze aan een stemming te onderwerpen : "Ik moet instemmen met deze vraag om deze zaak aan het Steeringkommittee te onderwerpen en deze uit het rapport te verwijderen en ik doe het dan ook", (13) of : "Het zou interessant kunnen zijn voor de Kommissie te horen van de Sekretaris waar het werk van de andere Kommittees staat. Daarom wil ik dat hij een verklaring maakt in dit verband" (14).

(12) UNCIO., Doc. 719, II/8, vol. 8, Blz. 30-31 en 32-33.

(13) Ibidem, Blz. 34.

(14) Ibidem, Blz. 37.

Zijn absoluut meesterschap wordt nog duidelijker door de wijze waarop hij een bespreking sloot : "Nu blijft er voor mij nog over, Mijne Heren, om de Kommissie te danken voor de vaardige wijze waarop zij haar werk geregeld heeft" (15) of : "Zo, dat is dan het einde van ons werk voor vandaag, Dames, Mijne Heren, en de zitting wordt verdaagd" (16).

Iedere speaker zou jaloers zijn op het vakmanschap dat Smuts, als voorzitter, in de tweede Kommissie ten toon spreidde.

Natuurlijk had Smuts, ook tijdens zijn werk te doen met bepaalde onenigheden tussen de leden van de Kommissie of bepaalde buien, die zeer dikwijls kleinzielig leken maar waarmede iemand die diplomatisch wilde optreden, toch rekening moest houden. Het werk van de Kommissie gebeurde meestal in het Engels omdat dit de meest gekende taal was en het gewoon een tijdsverlies betekende om hetgeen er gezegd werd in andere talen te vertalen. Naast het Engels was echter ook het Frans een officiële taal. Zo was daar een incident tijdens de vierde zitting op 21 juni wanneer de afgevaardigde van Peru in het Spaans sprak en Smuts, zoals hij gewoonlijk deed aan de leden vroeg, of er enig bezwaar was dat deze spreekbeurt alleen maar in het Engels zou vertaald worden. Dit scheen echter ditmaal niet in de

(15) Ibidem, Doc. 719, 11/8, vol. 8, blz. 38, 'All that remains for me now, Gentlemen is to thank the Commission and this meeting for the expeditions way in which it has disposed of the work before it.

(16) Ibidem, Doc. 909, 11/11, vol. 8, blz. 64, "Well, that finished our work for to day Ladies en Gentlemen, and the meeting stands adjourned."

smaak te vallen van de Franse afgevaardigde die plots voor de rechten van de Franse taal opkwam en daarom heel vinnig antwoordde in het Frans : "De Franse afgevaardigde wenst dat de tussenkomst van de Heer afgevaardigde van Peru ook in het Frans zou vertaald worden"(17). Maar de Peruviaanse afgevaardigde stoorde zich niet aan dit verzoek en stemde in dat er alleen maar een Engelse vertaling zou gemaakt worden. Smuts moest dan als voorzitter kiezen, want hij had het recht om te zeggen in welke van de twee talen, ofwel in beiden, deze spreekbeurt zou vertaald worden, ondanks het feit dat normaal gezien de spreker in kwestie, in dit geval dus de Peruviaan, kiest in welke taal zijn spreekbeurt zou vertaald worden, en hij had Engels gekozen. Smuts heeft dan toch maar rekening gehouden met de franse wens : "Wel, ik wil geen moeilijkheden in dit verband en daarom dank ik dat, gezien de sterke wens van de Franse afgevaardigde, wij maar een vertaling in de beide talen zullen hebben"(18).

Bij nog andere gelegenheden had Smuts zijn diplomatische aanleg meer dan nodig.

Alhoewel Smuts dus niet rechtstreeks met de onderwerpen van bespreking in de tweede Kommissie over de Algemene Vergadering bezig was, ligt zijn grote bijdrage in dit verband

(17) Ibidem, Doc. 1151, 11/17, vol.8, blz. 191. "La délégation française désire que l'intervention de M. le Délégué de Perou soit également traduite en française".

(18) Ibidem. Doc. 1151, 11/17, vol 8, blz. 191. "Well I don't want to have any difficulty about this and in view of the strong opinion expressed by the French Delegate, I think we might have a translation into both languages".

in de enige wijze waarop hij de besprekingen vlug en ordelijk, zonder teveel moeilijkheden liet verlopen.

2. De Economische en Sociale Raad.

Een van de onderwerpen betreffende het Handvest van de Organisatie der Verenigde Naties, waarvoor Smuts meer dan gewone belangstelling toonde waren de Economische en Sociale funkties die door de toekomstige organisatie zou moeten behartigd worden.

In zijn oorlogstoespraken liet hij nooit na om dit aspekt speciaal te beklemtonen als ontzettend belangrijk, en later in de Konferentie van San Francisco werd dit onder zijn leiding geplaatst, want de vraagstukken betreffende de Economische en Sociale Raad ressorteerden onder de bevoegdheden van de tweede Kommissie, voornamelijk onder het derde technische Komitee van deze Kommissie.

A. Smuts' oorlogstoespraken.

In de Volkenbond bestond de Internationale Arbeidsorganisatie als een autonoom lichaam maar in feite was er nog geen sprake van een werkelijke Raad die de Economische en Sociale samenwerking regelde. Toch was deze Internationale Arbeidsorganisatie van zeer groot belang om op te bouwen voor de toekomst en zij is ook blijven bestaan, ondanks de mislukking van de Volkenbond.

In de Guildhall-toespraak zei Smuts : "Wat ook onze politiek na deze oorlog zal zijn, we moeten beginnen met het essen-

tiele werk ... waarvan de terugkeer van de wereld naar betere economische en sociale voorwaarden afhangt (19). Hiermee drukte hij uit hoe belangrijk het voor hem leek dat eerst zou gezorgd worden voor de verbetering van economische en sociale toestanden, vóórleer er met iets anders zou begonnen worden.

In dit licht beschouwde hij ook de mislukking van de Volkenbond want in zijn spreekbeurt "Gedachten over de nieuwe wereld", zei hij dat een van de zwakheden van de Bond na de laatste oorlog het feit was geweest dat men geen voldoende aandacht of inderdaad geen speciale aandacht had gehad voor het economisch vraagstuk. Men had teveel politieke lijnen gevolgd, teveel gekeken naar politieke oplossingen. Hij vergeleek deze onbedachtzaamheid met het vergeten van de rol die de machtsfaktor speelde en hij ging verder dat als men niet zou leren om na de oorlog efficiënte aandacht te besteden aan de economische kwestie, men weer in de moeilijkheden zou komen. Smuts sprak daarna de hoop uit de nieuwe organisatie even gedefinieerde economische als politieke activiteiten zou hebben (20).

In feite was het een grote noodzakelijkheid om zich bezig te houden met de ekonomie, want Europa, zoals Smuts zei, was leeggebloed, alles was platgelopen en de mensen moesten toch leven en daarom moest de ekonomie terug aan de gang

(19) K.C.A., 1943, vol 5, blz. 6046.

(20) Ibidem, 1943, vol 5, blz. 6143-6144.

gezet worden en dat ging niet zonder een algehele samenwerking.

Het duidelijkst kwam dit naar voor in Smuts' toespraak bij het ontvangen van de "Freedom of Birmingham," waarin Smuts de rol van de gewone mensen beklemtoonde: "Zullen we na deze oorlog geen monument oprichten voor de Gewone Man?" vroeg hij (21) en met dit monument bedoelde hij een betere sociale orde, een gemeenschap met hogere levensstandaarden, met meer sociale rechtvaardigheid en betere levensgelegenheden. "En zo in een rechtvaardige vrede en in voorwaarden van sociale beterschap, mag onze gestoorde wereld uiteindelijk de beloning krijgen voor al haar frustraties en lijden en in de voldoening van haar verlangen naar een betere toekomst.... Niets was in deze oorlogsjaren meer opmerkelijk dan de groeiende vastberadenheid bij het volk om naar een betere sociale orde te komen na deze oorlog, waarin tot het erfrecht van iedere burger zal behoren, het recht op een thuis, voedsel, gezondheid, opleiding en werk. Het verlangen naar deze betere ordening van de maatschappij heeft onze mensen ondersteund doorheen alle hevigheid en hardheden van de oorlog. Dit heeft de zin voor frustratie neergedrukt en hen hoop gegeven, hart en geloof, het was de moeite waard om daarvoor te vechten.." (22). Smuts ging daarna verder dat er dan ook sociale verantwoordelijkheid

(21) Ibidem, 1944, vol. 5, blz. 6498. "Shall we not, after this war ~~erect~~ ^{erect} a monument to the Common Man?"

(22) Ibidem, 1944, vol. 5, blz. 6498.

moest komen , zo zou dan de oorlog een overgangsstadium worden in de lange weg naar een betere gemeenschap en een rijker leven. En zo zal de grootste wereldoorlog misschien overgaan in een grotere vrede (23).

Smuts maakte het dus duidelijk dat een betere sociale en economische gemeenschap iets was dat men verschuldigd was aan de gewone mensen die juist door het geloof in een betere toekomst er toe hadden bijgedragen om de oorlog en zodoende ook de vrede te winnen.

Dit aandringen zou als resultaat hebben dat de Imperiale Konferentie van 1945 in haar verklaring opnam : "Het zal het doel zijn van de volkeren en regeringen van het Britse Gemenebest, om door onze afgevaardigden te werken voor het tot stand komen van een wereldorde die de ontzettende^{op} offeringen, door onze mensen gedaan, zal waard zijn en wij zijn vastbesloten om de naties te verenigen zodat alle mensen in alle landen zeker mogen zijn van economische en sociale vooruitgang in voorwaarden van vrijheid, vrede en eendracht"(24).

Smuts gebruikte dus vooral zijn invloed, tijdens de oorlog, om de noodzakelijkheid van een economische sociale samenwerking te doen inzien, deze invloed heeft zeer grote gevolgen gehad want vanaf het einde van de oorlog zouden de economische en sociale functies van de toekomstige organisatie zeer veel aandacht genieten.

(23) Ibidem, 1944, deel 5, blz. 6498, "And so the greatest world war may, perhaps usher in the greater peace".

(24) Ibidem, 1945, vol 5, blz. 7285.

B. Tijdens de Konferentie van San Francisco.

Reeds in de preambule had Smuts zijn opvattingen over de noodzaak van economische en sociale samenwerking benadrukt in de zinnen : Vastbesloten --om sociale vooruitgang en beter levensstandaarden in grotere vrijheid te bevorderen, en : ten dien einde -- ter bevordering van de economische en sociale vooruitgang van alle volken een internationaal apparaat te gebruiken (25). Maar zijn voornaamste bijdrage in dit verband is toch te vinden in het kader van de werkzaamheden van het technische Komitee voor Economische en Sociale samenwerking, dat ressorteerde onder de tweede Kommissie waarvan Smuts de voorzitter was.

In de Voorstellen was er nog geen definitieve regeling voor een Economische en Sociale Raad, alhoewel daarvoor wel voorzieningen waren gemaakt (26).

Het was dus de taak van het technisch Komitee om van het eerste begin ervoor te zorgen dat de Economische en Sociale Raad een waardig orgaan van de Organisatie der Verenigde Naties zou worden.

Maar vóórdat dit Komitee bijeenkwam legde Smuts reeds de grote lijnen en richtingen van haar werkzaamheden vast. In de zesde plenaire zitting verklaarde hij over de makers van het Volkenbondspakt :

(25) Zie infra : blz...

(26) Dumbarton Oaks Conversations on World Organisation, His Majesty's Stationery Office, London, 1944, blz. 2.

"Zij dachten dat politieke oplossingen zouden voldoende zijn en het is dan ook niet te verwonderen dat hun plannen omver werden gesmeten door de katastrofale economische ontwikkelingen, welke de nationale en wereldeconomie verstoorden in de periode tussen de twee oorlogen" (27). Hij sprak verder hoe deze katastrofale ontwikkelingen, geweldige ontwikkelingen hadden meegebracht en dat deze samen met de nieuwe ideologiën, uit het verleden en de Nazi-onderwereld ontsproten, tot de crisis hadden bijgedragen die voornamelijk tot de tweede wereldoorlog had geleid en dat het verkeerd was te denken dat economische chaos en sociale woelingen minder bronnen tot oorlog waren geweest dan de gewone vormen van agressie (28).

Konstruktief stelde Smuts dan voor dat de voorgestelde Economische en Sociale Raad, eens van de meest voornamelijk organen van de nieuwe organisatie zou worden en deze in nauwe samenwerking met andere "agentschappen" zoals de Internationale Arbeidsorganisatie, die reeds bestond, het Geldfonds, de Internationale Bank, de Raad voor Voedsel en landbouw en andere lichamen, die zeker zouden opgericht worden, de Organisatie der Verenigde Naties zou toelaten een sterkere greep te hebben op alle oorzaken die tot sociale en economische moeilijkheden konden leiden, dan de Volkenbond had gehad en dat zodoende de oorzaken van de oorlog als het ware in de wortel zouden kunnen gekontroleerd worden (29).

(27) U.N.C.I.O., Doc. 55, P/13, vol.1, blz. 424.

(28) Ibidem, Doc. 55, P/13, vol. 1, blz. 424.

(29) Ibidem, Doc. 55, P/13, vol.1, blz. 425.

Smuts beschouwde dus de economische chaos en sociale onrusten als even grote oorzaken van het ontstaan van de oorlog als dat, waaraan men de oorlog gewoonlijk toeschrijft, namelijk de gewapende aanval, en hij konkludeerde hieruit dat de oorzaken in de kiem moesten gesmoord worden.

In de tweede bijeenkomst van de tweede Kommissie behandelde hij dit alles nogmaals en hij voegde daaraan toe dat nu men zijn les geleerd had, want de mislukking van de Volkenbond was zeer duidelijk aan economische en sociale oorzaken te wijten en dat gelukkig in het nieuwe voorstel van Organisatie met dit alles rekening was gehouden (30).

Het derde technische Komitee werkte een tekst uit waarin uitgebreid de doelstellingen, de machten en funkties, de samenstelling en de organisatie van de toekomstige Economische en Sociale Raad gespecificeerd werden : De tekst betreffende doelstellingen luidde als volgt : Met het oog op het kreëren van voorwaarden van stabiliteit, welke noodzakelijk zijn voor vreedzame en vriendelijke relaties tussen de naties, gebaseerd op het respect voor het principe van gelijke rechten en zelf-bepaling zal de organisatie bevorderen :

- hogere levensstandaarden, volledige tewerkstelling en voorwaarden van economische en sociale vooruitgang en ontwikkeling.

(30) Ibidem, Doc. 909, II/11, vol. 8, blz. 52-53.

- de oplossing voor internationale economische, sociale, gezondheids en andere aanverwante problemen, internationale kulturele en edukatieve samenwerking en
- universeel respekt en inachtneming van mensenrechten en fundamentele vrijheid voor allen zonder onderscheid naar ras, taal, godsdienst of geslacht (31).

Over de waarde van het orgaan werd gerapporteerd dat het Komitee unaniem akkoord was om aan te bevelen dat de Ekonomiese en Sosiale Raad op de lijst zou gezet worden als een voornaam Orgaan van de Organisasie. Dit drukte de oortuiging van het Komitee uit dat ekonomiese en sosiale samenwerking van het allergrootste belang zou zijn voor het sukses van Organisasie als geheel en dat het Handvest niet de indruk mocht geven dat deze objektieven ook maar enigszins onderworpen zouden zijn aan de andere voorname doelstellingen van de Organisasie (32).

Een zeer voorname en helemaal nieuwe opvatting in het Internasionaal reght werd ingebracht, wanneer de machten en funkties van de Raad werden omschreven, en aanbevolen werd dat de machten van de Ecosoc om de aktiviteiten van de gespecialiseerde organisaties zouden versterkt worden door de Raad het reght te geven aanbevelingen te doen, niet alleen aan deze organisaties maar ook aan de Algemene Vergadering en de Leden van de Organisasie. In dit verband

(31) Ibidem, Doc. 924 II/12, vol. 8, blz. 80.

(32) Ibidem, blz. 80.

werd er ook aanbevolen dat een nieuwe paragraaf in het Handvest zou ingevoegd worden, die duidelijk zou maken dat het algemeen recht van de Raad om aanbevelingen aan de Algemene Vergadering te doen, ook het recht om konventies over zaken die tot haar bevoegdheid behoorden aan de Algemene Vergadering te onderwerpen, zou insluiten (33). Aansluitend hiermee werd het ook wenselijk geacht dat de Raad meer en nauwere rechtstreekse relaties met de Veiligheidsraad zou hebben en dat, waar de Voorstellen de Raad het recht gaven om de Sekretaris Generaal inlichtingen te laten overbrengen aan de Veiligheidsraad, de Raad nu rechtstreeks inlichtingen zou kunnen verstrekken aan de Veiligheidsraad (34).

Men ziet hoe deze voorstellen er op aandrongen om de Ecosoc een waardig orgaan in rechtstreekse verbinding met de andere organen te maken.

De Belangrijkheid van de Raad werd zelfs zozeer ingezien dat bepaalde voorstellen het noodzakelijk vonden om de grote mogelijkheden permanent vertegenwoordiging te laten hebben. Het werd aanvaard dat voor het succes van de Raad het essentieel zou zijn dat de belangrijke landen op economisch en cultureel gebied, leden zouden zijn maar dit besluit werd overgelaten aan de Algemene Vergadering. Ook werd voorgesteld dat leden wiens termijn voorbij zou zijn,

(33) Ibidem, Doc. 924, II/12, vol. 8, blz. 85. Zie in dit verband in hoeverre dit tot uiting kwam in de artikelen over de ECOSOC en Economische en Sociale Samenwerking.

(34) Ibidem, Doc. 924, II/12, vol. 8, blz. 86.

zouden kunnen herkozen worden (35).

Het belangrijkste probleem was natuurlijk de organisatie van de Raad want daarvan zou grotendeels de functionaliteit van haar werkzaamheden afhangen.

Smuts derde technische Komitee maakte in dit verband voorziening voor gewone kommissies en regionale kommissies. De gewone kommissies zouden vier verscheidene domeinen dekken : de bevordering van de mensenrechten, kultuur, opvoeding en gezondheid. Daarnaast zouden regionale kommissies en subkommissies opgericht worden in domeinen die nog niet gedekt werden door gespecialiseerde organisaties (36). Ook werd uitgewerkt dat statenleden, die niet lid waren van de Raad zouden kunnen deelnemen aan de bespreking, wanneer een aspect van economische of sociale samenwerking, dat hun land aanging, zou ter sprake komen, maar dat deze leden geen stemrecht zouden hebben; daarbij werd ook de deelname van afgevaardigden van gespecialiseerde organisaties voorgesteld. Verder werd er ook besloten van gespecialiseerde organisaties te rekonstrueren of te organiseren voor intellektuele samenwerkings-, gezondheids-, verkeers-, migratie-, vrouwenstatuut- en andere vraagstukken van rekonstruktie (37).

Al deze voorstellen, waarvan de meeste zouden goed gekeurd worden, slaagden erin de Economische en Sociale Raad een

(35) Ibidem, Doc. 924, II/12, vol. 8, blz. 87.

(36) Ibidem, Doc. 924, II/12, vol. 8, blz. 87-88.

(37) Ibidem, Doc. 924, II/12, vol. 8, blz. 88.

prestige en een statuut te geven zodat de Organisatie der Verenigde Naties niet meer denkbaar zou zijn onder deze Raad (38).

En niet zonder fierheid benadrukte Smuts in zijn slottoespraak voor de San Franciscokonferentie op 26 juni : "Het Handvest heeft ook voorzieningen getroffen voor een sociale en economische organisatie voor de volken, vastbesloten om het peil van de levensstandaard omhoog te brengen en werkloosheid te bestrijden en door deze verwijdering van sociale woelingen en onrechtvaardigheid de echte wortels van de oorlog aan te boren. Mannen en vrouwen, overal, insluitende afhankelijke volken die nog niet bekwaam zijn om voor hen zelf te zorgen, zijn zo betrokken in het stevige plan tegen de oorlog, om deze oorlog te vermijden niet alleen door rechtstreekse macht maar ook door rechtvaardigheid, vrijheid en sociale vrede onder de volken, te bevorderen. Zulk verstrekkend en ambitieus plan voor oorlog en vrede is nog nooit voorheen gesteld ... Ik voel dat meer dan een vredesmachine nodig is ... De menselijke faktor moet zijn rol spelen ..." (39).

Daarmee was de wereld weer een organisatie rijker geworden waarin ditmaal niet politiek of macht de hoofdrol speelde maar wel het verlangen om de levensstandaarden van alle volken in de wereld te doen groeien, om door samenwerking

(38) Zie de artikelen 61 tot 72 van het Handvest.

(39) Ibidem, Doc. 1209, P/19, vol. 1, blz. 678.

een sfeer te scheppen waarin voor iedereen het recht bestond om te werken en een goed leven te leiden.

Daar deze organisatie of Raad, vooral door de werkzaamheden van het derde technische Komitee van de tweede Kommissie tot stand was gekomen, had Smuts ook reden om er fier op te zijn.

3. Beoordeling.

A. Smuts bijdrage in verband met de Algemene Vergadering.

Algemeen kan men zeggen dat Smuts verdienste in dit verband gelegen was in de vaardigheid die hij als voorzitter van de Kommissie bezat. Dit is belangrijker dan dit op het eerste zicht wel lijkt; de Konferentie van San Francisco had de zeer moeilijke taak om op een paar maanden niet alleen de tekst van het Handvest op te stellen maar ook om bepaalde zaken die helemaal nieuw waren, dikwijls enkel steunend op de voorzieningen van de Dumbarton Oaks Voorstellen, te verwerken. Daarom was het nodig dat de vier voorzitters van de Kommissies mensen waren met zeer veel ervaring. Hun taak was om de verschillende onderwerpen in te delen en aan technische Komitees toe te wijzen, die deze zaken verder op punt moesten stellen en aan de Kommissie rapporteren. Smuts kreeg de brok "Algemene Vergadering" toegewezen wat zowel proceduremaatregelen als bijvoorbeeld het mandaatstelsel bevatten, zeer verschillende onderwerpen die moesten gekoördineerd worden.

Daarnaast mag men niet vergeten dat de Kommissie uit verschillende leden bestond die elkeen een andere opvatting koesterden : de taak van de voorzitter was deze opvattingen tot eenstemmigheid te brengen wat alles behalve gemakkelijk was. Orde had ook zijn belang, alles moest sereen verlopen en weer was het de voorzitter die moet inmengen om deze orde te handhaven.

De besprekingen van de Kommissie moesten natuurlijk ook efficiënt zijn daar moest de voorzitter selekteren, onbelangrijke zaken van de meer belangrijke scheiden, de aandacht toespitsen op vraagstukken die deze aandacht verdienden, enzovoort.

Smuts was in de tweede Kommissie voor eenmaal niet de staatsman en de filosoof met de schitterende ideeën, waarvoor zijn verdiensten niet meer moeten bewezen worden, maar de speaker en ook in deze rol slaagde hij volledig en ook dit is een van zijn grote verdiensten in het belang van de mensheid.

B. De Economische en Sociale Raad.

Smuts sprak in dit verband niet meer van de staten maar wel van de individuen, zoals hij het deed in sommige delen van zijn preambule en hiervoor is hij te prijzen. Want in tegenstelling met zijn vorige opvattingen waarbij men wel eens de indruk krijgt dat hij nogal vlug in dienst van het Geheel, de aandacht afwendt van de stenen waaruit elke

gemeenschap gebouwd is, namelijk de individuen, richtte hij zijn interesse naar deze konstituerende delen.

Wat mensen zoals Smuts in elk geval bereikt hebben is dat de Economische en Sociale Raad meer en meer als de allervoornaamste vredespromotor werd gezien en dit was een gezonde vernieuwing in de toenmalige heersende opvattingen.

Men kan wel niet van determinisme praten wanneer het over vrije mensen gaat maar ergens moet men wel akkoord gaan met het historisch materialisme, zoals dit door Karl Marx uiteen gezet werd, zij het dan in een mindere vorm. Marx zei dat de sociale toestanden, die geschapen werden door de ekonomie, als infrastruktuur de suprastruktuur waarbij politiek, godsdienst, geesteswetenschappen en dergelijke behoorden, bepaalden. In dit verband zou men deze gemilderde theorie zou kunnen stellen : slechte sociale en ekonomische toestanden hebben een zeer grote invloed op de politiek en er is zeer veel kans dat deze de politiek slecht maken. In de plaats van determineren, spreekt men van konditioneren.

Smuts beweerde juist hetzelfde, wanneer hij zei dat de grootste oorzaak van de oorlog (en een oorlog is toch een slechte politieke verhouding tussen staten) gelegen was in de slechte ekonomische en sociale toestanden van de dertiger en latere jaren en dat deze toestanden de voedingsbodem waren geweest van de oorlog.

En daarom moesten in de toekomst die economische en sociale toestanden absoluut verbeterd worden, want zonder dit zou een echte vrede onmogelijk zijn. De invloed van de Keynesiaanse revolutie in de ekonomie is hier duidelijk merkbaar, de aandacht wordt toegespitst op de volledige tewerkstelling, en hogere levensstandaard.

Het is eigenaardig hoe in feite pas, met Smuts en enkele andere mensen in de internationale gemeenschap wordt erkend, wat al zo lange tijd in de nationale gemeenschap werd erkend, namelijk de noodzaak van de economische samenwerking. Wie zou nog durven beweren dat bijvoorbeeld de wet van specialiteit geen nut heeft in de gemeenschap. Wat zou er gebeuren als ieder mens plots weer zijn eigen stenen moest maken, zijn eigen huis bouwen, zijn eigen inkt brouwen, zijn eigen auto zou moeten fabriceren : het zou een fantastisch gemors aan energie met zich medebrengen. Dit is maar één voorbeeld om aan te tonen dat samenwerking, specialiteit en arbeidsverdeling nodig is, zowel tussen de landen als tussen de individuen. Op handelsgebied was dit wel een beetje aanvaard maar voor de andere economische samenwerkingen was dit meestal zo niet. De Economische en Sociale Raad was daarom een vernieuwing zonder voorgaande en Smuts bijdrage in dit verband is een van zijn grootste verdiensten geweest.

HOCFDSBUK V: DE FUNCTIONELE ONGELIJKHEID.

De staten in de internationale gemeenschap worden soeverein genoemd, omdat ze een omvattende rechtsbevoegdheid naar binnen hebben en onafhankelijk zijn van andere rechtsorden, behalve de internationale rechtsorde.

Wegens hun soevereiniteit zijn de staten juridisch gelijk aan elkaar, maar dit wil helemaal niet zeggen dat ze volledig gelijk zijn: functionele verschillen zoals in aantal inwoners, in oppervlakte, in produktiemogelijkheden zullen altijd blijven bestaan. Daarom is het een illusie een internationale gemeenschap te bouwen op het gelijkheidsbeginsel van de staten, zonder rekening te houden met de functionele ongelijkheid.

En toch maakte de Volkenbond deze grote fout van niet rekening te houden met deze praktische verschillen en dit was dan ook één van de oorzaken van haar mislukking. Tijdens de tweede oorlog daarentegen werd meer en meer de nadruk gelegd op de noodzakelijkheid van een leiderschap van de grote Mogendheden. De mislukking van de Volkenbond had duidelijk aangetoond dat men Amerika niet kon missen en het verloop van de oorlog had Rusland naar voor gebracht als een groeiende reus in Europa, welke men niet over het hoofd kon zien, of men dat wilde of niet. Daarom brachten de Dumbarton Oaks voorstellen de nieuwigheid van het vetorecht, dat oorspronkelijk erg werd bekritiseerd, vooral door de kleine lande, maar dat toch uiteindelijk als een noodzakelijkheid, werd aangenomen.

1. DE LEIDING DER GROTE MOGENDHEDEN.
A. DE VOLKENBOND

Het onderscheid tussen de juridische gelijkheid en funktionele ongelijkheid werd te Versailles oppervlakkig opgelost door de instelling van een Vergadering, waarin alle Leden zetelden (I) door middel van één vertegenwoordiger van elke Staat, en de Volkenbondsraad met twee soorten leden: de permanente: Frankrijk, Groot-Britanje, Japan en Italië en de niet permanente leden, die voor een tijdsduur van drie jaren aangewezen werden door de Vergadering. Op zich zelf kon dit een zeer goede belichaming zijn van de verschillen van de Staten, terwijl ze toch juridisch gelijk waren. maar in beide goldde de unaniniteitsregel en vooral waren de bevoegdheden van de beide organen niet duidelijk onderscheiden. dit kan men merken als men artikel 3&3 met artikel 4&4 vergelijkt (2). De bevoegdheden van de vergadring werden ook nog geregeld door artikel 1&2, 4&2 (bis) en artikel 6&5 (3) maar toch is het nergens zeer verstaanbaar wat juist de bevoegdheden van de Vergadering en deze van de Raad zijn.

-
- (1) art. 3&1 van het Volkenbondspakt: "The Assembly shall consist of Representatives of the Members of the League".
- (2) art. 3&3 : "The Assembly may deal at it's meetings with any matter within the sphere of action of the League or affecting the peace of the world"
art. 4&4 : The Council may deal at it's meetings with any matter within the sphere of action of the League or affecting the peace of the world".
- (3) art. 1&2 : handelt over de toelating van nieuwe leden door 2/3 goedkeuring van die Algemene Vergadering.
art. 4&2(bis) : handelt over het verkiezen van de niet permanente leden van de Raad, door 2/3 meerderheid. art. 6&5 : handelt over de beslissing van de Vergadering betreffende de uitgaven van de Volkenbond.

De unanimiteitsregel, die alleen verbroken werd wanneer het ging om minder belangrijke vraagstukken, zoals procedure, bijvoorbeeld, was in elk geval een struikelblok voor het goed funktionieren van deze organen maar men kan zich afvragen of de tijd toen al rijp was om deze unanimiteit te laten vallen, want dat veronderstelde toch reeds een zeker minimum aan internationale, algemeen aanvaarde beginselen, die toen nog ontbraken.

Het ergste euvel was echter dat de bevoegdheden van de Raad, die toch het uitvoeringsorgaan bij uitstek was, en veel soepeler en gemakkelijker om mee te werken dan de grote Vergadering, niet duidelijk aangeduid waren, zodat de Raad meer op de achtergrond kwam te staan. De houding van de kleine mogendheden, wier rechten ekstra verzekerd waren door de unanimiteitsregel, is in dit verband tekenend: ze bekwamen dat het aantal niet permanente leden van de Raad uitgebreid werd. Dit had als gevolg dat er geen evenwicht meer bestond tussen de permanente en niet-permanente-leden en dat de Raad te uitgebreid werd om nog snelle actie te voeren. Maar dit neerhalen van die erkenning van die funktionele ongelijkheid had een nog veel verder strekkend gevolg dat de grote Mogendheden in een minderheidspositie gedrukt, hun hoofdverantwoordelijkheid niet meer aanvoelden en dat daardoor hun interesse voor konstruktief werk, verdween. De geschiedenis heeft aangetoond welke rampzalige gevolgen dit voor de mensheid heeft meegebracht.

De houding van de grote mogendheden was echter normaal want op het ogenblik dat de kleine landen het stuur in handen namen, werden zij over het hoofd gezien. Maar de kleine landen hadden niet de macht en de mogelijkheden om de internationale gemeenschap te besturen, zij konden dus de plichten niet aanvaarden maar wilden wel de rechten. Rechten en plichten zijn echter ekwivalent. Dit werd al lang vóór onze tijdrekening door politieke filosofen voorgehouden, bijvoorbeeld Aristoteles in het eerste boek van zijn Politika.

B. SMUTS TIJDENS DE OORLOGSJAREN.

Na de mislukking van de Volkenbond was het voor Smuts duidelijk dat niet verder moest gezocht worden dan de miskennis van de machtsfaktor. Vandaar zou zijn grootste bekommernis gaan naar het herstel van het inzicht in de noodzakelijkheid van de macht. Vooral zijn oorlogstoespraken beklemtoonden dit facet.

I. VRIJHEID ALLEEN IS NIET VOLDOENDE.

Vrijheid, gelijkheid, democratie, zijn idealen geweest waarnaar de mensheid sinds het ontstaan heeft getracht. Men kan de geschiedenis indelen in periodes naargelang deze objektieven al dan niet werden erkend. Sommige noemden deze: abstrakte beginselen zonder inhoud, maar voor anderen waren het de enige voorwaarden van de menselijke samenleving. Het hoogtepunt werd bereikt in 1789 wanneer de Franse Revolutie uitbrak en de woorden "Fraternité, Egalité, Liberté" aan de orde van de dag waren. Maar reeds vlug kwamen de konservatieve neigingen weer te voorschijn en werden deze beginselen veroordeeld. Deze strijd duurt voort tot op deze dagen. Ook in de betrekkingen tussen de staten waren er voorstanders van de absolute gelijkheid en vrijheid, terwijl anderen dachten dat echte vrijheid slechts in gebondenheid kan liggen, de gebondenheid aan het internationale recht.

Men kan er niet aan twijfelen dat democratie voor Smuts heilig was en dat vrijheid voor hem als de allergrootste waarde gold, zowel voor de individuen als voor de Staten, en dat hij wist hoe de vrijheid kon gewaarborgd worden. Zo zei hij op een van de grootste militaire parades, ooit gehouden in de Unie, in Johannesburg op 23 juni 1943: "de vrijheids-zaak is onverdeelbaar en zal nooit finaal gewonnen zijn, voordat het overal gewonnen is en voordat de wereld zich veilig kan voelen tegen een

herhaling van de aanslag op de vrijheid (4). Maar vrijheid alleen was voor Smuts niet genoeg. Misschien heeft hij dit nooit zo duidelijk uitgedrukt als tijdens zijn spreekbeurt voor de Britse Parlementen, in november 1943, getiteld "Gedachten over de nieuwe wereld" (5)

Smuts zei daarin dat de wereld steeds gevochten had voor democratie en vrijheid en dat dit natuurlijk was. Maar dat deze woorden stilaan slogans waren geworden zonder werkelijke inhoud, die tot niets leidden. Zijn oplossing was dat er een noodzaak bestond aan een goede mengeling van, aan de ene kant, democratie en vrijheid en, aan de andere kant, leiderschap. Vrijheid, zoals, vaderlandsliefde was op zich zelf niet genoeg. Discipline was een noodzaak en de wereld zou dit niet mogen vergeten. Smuts herinnerde zich hoe ze gedurende de eerste wereldoorlog bezig gehouden werden door het gevaar dan men de 'machtsbalans' noemde, en hoe ze dit gevaar wilden vermijden en in een andere formule terecht waren gekomen, namelijk een systeem van universaliteit en idealisme en dat hadden ze maar in de Volkenbond. Men had gelijkheid erkend, men had alle naties bijeengebracht en op het einde waren er dat een hele hoop geworden, en zo was dan ogenschijnlijk gevaar van de machtsbalans vermeden, maar men was in het tegenovergestelde gevaar gevallen. Zo had dan de tweede wereldoorlog geleerd dat idealisme niet genoeg was en dat universaliteit niet het probleem van die veiligheid had opgelost maar deze had ook geleerd dat men

-
- (4) K.C.A., 1943, deel 5, blz. 6005. "The cause of freedom is indivisible and will not be finally won anywhere until it is won everywhere and until the world can feel secure against a repetition of this attack on it".
- (5) zie "Thoughts on the New World" K.C.A. deel 5, 1943, blz. 6143.

niet kon weggelaten worden van het machtsprobleem. Smuts zei verder dat de kwestie van de macht fundamenteel gebleven was en de grootste les, uit de tweede wereldoorlog gehaald, deze was en dat daarom niet alleen voorzieningen moesten gemaakt worden voor vrijheid en democratie, die natuurlijk essentieel bleven, maar ook voor macht en leiderschap en deze zouden een afzonderlijke plaats moeten krijgen. Men had in de Volkenbond uiteindelijk ontdekt dat wat de zaak van iedereen scheen, feitelijk de zaak van niemand was. Vooral op dit laatste legde Smuts de nadruk: de niet erkenning van de macht had tot gevolg dat diegene die verantwoordelijkheid droegen voor de internationale samenleving en ook de enige waren, die deze samenleving in stand konden houden, niet meer bewust waren van hun verantwoordelijkheid zodat uiteindelijk door deze verantwoordelijkheid over alle staten te verdelen niemand in feite echt verantwoordelijk was. In 1944 verklaarde Smuts dit in de Volksraad: "In de oude Volkenbond was de bewaring van de vrede de plicht van iedereen maar in feite niemand's plicht ... Zoals de grote mogendheden de leiding nemen ten tijde van oorlog, zo zullen zij dit ook doen voor de handhaving van de vrede. Daar moet in de Volkenbond een mechanisme tot stand komen waarin de grote mogendheden zullen zorgen dat alles goed verloopt. Zij moeten politiemans spelen, zoals in de gewone maatschappij, in geval er een bedreiging van de vrede is." (6). Een jaar later sprak hij over de functionele ongelijkheid: "de kern van de hele zaak is het probleem van de grote en kleine staten; in de Volkenbond werd dat

(6) Debatte van die Volksraad, 1944 deel 47, blz. 108 - 109.

onderscheid niet gemaakt. Dit onderscheid tussen kleine en grote staten is enkel een erkenning van de onomstotelijke feiten ... daar is een onderscheid tussen status en functie. In status kan iedereen gelijk zijn, ieder kan soeverein zijn, ieder kan volle zeggenschap hebben ... Maar wat de functie betreft, de ene is klein, de andere is groot, de ene is zwak, de andere is sterk... Door de Volkenbond werden geen speciale plichten op de grote mogendheden gelegd maar nu voelt men duidelijk dat in de toekomstige organisatie grotere verantwoordelijkheid op hen rust, groter dan die op Zuid-Afrika of een andere kleine staat. "Ziet u, dat is het onderscheid tussen status en functie..."(7) en dan de zeer realistische gedachte: "het is toch zo, dat het gevaar komt van de grote mogendheden, wel dan moeten wij op hen een bijzondere verantwoordelijkheid plaatsen en die eerste verantwoordelijkheid, die wij hen moeten opleggen, is dat ze moeten samenwerken ... als de grote mogendheden onder elkaar beginnen te twisten dan helpt het niet van dokumenten te tekenen of pogingen aan te wenden ... Willen wij door de moeilijkheden komen dan is het nodig dat wij de voornaamste verantwoordelijkheid voor de wereldvrede op de grote mogendheden plaatsen... de eerste stap is dat zij samenkomen"(8). Smuts ging dan humoristisch verder: "Wij moeten erkennen dat de werkelijke verantwoordelijkheid niet bij de kleine naties ligt... Die arme bloedjes wensen het beste maar ze kunnen het niet bereiken..."(9) Het is opvallend hoe Smuts zijn uitspraak:

-
7. ibidem, 1945, deel 51, blz. 3801 - 3802
 8. ibidem, 1945, deel 51, blz. 3802
 9. ibidem, 1945, deel 51, blz. 3803

alsof men vrede moest organiseren met dezelfde dodelijke ernst waarmee men de strijd in de oorlog organiseerde, konsekwent doortrekt, vooral wat het machtsprobleem betreft.

Het is natuurlijk ondenkbaar dat kleine naties een oorlog kunnen winnen, zo is het voor Smuts ook ondenkbaar dat kleine naties de vrede kunnen handhaven. Dit beklemtoonde hij nogmaals toen hij de 'Freedom of Birmingham' kreeg op 19 maart 1947: "De volgende maal zal de verantwoordelijkheid geplaatst worden op diegenen die de macht hebben en de grote mogendheden, die de oorlog wonnen, zullen in de eerste plaats verantwoordelijk gemaakt worden om de vrede te handhaven, ten minste voor de overgangsperiode tot een meer permanent schema voor effectieve politie-toezicht zal uitgewerkt zijn..."(10)

Het feit dat Smuts de waarde van dit inzicht zozeer beklemtoond had, had tot gevolg dat op 18 mei 1944 door de eerste ministers van de Statenbondslanden een verklaring ondertekend werd: "... wij bevestigen dat na de oorlog een organisatie om de vrede, veiligheid te handhaven zou moeten opgericht worden en dat deze organisatie zou bekleed worden met de noodzakelijke macht en autoriteit om agressie en geweld af te wenden" (11).

Samen met de Verklaringen vormde dit een optimistisch gegeven om de toekomst, door de verantwoordelijkheid van de grote mogendheden, voor de vrede te handhaven.

II. HET MACHTSDRIEMANSCHAP.

Bij de gelegenheid waarbij Smuts de 'Freedom of Birmingham' ontving sprak hij de hoop uit dat de nieuwe

10. K.C.A., 1944, deel 5, blz. 6498

11. ibidem, 1944, deel 5, blz. 6452

vredesorganisatie van de wereld ook zou gesteund worden door regionale groeperingen of andere vriendelijke associaties van Naties wier tradities en kameraadschap van tijdens de oorlog hen als vrienden en ondersteuners van de wereldveiligheid zou kwalificeren (12) en hier raakte hij aan een van zijn meest eigenaardige ideeën namelijk de vorming van een driemanschap bestaande uit Rusland, Amerika en het Britse Gemenebest als steunpilaren van de toekomstige vrede. Daarvoor behandelde hij de waarde van deze drie steunpilaren in zijn toespraken en verdedigde zijn houding met vuur als daar enige tegenkanting te verwachten was.

Smuts zag duidelijk dat Frankrijk, Italië en Duitsland leeggebloed waren en dat men op hen niet zou kunnen rekenen maar anderzijds was ook een verbintenis tussen de V.S.A. en Groot-Britanje uit den boze want dit zou de wereld weer in twee delen splitsen en de toestand zou erger worden dan ooit tevoren. daarom moest Rusland overhaald worden om samen te werken met Groot-Britanje en de V.S.A. (13)

1° De Verenigde Staten van Amerika.

In een radioboodschap op 27 april 1941 verklaarde Smuts: "Ik kan geen werkelijke, vruchtbare vrede zien zonder dat Amerika er bij is en ik kan Amerika niet zien deelnemen in de Vrede tenzij het met ons door de vreselijkheden van de oorlog is gegaan" (14).

(12) ibidem, 1944, deel 5, blz. 6452

(13) zie ibidem, 1943, deel 4, blz. 6144

(14) ibidem, 1941, deel 4, blz. 4646

"I could not see a real, fruitful peace, without America right in it. I could not see America participating in the peace unless she had been through the crucible of the war with us ... "

Hiermede erkende Smuts dat Amerika zowel voor de vrede als voor de oorlog meer als nodig was want volgens hem was de grootste oorzaak van het mislukken van de Volkenbond dat Amerika in de meest kritieke periode geweigerd had en de weg van isolatie was opgegaan, maar Amerika had geleerd dat in isolatie of afzondering geen veiligheid te vinden was. (15) In dit verband was Smuts een grote ondersteuner van de Yalta-bijeenkomst omdat daar duidelijk werd dat Amerika zou deelnemen aan de organisatie van de vrede. Smuts voorzag dat een nieuwe wereldorganisatie zinloos zou zijn zonder Amerika.

In al zijn oorlogstoespraken komt dit terug, wat bewijst dat het voor hem zeer belangrijk was.

Maar niet alleen Smuts dacht zo, want iedereen was ervan overtuigd dat Amerika op dat ogenblik de machtigste natie ter wereld was en, alhoewel er niet altijd eensgezindheid was wat de rol van Amerika in de internationale organisatie betref, was men het tenminste op dit punt eens dat het zonder haar niet zou gaan. Waar Amerika's terugtrekking voor de Volkenbond, op zich zelf al zeer erg was geweest, is de invloed van deze terugtrekking nog veel verder gegaan dan het verlies van een enkel lid, want vooral op het Amerikaanse Kontinent heeft dit vele staten, die een andere richting hebben gekozen, beroofd van de vruchten die zij gekregen zouden hebben als lid van de Volkenbond en praktisch heeft deze terugtrekking de Westerse hemisfeer van de politieke invloed van de Bond onttrokken (16).

(15) zie ibidem, 1943, deel 4, blz. 6005

(16) G.M. GATHORNE - HARDY, A short History of International Affairs, 1920-1934, blz. 187

Natuurlijk waren er ook hier uitzonderingen, die Amerika als gevaarlijk zagen, maar Smuts vroeg hen of grootmoedigheid van Amerika in de oorlog niet voldoende was geweest. (17)

2° Rusland

In tegenstelling met de deelname van Amerika waarmee bijna iedereen akkoord was, was dit niet het geval wat Rusland betref en dit heeft zeer vele besprekingen en ruzies tot gevolg gehad.

Smuts beschouwde Rusland als een van de drie steunpilaren van de toekomstige vrede en daarom begon hij met de rol van Rusland in de oorlog te beschrijven als : groot, prachtig, ongelooflijk, onmisbaar; en dat deze bijdrage van Rusland tot de overwinning, de meest optimistische verwachtingen overtrof (18). Hij legde vooral de nadruk op het feit dat Rusland na al het lijden, dat haar te beurt was gevallen, in de eerste oorlog, en het verliezen van miljoenen mensen, en haar meest waardevolle landbouw- en industriële gebieden, toch teruggekomen was en dat dit een van de wonderbaarste hoofdstukken van de geschiedenis was (19).

In een radioboodschap ter gelegenheid van de 5° verjaring van de oorlog zei hij tot het Zuidafrikaanse volk: "Aan het Russische leger en haar onvergankelijke dapperheid, zowel in de aanval als in de verdediging,

(17) Debatte van die Volksraad, 1943, deel 45, blz. 3313

(18) K.C.A., 1943, deel 5, blz. 6045.
"That great moment of history is Russia's and ours..." "The Russian contribution to the war is immense and indeed has surpassed anything which even the most sanguine had expected of her"

(19) ibidem, 1943, deel 5, blz 6045
"...is one of the most amazing chapters of history."

haar onverzettelijk uithoudingsvermogen in ongelooflijke ontbering, en, niet in het minst, aan haar prachtig leiderschap, bewijst de wereld gulle eer en zal daarmee niet ophouden zolang als de oorlogsannalen zullen herinnerd worden". (20)

Smuts beschouwde Rusland als de nieuwe reus in Europa, iets wat niet kon miskend worden, omdat haar macht reeds zo groot was. (21) Daarmee zei hij enkel iets wat iedereen kon zien, maar dit wilde nog niet zeggen dat iedereen het hiermee eens was, want zeer velen vreesden de macht van Rusland. Daarnaast speelde natuurlijk het kommunistisch regime van dit land nog een grote rol om meer tegenstanders te werven.

Misschien is hetgeen zich in het Zuidafrikaanse parlement afspeelde wel een weerspiegeling van de tegengestelde meningen die in de ganse wereld opgang vonden. In maart 1943 was er een voorstel van de oppositie om zich te onttrekken aan het onheilgende bondgenootschap en enige vorm van samenwerking met Sovjet Rusland maar Smuts antwoordde daarop dat het zeer gevaarlijk was een kunstmatig gevoel tegen Rusland in het leven te roepen, vooral nu Rusland de grootste last van de oorlog droeg en Rusland als grote macht noodzakelijk was voor de wereldvrede. (22)

In 1944 werd deze tegenstelling nog scherper: op 25 januari stelde Malan voor, teruggrijpende naar de toespraak

-
- (20) ibidem, 1943, deel 5, blz. 6113
(21) ibidem, 1943, deel 5, blz. 6144
(22) Debatte van die Volksraad, 1943, deel 45, blz. 3311-3313

die Smuts voor het Britse parlement had gehouden en waarin hij Rusland als een 'kolossus' in Europa afschilderde, dat elke strijd tegen Duitsland, Italië en Polen een strijd was voor de ware en blijvende belangen van Europa en de West-Europese Kristelijke beschaving want dat deze landen een bolwerk vormden tegen de Kommunistische vloedgolf en dat een echte wereldvrede slechts tot stand kon komen door een algemene ontwapening en een internationaal samenwerkingsbeleid, geleid door een inklusieve Bond van Vrije Volkeren, waarin de kleine naties gelijke status en zeggingschap zouden hebben met de grote. Smuts antwoordde daarop dat het niet Rusland maar wel Duitsland was, die de grote schuldige was van de grote machtsverschuivingen in Europa (23). Dit antwoord van Smuts is al duidelijk ontwijkend maar dit viel nog erger ^{er} wanneer Malan op 20 maart 1944 vroeg hoe het zat met het Artikel van het Atlantisch Handvest dat geen vergroting, territoriaal of hoe ook, toeliet en hoe dit strookte met de houding van Rusland. Smuts antwoordde immers daarop met een andere vraag: hoe het strookte met de houding van Duitsland dat de helft van Polen had ingenomen. (24)

Toch verdedigde Smuts in zijn toespraak bij gelegenheid van het ontvangen van de 'Freedom of Birmingham' nog een zeer nauwe samenwerking met Rusland en hij bevestigde dat de fenomenale groei van Rusland de wereld niet bevreesd moest maken (25).

(23) zie voor Malan: ibidem, 1944, deel 47, blz. 78-79 en voor Smuts: ibidem, 1944, deel 47, blz. 102.

(24) zie ibidem, 1944, deel 48, voor Malan, blz. 3518, voor Smuts, blz. 3547.

(25) "...and let it not exclude ^{close} collaboration with Russia...The phenomenal rise of Russia need not frighten the world" K.C.A., 1944, deel 5, blz. 6498.

Maar 1945 bracht in de Volksraad weer een vernieuwde aanval op Smuts' samenwerking met Rusland door de oppositie, ze beweerden dat Stalin de potentaat in Europa was en dat hij zich wel bewust was van zijn macht en ze vroegen of Zuid Afrika zoveel mensen in de oorlog had opgeofferd om Stalin de baas in Europa te maken. Smuts antwoord was weeral zwakker toen hij verklaarde dat in de politiek een ideaal nooit honderd ten honderd kon bereikt worden. (26)

Naast het feit dat Smuts officieel een samenwerking met Rusland voorstond was het toch zo dat hij ook wel inzag dat Rusland door haar grote macht een zekere bedreiging betekende. Dit kwam niet alleen tot uiting door zijn steeds zwakkere antwoorden op de aanvallen van de oppositie in de Zuidafrikaanse Volksraad maar vooral door de bekommernis, die hij uitsprak voor deze bedreiging, niet om ideologische redenen, maar wel omdat hij een te grote macht op zich zelf afkeurde. Zo schreef hij in 1943: "Het is niet voordelig voor ons dat de Anglo-Amerikaanse samenwerking niet meer kracht heeft in deze oorlog. Het is niet goed voor ons dat wij kleiner lijken in onze oorlogspogingen. En het zou erg zijn als achteraf zou blijken dat Rusland de oorlog gewonnen heeft. Dat kan haar de meester van de wereld maken en dit zou wel eens naar haar hoofd kunnen stijgen"(27). En later in februari 1944 voegde hij daarij: "Het gaat niet goed met de oorlog, behalve in Rusland, dat nu de oorlog voor ons schijnt te winnen. Nu gaat alleen Rusland vooruit en is

(26) zie Debatte van die Volksraad, 1945, deel 51, blz. 1382-1424. Vooral voor Strydom, Malan en Louw.
(27) W.K. HANCOCK: Smuts, 2, The Fields of force, 1919-1950, blz. 413-414

meer de kolossus dan ooit tevoren. Hoe zal zij haar onmetelijke macht en positie, zonder precedentes, gebruiken als de oorlog eenmaal voorbij zal zijn? Dit wordt meer en meer een onderwerp waarop alle weldenkende mensen denken. Wij moeten samenwerken, maar werkt een samenwerking goed in een ongelijk partnerschap?" (28)

Smuts zag dus duidelijk wat er aan het gebeuren was, wat de weegschaal van de macht in de wereld betrof, en in die zin wou hij absoluut vermijden dat de Geallieerde strategie een toonbeeld zou worden voor de toekomst van het organiseren van de vrede want hij vreesde Rusland en had geen vertrouwen in haar. Zo sprak hij wantrouwend: "als zij toch maar voortgaat met even samenwerkend en vol hulp te zijn in de moeilijke vrede- en na-oorlogse problemen waarmee wij gekonfronteerd zijn. Maar ik twijfel eraan ... Macht en sukses zijn intoksikerende zaken en zou alleen maar menselijk zijn als Nonkel Joe opeist in verhouding tot zijn bydrage tot de overwinning. Arm Europa ..." Maar daarop beweerde Smuts weer "Pas op, ik ben niet anti-Russisch ... maar ik weet hoe gevaarlijk de overheersing van elke macht kan zijn, ik herinner me de Britten in de Boerenoorlog en Rusland heeft nog minder ervaring en menselijke wijsheid dan de Britten" (29).

Deze bekommernis was wel het duidelijkst toen hij bad, toen de bijeenkomst van Yalta plaatshad: "Moge God wijsheid en vooruitziendheid geven aan onze leiders en speciaal aan de drieleiders, die op dit ogenblik beslissen over de toekomst, voor zover dit menselijk mogelijk is" (30).

(28) ibidem, blz.414
(29) ibidem, blz. 419
(30) ibidem, blz. 419

Ondanks het feit dat Smuts dus officieel op een samenwerking met Rusland aandrong, wil dit zeggen dat hij niet inzag dat de macht van Rusland in feite te groot was geworden. Daarom was het zijn ideaal dat Rusland één van de steunpilaren van de toekomstige vredesorganisatie zou zijn, maar dan een Rusland dat positief zou blijven bijdragen tot de ontplooiing van een geïntegreerde internationale samenleving. Smuts wist echter dat dit zeer moeilijk zou te bereiken zijn en daarom bleef een toch aanvaarden van Ruslandslechts'n politiek kompromis, zoals hij aan Churchill schreef; als Rusland niet zou aanvaard worden zou dit het centrum worden van een andere politieke groep en dan zou een derde wereldoorlog onvermijdelijk zijn. Deze brief werd aan Roosevelt gegeven en speelde zonder twijfel een zeer grote rol in het kompromis van Yalta en de Organisatie der Verenigde Naties. (31)

3° Het Britse Gemenebest.

Het Britse Gemenebest was natuurlijk het lievelingskind van Smuts, maar dat is zeker niet de enige reden waarom hij dit koos als derde steunpilaar van de wereldvrede, want alleen Groot-Brittanje was tijdens de tweede wereldoorlog, nog voldoende sterk in Europa om deze rol na de oorlog te kunnen vervullen.

In zijn Guildhall-toespraak beklemtoonde Smuts de bijdrage van het Gemenebest tot de overwinning van die Geallieerden; vooral in verband met de grote overwinning van Rusland beweerde hij dat Ruslands' dienst niet mocht

(31) ibidem, blz. 431

doen vergeten dat ook het Gemenebest, in verhouding, haar steentje had bijgedragen en dat ze daarop fier mochten zijn. (32)

In zijn "Thoughts on the New World" waarin hij voor de eerste maal het ideaal van de driemanschap tot uiting bracht, verklaarden hij hoe drie van de vijf grote mogendheden helemaal verdwenen waren, namelijk Frankrijk, Italië en Duitsland, maar dat Groot-Brittanje gebleven was, dit land met een roem, eer en prestige zoals misschien nooit een land in de wereldgeschiedenis, was gebleven maar dat men niet mocht vergeten dat deze landen meestal buiten Europa lagen en dat daardoor Groot-Brittanje, in tegenstelling met het Europese land, dat ~~Arm~~ was rijk was. Na gepraat te hebben over het dualisme in het Gemenebest tussen een Gemenebest van vrije naties en een Brits Rijk van kolonies, zei hij dat de ganse groep een voorbeeld was voor de hele wereld (33).

De Imperiale Konferenties die tijden de oorlog werden gehouden hebben ook een zeer grote bijdrage geleverd tot de toekomstige vrede, dit valt niet te ontkennen en daarom is Smuts geloof in het Gemenebest wel te begrijpen.

Wanneer Smuts sprak op het Kongres van de Verenigde Partij in 1945 kwam hij hierop terug door te zeggen dat ondanks Ruslands en Amerika's bijdragen, het toch Groot-Brittanje was geweest dat al de tijd van de ononderbroken Duitse overwinning, helemaal alleen had gestaan en gevochten en dat daarom de rol die Groot-Brittanje in de speelde niet te onderschatten was (34).

-
- (32) K.C.A., 1943, deel 5, blz. 6045
(33) ibidem, 1943, deel 5, blz. 6144-6145
(34) ibidem, 1954, deel 5, blz. 6927

Smuts aanvaardde natuurlijk het feit dat het Gemenebest niet de machtigste groep in de wereld was maar toch was hij van mening dat het de meest invloedrijke was en een heel speciale verantwoordelijkheid had voor de wereldvrede en dat, ondanks de moeilijkheden van allerlei aard, het Gemenebest de grootste bijdrage tot het wel-lukken van de San Franciscokonferentie, in potentie had, omdat het wist dat het voor iets zeer groots voor de vooruitgang van de mensheid streed (35).

Smuts benadrukking van de rol van het Gemenebest, waarmee hij ook impliciet de Zuidafrikaanse bijdrage naar voor bracht, leverde hem natuurlijk moeilijkheden bij de oppositie op. Toen door de oppositie gepropageerd dat Smuts, door deel te nemen aan de Konferentie van Londen, de Zuidafrikaanse afvaardiging lid ging maken van de Britse en zodoende de onafhankelijkheid van de Unie ging ondermijnen antwoordde hij: "Wij staan daar als onafhankelijke, soevereine staten, die voortdurend met elkaar beraadslagen om langs die weg een pad te vinden. Maar die raadplegingen betekent niet dat status of onafhankelijkheid wordt prijsgegeven. Onze houding is dat het verloop van de wereld is dat er meer en meer samensprekingen met elkaar zullen zijn en dat er groepen zullen gevormd worden om de algemene belangen te beschermen." (36) In dit verband maakte hij ook de vergelijking met Amerikaanse staten, die ook bijeengeroepen werden om hun houding in San Francisco te bespreken. De voornaamste verklaring van Smuts in dit verband hier is wel dat hij zei dat een grote wereldorganisatie te log en te uit gebreed was om krachtadig

(35) ibidem, 1945, deel 5, blz. 7285

(36) Debatte van die Volksraad, 1945, deel 51, blz. 3756-3800

te kunnen optreden maar dat klein groepen, die gevormd werden dat wel konden in de richting die de organisatie nastreefde zo was de Gemenebest-groep de meest hechte omdat ze gewoon waren van met elkaar op te treden en zodoende het meest aangewezen om dit doel te bereiken.

Tot zover Smuts' officiële houding maar in feite bekommerde hem in dit verband ook de grote macht van Rusland. Misschien was hij wel jaloers omdat hij beseftte dat hij de rol van het Gemenebest vooral van het Europese gedeelte hiervan te zeer had benadrukt en dat deed hem zuchten: "Arm Europa met zulk een groots verleden, en nu gedwongen om gered te worden door het Oosten of het Midden-Oosten." (37)

Alhoewel Smuts dus volhield dat het Gemenebest de grootste rol te spelen had in de toekomstige vrede, beseftte hij al te goed dat zijn verwachtingen, te optimistisch waren en het is zeker met zeer veel weemoed, dat hij dit voor zich zelf bekende.

Het machts-driemanschap dat Smuts zich voorstelde als steunpilaren van de toekomstige vredesorganisatie, bestaande uit Amerika, Rusland en het Gemenebest, was natuurlijk voor hem een ideaal dat door de werkelijkheid, in dit verband door de machtsrealiteit genoodzaakt werd. Hij wist echter dat om deze noodzakelijkheid te bereiken, nog meerdere kompromis zouden moeten gesloten worden, vooral het passieve toezin dat de nieuwe reus in Europa Rusland haar macht stilaan meer en meer zou uitbreiden.

(37) ibidem, 1945, deel 51, blz. 3801

III. VANAF DE DUMBARTON OAKS-VOORSTELLEN.

Dumbarton-Oaks bracht de nieuwigheid van het veto-recht, wat betekende dat van dan af de functionele ongelijkheid, de macht en de ekuivalentie van rechten en plichten werden erkend door de grote mogendheden. Natuurlijk bleef echter de grote vraag hoe de kleine staten hierop zouden reageren.

Vooreerst loont het de moeite te zien dat bijvoorbeeld in de Verklaring van Moskou van november 1943 en deze van Kaïro in december 1943 uitdrukkelijk werd gezegd dat de kleine en grote staten moesten gelijk zijn en dat zij samen moesten werken. (38) en plots kwam daar dan de Dumbarton Oaks-voorstellen waarin gezegd werd dat een vetorecht voor de grote mogendheden werd voorgesteld, dit blijkt zo uit hoofdstuk 6 van de voorstellen, alhoewel wat het stemmen betrof de vraag naar de procedure nog steeds ter overweging werd gehouden en er dus nog geen volledige duidelijkheid bestond. (39)

In de zogenaamde Pre-San Franciscokonferentie van de Gemenebest-ministers in Londen, die vooral aandacht schonk aan Dumbarton Oaks verklaarde Smuts dat hij voorstander was, dat de opvattingen over het onvermogen van de Volkenbond, dat allen de grote mogendheden de vrede konden handhaven en dat daarom de grootste verantwoordelijkheid bij hen moest berusten en dat zij pas effectief kunnen zijn wanneer ze niet belet worden in hun samenwerking door de eisen van kleine mogendheden voor erkenning van hun internationale functies (40).

(38) zie bijlage 1/

(39) United Nations Documents, 1941-1945, blz. 96-97

(40) F.S. CRAFFORD: op. cit., blz. 358

Dit stemt natuurlijk volledig overeen met wat Smuts, in dit verband, voorheen beweerde maar zoals te verwachten was kwam er al protest van één van de kleine staten, door de Australische afgevaardigde, Evatt, minister van Buitenlandse zaken, die zei dat Dumbarton Oaks teveel gezag aan de grote mogendheden had gegeven (41) en Smuts antwoordde dat, als het veto een euvel was, het een noodzakelijk euvel was in het belang van de wereldvrede en dat niemand er zozeer zou door bevoordeeld worden als de kleine mogendheden die nu zo'n bezwaar maakten(42)

Ook op het Kongres van de Verenigde Partij in 1945 bekleemtoonde hij dat Dumbarton Oaks, een stap voorwaarts was omdat de grote mogendheden nu hun verantwoordelijkheid zouden beseffen en opnemen en dat betekende een nieuwe episode in de geschiedenis van de mensheid. (43)

Smuts zei verder dat Dumbarton Oaks realistischer was dan ooit tevoren het geval was geweest, idealisme is niet genoeg en daarom is het goed dat de nieuwe organisatie groter verantwoordelijkheid voor de vrede op de grote mogendheden had gelegd, en dat deze erkenning rechtvaardig was en overeenstemde met de werkelijkheid. Diegenen die de macht hadden kregen daardoor grotere verantwoordelijkheid en daarom zou de Veiligheidsraad iets heel anders worden dan in de Bond: "Het is niet langer een lichaam waar de kleine staten ongehoord kunnen optreden, waar zij ambitieus prestige kunnen vinden: nu is het een lichaam dat een speciale taak heeft voor de wereldvrede en de grote mogendheden hebben

(41) ibidem, blz. 358, zie ook K.C.A., 1945, deel 5, 7284

(42) ibidem, blz. 362

(43) K.C.A., 1945, deel 5, blz. 6927

hierin taken zoals zij nooit hadden onder de oude Bond. Ik voorzie dat, als de grote mogendheden deze funkties, op hen gelegd, in dienst van de wereldveiligheid vervullen, de bedreiging van de oorlog kan vermeden worden in de toekomst en dat de organisatie voor de veiligheid efficiënt kan worden (44).

Over het probleem van het onderscheid tussen juridische gelijkheid en funktionele ongelijkheid ging hij verder "Er moeten inderdaad enkele toegevingen gedaan worden door de kleine mogendheden...wat onze status betreft zijn we alleen soeverein, maar wat functie betreft zijn we ongelijk. Een verschrikkelijke verantwoordelijkheid zal rusten op de grote vijf. Als zij niet bij elkaar kunnen blijven, zal de oppositie van de kleine mogendheden hopeloos worden, want zij kunnen zich zelf niet verdedigen; de oorlog heeft immers duidelijk getoond dat de kleine staten hulpeloze kinderen zijn, absoluut hulpeloos tegenover de nieuwe wapens en de nieuwe vormen van oorlogsmacht." Smuts ging verder met te zeggen dat de toegevingen alleen maar in het eigen belang waren. Dumbarton Oaks was iets nieuws en bracht een lichte konsternatie maar wat moeilijker zou zijn was ^{unani}unanimiteit tussen de grote mogendheden te vinden(45)

Ditzelfde verklaarde hij ook in de Volksraad van Zuid Afrika (46). Smuts is zeker wel heel tevreden geweest toen hij vernam dat zijn opvattingen over de macht in de Voorstellen werden opgenomen en hij heeft dan ook geen bezwaren geopperd tegen de toevoeging van twee andere grote mogendheden: Frankryk en China wat resulteert uit een

(44) ibidem, 1945, Deel 5, blz. 7285

(45) ibidem, 1945, Deel 5, blz. 7285

(46) zie Debatte van die Volksraad, 1945, deel ,
blz. 3801-3803

voorstel van President Roosevelt; het bijvoegen van deze twee mogendheden moet begrepen worden in verband met de toestand op het einde van de oorlog. Frankrijk dat altijd een zeer grote rol had gespeeld in de Westerse geschiedenis, kon zo maar niet over het hoofd gezien worden, al was hij zwakker en minder betekenend dan ooit. China met zijn ontzettende grote bevolking begon een grote rol te spelen.

2. HET GEWAPEND OPTREDEN DER VERENIGDE NATIES.

De mogelijkheid van een gewapende optreden door de O.V.N. is niet helemaal een nieuwigheid want ook in de Volkenbond was deze mogelijkheid voorzien, zij het dan in veel beperkter mate en in een andere vorm. Na het mislukken van de Volkenbond en na het verdwijnen van het idealisme kwam voor Smuts de overtuiging dat de internationale gemeenschap, zoals hij die had gezien namelijk als een geïntegreerde gemeenschap, nog niet verwezenlijkt kon worden. Maar daar een internationale samenwerking een noodzakelijkheid was geworden en de wereld zich niet meer kon permitteren van nog een oorlog te ondergaan moest deze afgedwongen worden desnoods met geweld en sterker dan dit het geval was geweest tijdens de Volkenbond. Dit afdwingen zou mogen gaan tot op het punt waar het afdwingen zelf nog niet een bedreiging voor de wereldvrede zou vormen.

A. De Vrede met Tanden.

Artikel 16 paragraaf 1 en 2 van het Volkenbondspakt voorziet de mogelijkheid van een gewapend optreden, maar enkel wanneer een lid tot de oorlog overgaat, in tegenstelling met de verplichting die het heeft om een

- 144 -

geschil vreedzaam op te lossen. (47) Maar de interpretatie van dit artikel was dat ieder lid voor zich zelf zou moeten overwegen of er al dan niet aanleiding bestond tot de uitvoering van dwangmaatregelen (48). Artikel 16. 2 zei vervolgens dat de Raad de plicht had om aan te bevelen met welke strijdmachten de leden zouden meewerken aan dit militaire optreden, er was dus geen sprake van eigen strijdkrachten van de Raad en dus ook nog niet van een soort Internationaal politieleger of macht.

Op een perskonferentie die Smuts hield op 12 maart 1942 in het Zuidafrikaanse huis in Londen, nadat hij een hoge onderscheiding van de Burgemeester van Plymouth had ontvangen, zei hij dat, ondanks het feit dat men dezelfde idealen nastreefde als ten tijde van de Volkenbond, er preventiever tegen de oorlog moest opgetreden worden (49).

-
- (47) art. 16 par. 1: Should any Member of the League resort to war in disregard of its covenants under Articles 12, 13, or 15, it shall ipso facto be deemed to have committed an act of war against all other Members of the League, which here-by undertake immediately to subject it to the severance of all trade or financial relations..
- par. 2: It shall be the duty of the Council in such case to recommend to the several Governments concerned what effective military, naval or air force the Members of the League shall severally contribute to the armed forces to be used to protect the covenants of the League ...
- (48) E. DE MAREES VAN SWINDEREN, op.cit., blz.168
- (49) K.C.A., 1942, deel 4, blz. 5475

Hiermede bedoelde hij waarschijnlijk dat de mogelijkheid om gewapend op te treden moest uitgebreid worden. In de Zuidafrikaanse Volksraad kwam hij in 1944 daarop terug met te beweren dat het noodzakelijk was geworden dat er politiemannen in de internationale samenleving bestonden en dat er speciale maatregelen moesten getroffen worden om de Vrede te bewaren, namelijk een eigen leger dat zou kunnen ingrijpen (50). Ook in een verklaring na de Imperiale Konferentie van 1944 affirmeerden de eerste ministers van het Gemenebest dat het noodzakelijk was dat de vrede en veiligheid zou gewaarborgd worden door een organisatie die de macht en autoriteit zou krijgen om agressie en geweld te keren (51).

In 1945 beweerde Smuts in de Volksraad nogmaals dat de Volkenbond een organisatie voor raadpleging en niet op de eerste plaats voor aktie was geweest en dat, wanneer de Volkenbond toch sankties had willen treffen, bijvoorbeeld in het geval van Abessinië, het in duigen was gevallen, maar dat de toekomstige veiligheidsraad de mogelijkheid zou krijgen om internationale geschillen op te lossen en niet alleen met vreedzame middelen (52). Smuts pleegde dit wel eens de Vrede met Tanden te noemen (53).

Het is dus duidelijk dat Smuts reeds tijdens zijn oorlogstoespraken ervan overtuigd was dat de organisatie van de Vrede een internationaal leger, dat gewapend de orde zou handhaven, veronderstelde.

(50) Debatte van die Volksraad, 1944, deel 47, blz. 109-110

(51) K.C.A., 1944, deel 5, blz. 6452

(52) Debatte van die Volksraad, 1945, deel 52, blz. 3754

(53) UNCIO. Doc 1209 P/19, Vol.1, blz. 678

B. Tijdens de San Francisco-konferentie.

Reeds in de Preambule van het Handvest had Smuts de nadruk gelegd op het feit dat wapengeweld enkel zou mogen gebruikt worden in het algemene belang. Dit wilde zeggen dat het monopolie van gebruik van geweld naar buiten, dat tot dan toe reeds aan de nationale staten had behoord, zou moeten gegeven worden aan de overkoepelende internationale organisatie.

Alhoewel het probleem van het gewapend optreden tot de bevoegdheid van de derde Kommissie over de Veiligheidsraad behoorde, waarmede Smuts zeer weinig te maken had, heeft hij toch een niet te onderschatten invloed uitgeoefend door zijn toespraken in de plenaire zittingen van de Konferentie. Zijn gedachten werden samengevat in enkele zinnen die hij uitsprak op de slotzitting van 26 juni, wanneer hij over de Organisatie der Verenigde Naties sprak: "Deze maakt voorzieningen voor den vrede met tanden, voor een verenigd front van vredelievende volken tegen toekomstige aanvallers, voor een verenigd front rond de grote Mogendheden gesteund door de strijdmachten, ook van de kleinere Mogendheden. Deze maakt voorziening voor ... vaardige verdediging op regionale of lokale basis. En het maakt voorziening voor een centrale organisatie en leiding van de samenbrachte vredeskrijgsmachten " (54).

Smuts had er niet alleen op aangedrongen dat een gewapend optreden zou mogelijk zijn maar ook dat dit optreden zou gebeuren door een specifieke krijgsmacht van de Verenigde Naties zelf. Dit werd geregeld door artikel 45 van het Handvest waarin bepaald werd dat de Leden

(54) Ibidem, blz. 678

nationale luchtmacht-kontingenten moesten beschikbaar houden (55). Er werden zelfs regelingen getroffen voor een Generaal Stafkomitee. Wat verder door art. 46 en 47 werd uitgewerkt (56).

Het is opvallend hoe Smuts naast de macht nu ook de gewapende macht op de voorgrond plaatste, of de waarde van geweld benadrukte. In dit verband is het interessant even na te gaan welke Smuts' houding was tegenover het gebruik van kernwapens door de Verenigde Staten van Amerika tegen Japan. Toen Smuts het nieuws van Hiroshima hoorde zei hij "Iets drastischer dan wij bereikt hebben in San Francisco moest gedaan worden" (57). Men zou dus kunnen afleiden uit deze zin dat hij nog meer geweld wilde om de wereldvrede te handhaven. Toch had hij de grootste vrees voor het machtigste wapen dat ooit uitgevonden was: "Hoe kan men dit nieuwe gevaar controleren, dit nieuwe gevaar onvergelykbaar groter dan al het vorige? Deze vraag is nog onopgelost en blijft de grootste vraag" Smuts veronderstelde wel dat de industriële mogelijkheden van de kernkracht ongelooflijk zouden zijn maar hij voegde er wijselijk aan toe "Maar dat is een probleem voor de toekomst de vernietigende macht van de bom is nu al klaar" (58).

Smuts was een zeer grote vriend van Niels Böhr, die Engeland en Amerika ervan trachtte te overtuigen dat ze hun atcomgeheimen moesten delen met Rusland omdat de internationale controle van atoomenergie een noodzakelijkheid was. Want zoals Sir John Anderson schreef "als

(55) Zie Bijlage ll

(56) zie Bijlage ll

(57) "Something far more drastic has to be done, ~~that~~ we have attempted at San Francisco" W.K. HANCOCK: Smuts, 2. The Fields of Force, 1919-1950, blz. 433

(58) ibidem, blz. 434

dat onopgelost blijft zijn de plannen voor een betere wereld nog niet eens het papier waard waarop ze geschreven zijn" (59). Churchill die echter zijn handen vol had met andere problemen had geen tijd om te luisteren, daarom deed men weeral beroep op Smuts om Churchill te overtuigen. Smuts was overtuigd van de zaak want hij was van mening dat, als er één zaak voor internationale controle bestond, het zeker de atoomenergie was. De nieuwe ontdekking was immers zowel voor de vrede als voor de oorlog, zowel voor vernietiging als voor goede gebruik, de belangrijkste die ooit door de wetenschap was gedaan.

De Amerikaanse president en Churchill hadden een ontmoeting in Hyde Park op 18 september 1944 en het antwoord was negatief. Zoals Hancock schrijft: "Dit opende de weg naar Hiroshima" (60). En toch schreef Smuts later "zelfs hij (de kernbom) is niet genoeg om ons vrede te geven. Het wordt een rivaliteit om de krachtigste en de meest vernietigende ... (61).

Het is dus niet erg duidelijk welke opvattingen Smuts over machtsgegeweld koesterde: eenmaal in het kader van de Organisatie der Verenigde Naties keurde hij geweld goed en zag dit soms als de enige oplossing voor de vrede. Wanneer Amerika de kernbom gebruikte om haar grote macht te definieren, keurde hij dit goed, maar toch was hij van oordeel dat ook Rusland moest deelhebben in de geheimen zodat er een internationale controle kon komen. Smuts had dus angst voor dit grote geweld.

(59) ibidem, blz. 436

(60) loc. cit.

(61) ibidem, blz. 438

En dan later verklaarde hij integendeel dat dit geweld niet genceg was. Smuts deelde dus in de verwachting die heerste na de ontdekking welke vernietigende gevolgen de kernkracht kon hebben.

Er was natuurlijk geen sprake van kernbommen te gebruiken in het kader van eventueel gewapend optreden van de Organisatie want dit zou in ze veronderstellen dat de mogelijkheid waartegen men zou optreden zelf een kernmogendheid was en op dat ogenblik waren dat enkel de Verenigde Staten van Amerika en Engeland: die mogelijkheid was dus uitgesloten. Later wanneer meer en meer staten kernmogendheden werden was er ook geen sprake van, juist omwille van de vrede. In dit verband moet nog aangestipt worden dat alle macht voor gewapend optreden bij de Veiligheidsraad lag en dat in tegenstelling met niet-gewapend optreden de partijen in het geschil mochten meestemmen, ^{voor het} ~~zodat in~~ geval van voorstel tot optreden tegen één van de 5 groten (62).

Smuts' geestdrift tegenover het gebruik van geweld, is te begrijpen in het kader van de noodzakelijkheid van een meer geïntegreerde internationale gemeenschap: noodzakelijkheid omdat de vrede moest gehandhaafd worden en omdat samenwerking tussen de landen zich meer en meer opdrong. Het verleden en vooral het experiment van de Volkenbond had uitgewezen dat men niet langer op het enthousiasme of de zogenaamde goede wil, als basis voor een internationale samenleving mocht rekenen. Daarom moesten de zwakkeren gedwongen worden. De vraag bleef natuurlijk of dit systeem efficiënt zou kunnen werken.

(62) artikel 27 paragraaf 3: zegt duidelijk dat in de Veiligheidsraad de partijen in een geschil zich van stemming moet onthouden, als dit gaat over besluiten ingevolge Hoofdstuk VI van het Handvest en artikel 52. Er wordt dus niet gepraat over Hoofdstuk VII.

3. BEOORDELING.

De ideeën over de erkenning van de macht als grondslag van de Organisatie der Verenigde Naties, zijn in tegenstelling tot de meeste gedachten van Smuts over-realistisch. Het is daarom zeer moeilijk om deze opvattingen thuis te brengen in zijn politieke theorie of filosofie.

Het enige idealistische element ligt in Smuts opvatting dat met het invoeren van de machtserkenning de grootste moeilijkheden zouden opgelost worden. Alhoewel hij zelf erkende dat het moeilijk zal zijn om de grote mogendheden te doen samenwerken, geloofde hij toch dat die mogelijkheid bestond. Het erkennen van de besten, want dit was in feite de grondslag van de funktionele ongelijkheid, was niets nieuw want door de eeuwen heen hebben verscheidene theoretici dit principe in hun theoriën gepropageerd, zij het dan op het vlak van de nationale samenleving.

Men mag nooit de fout maken van te denken dat, met het invoeren van het vetorecht, het de bedoeling was een soort tyrannie van die 5 grote mogendheden tot stand te brengen, want het begrip tyrannie veronderstelt enkel zuivere blote macht: een tyran bijvoorbeeld, zal regeren omdat hij de meeste macht heeft ook al zijn daar andere personen of groepen die veel beter zouden kunnen regeren dan hij doet. Aristokratie echter, in de echte betekenis van het woord, veronderstelt dat de besten, in de morele zin van het woord, aan het hoofd staan. Smuts heeft steeds beklemtoon dat de grote mogendheden moesten erkend worden omdat zij de enige waren die het vermogen bezaten om de leiding over de internationale gemeenschap in handen te nemen en niet enkel omdat zij de machtigsten waren. Let dus wel op dat aristokratie in de betekenis welke Aristoteles aan dit woord gegeven heeft, wordt gebruikt, t.t.z. dat

diegenen regeren die het rijkste, het beste en het grootste zijn. Als de vergelijking doorgetrokken wordt, ziet men dat in de Volkenbond het democratisch principe werd gehuldigd, want iedere staat was gelijk en men ziet ook dat dit zogenaamd democratisch principe niet zeer veel resultaten heeft gehad. Waarom? Het is duidelijk dat het instellen van de democratie in een nationale staat bepaalde voorwaarden vereist: de mensen moeten in een zekere mate ontwikkeld zijn, zij moeten een minimum aan politieke kennis bezitten maar vooral: er moet een minimum aan gemeenschappelijke principes bestaan. Om deze voorwaarden te vervullen moet de politieke gemeenschap reeds een zekere mate van ontwikkeling hebben. Men kan niet ontkennen dat het voorgaande ook van toepassing is wanneer het gaat over een internationale samenleving waarvan de Leden Staten zijn.

Ten tijde van de Volkenbond ontbraken deze principes volledig, er was natuurlijk wel een zekere idealistische wil om samen te werken, maar men was niet bereid om daarvoor iets te laten vallen.

De democratie van de Volkenbond was daarbij nog een eigenaardige democratie want zij veronderstelde dat beslissingen unaniem moesten genomen worden. Dit alles maakte een internationale gemeenschap onmogelijk.

Reeds in het oude Griekenland, waaruit een schat van politieke rijkdom te putten valt, was de zuivere idee van de aristokratie geïnstitutionaliseerd: in Sparta vind met de eforen, die 5 in aantal de grootste macht bezaten; in Athene werd er voor de hervormingen van Soloon, geregeerd door de archons uit de eupatriden en na Kleisthenes en Perikles bleef dit idee bewaard door

de instelling van de 10 stratezen (63). Platoon wees de 'beste stand' deze van de filosofen, aan om als regenten de stad te besturen. Zo leeft men in de geschiedenis altijd naar de besten gezocht om te regeren en in de Utopia van Saint Simon zou dat een bepaald priesterschap zijn.

Sinds de opkomst echter van de praktische democratie en de erkenning van de juridische gelijkheid van alle mensen en in de internationale gemeenschap van alle staten, gaat het niet meer van alleen nog de aandacht te vestigen op de besten want de erkenning van gelijkheid moet noodzakelijker wijze ergens zijn praktische toepassing vinden.

Polybius die naar Rome werd gedeporteerd was verrast door het goed funktionieren van de romeinse staat en hij verklaarde dit door het feit dat Rome een mengsel had gevonden tussen monarchie, aristokratie en democratie, door de instelling van respectievelijk de konsuls, de senaat en de volksvergadering.

Deze ideeën van Polybius werden door de makers van het Handvest, onder invloed van Smuts overgenomen: de toekomstige organisatie zou in zich een mengsel moeten bevatten van aristokratie en democratie waardoor zowel de funktionele ongelijkheid als de juridische gelijkheid zou tot uiting komen. Vandaar werd een Veiligheidsraad met het vetorecht van de vijf grote mogendheden ingesteld samen met een Algemene Vergadering waarin ieder lid gelijk was, en dit was een goede oplossing.

(63) Let op: de ecclesia, die ingesteld werd door de hervormingen van Soloon was inderdaad democratisch doch werd vlug, door Pesistratos, opgeheven.

Ondanks de aantrekkelijkheid van een tweemanschap tussen Groot-Brittanje en de V.S.A., was Smuts een politieke realist wat dit betrof en daarom zou hij al zijn krachten inzetten om ook Rusland deel te laten hebben aan de organisatie van die vrede. Natuurlijk heeft hij ingezien dat Rusland zeer gevaarlijk aan 't groeien was en daardoor bepaalde pretenties zou kunnen krijgen maar er was geen andere mogelijkheid dan Stalin aan de zijde van de Geallieerden te houden. In de politiek kan men nu eenmaal geen perfektionist zijn en moeten er steeds kompromis aanvaard worden.

Om de internationale organisatie echter, ondanks het veto, te laten functioneren, werd aangenomen dat de partijen bij een geschil niet zouden meestemmen, zodat de unanimiteit van de groten ook zou kunnen bereikt worden als een grote mogendheid in een bepaald geschil betrokken was (64). Maar dit hield nog een zeer gevaarlijk aspekt in als men tot een gewapend optreden zou beslisses dat de gewapende machten van de O.V.N. Rusland of Amerika tot de orde zouden moeten roepen. In zulk geval zou een nieuwe wereldoorlog onvermijdelijk zijn. Vandaar weer een kompromis dat het vetorecht bij gewapende sanktie toch zou gelden met als resultaat dat een grote mogendheid automatisch en gewapend optreden tegen haarzelf door haar veto boikot. Een noodzakelijkheid want de O.V.N. had natuurlijk als eerste bedoeling de vrede te handhaven en niet een oorlog uit te lokken.

Dit systeem van veto door Smuts en de afgevaardigden van de grote mogendheden voorgesteld, zou bijna perfekt geweest zijn, als daar niet andere zaken waren tussengekomen. Dit werd door Smuts aangeraakt wanneer hij sprak over de logheid van een grote internationale

(64) vergelijk hoofdstuk 6 en 7 van het Charter.

organisatie en de rol die de regionale groepen zouden spelen om te streven naar het doel, door de internationale organisatie aangewezen (65). Juist deze regionale of belangengroepen hebben ervoor gezorgd dat een blokvorming mogelijk werd waardoor de C.V.N. in een koelkamer werd geplaatst, doordat het veto ongepast, in het kader van vrien~~de~~jespolitiek, werd gebruikt. Dit zou zelfs zo erg worden dat de Algemene Vergadering de rol van de Veiligheidsraad, door de resolutie van 'Uniting for peace' (66) zou overnemen.

Een ander aspect was dat Smuts zeer duidelijk de nadruk heeft gelegd niet alleen op de ekuivalentie van rechten en plichten maar ook op de korrelatie van rechten en plichten, dit laatste vooral in verband met de houding, die de kleine mogendheden moesten aannemen tegenover het veto. Want als de grote mogendheden rechten krijgen is het de plicht van alle kleine mogendheden om deze rechten te erkennen.

In de nationale staatsidee, is het vooral Bentham geweest die ^{dit} beklemtoond heeft, Bentham zei dat er geen recht kan bestaan zonder plicht, want A heeft bijvoorbeeld een recht enkel als B en C de plicht opnemen om hem vrij te laten, maar dat ze in feite dit uit eigen interesse doen omdat het goed voor hen is. (67).

In die zin drong Smuts erook op aan dat de kleine mogendheden zouden winnen bij dit vetorecht aan de grote toegekend en dit is zo, want de kleine mogendheden zijn toch altijd de grootste slachtoffers als er oneinigheid bestaat, het voorbeeld van België tijdens de wereldoorlogen is hiervoor sprekend.

-
- (65) zie infra, blz. 15
(66) de "Uniting for peace" resolutie: Algemene Vergadering, i.p.v. V.G.R.
(67) DUNNING: op: cit. From Rousseau to Spencer, blz. 220-221

Smuts opvattingen over de noodzakelijkheid van het geweld en het monopolie van de internationale organisatie om van geweld gebruik te maken voor het algemeen belang, hebben veel meer betekenis dan men op het eerste ogenblik zou kunnen vermoeden.

Er zijn nationale staatsteoretici die beweren dat het voornaamste kenmerk van de staat is dat zij het monopolie van afdwingbaarheid door geweld bezit en dat dit één van de betekenissen van de staat uitmaakt. Met dit monopolie van afdwingbaarheid door geweld wordt in dit verband bedoeld dat de staat alleen het recht heeft om onderdanen die niet aan haar eisen voldoen, met geweld te dwingen van zich anders te gedragen en te straffen(68). Smuts en de makers van het Handvest, hebben in San Francisco, dit monopolie geprojecteerd in de internationale samenleving.

Vergelijkend kan men dit uitdrukken als volgt: in de nationale staat wordt niet toegelaten dat de individuen met elkaar vechten of tegen elkaar geweld gebruiken: wanneer iemand een grief heeft tegen een of meerdere van zijn burgers dan mag hij niet het recht in eigen handen nemen en hen rechtstreeks aanvallen, maar hij kan met zijn grieven naar de politie gaan die op haar beurt desnoods met geweld ~~de~~ andere tot orde zal roepen. In de internationale samenleving ging het echter heel anders; als een staat iets tegen een andere had en zich sterk genoeg voelde gebruikte ze geweld tegen die andere staat. In San Francisco werd echter voor de eerste maal uitdrukkelijk verklaard dat een staat dat recht niet had dat de internationale organisatie daar zou zijn om desnoods met geweld, met eigen politiemacht de orde zou handhaven.

(68) Het spreekt vanzelf dat, waar de staat(de politieke gemeenschap)eigenlijk de drager van de macht is, zij zelf deze macht niet kan uitoefenen en dit door de regering in de staat moet gebeuren.

Zoals de erkenning dat de staat het monopolie van geweld tegen haar konstituerende delen, had, ^{de}aan staat een enige positie schonk, zo gebeurde dit ook wanneer in San Francisco dit monopolie ook voor de internationale gemeenschap gold tegenover haar konstituerende delen: de staten. De internationale organisatie kreeg hier een betekenis zonder voorgaande.

Alhoewel het lijkt dat het gebruik van geweld een negatieve betekenis aan de organisatie schonk en dit is in feite zo, mag men niet uit het oog verliezen dat Smuts opvattingen over de speciale betekenis van het geheel hierdoor ten zeerste erkend werden.

In de praktijk is daar natuurlijk nog het politieke kompromis dat het vetorecht geldt als tegen grote mogelijkheden zou opgetreden worden, wat de erkenning van de internationale gemeenschap wel een beetje aan belang doet verliezen.

Wanneer Smuts de noodzaak van geweld verdedigde en hiertegenover nogal geestdriftig stond, heeft hij misschien vergeten dat geweld toch slechtsde oplossing is als de andere helemaal onvoldoende bleken. De mogelijkheid van gebruik van geweld doet geen afbreuk aan het feit dat het toch nog beter blijft een moeilijkheid vreedzaam op te klaren met alle middelen die in hoofdstuk VI van het Handvest worden beschreven.

HOOFDSTUK VI. BESLUIT. DE WEG TOT DISKUTIE.

Het is duidelijk dat Smuts' bijdrage tot de totstandkoming van de Organisatie der Verenigde Naties, niet in gelijke mate beoordeeld werd. Niet ieder was ervan overtuigd dat Smuts n grote verdienstelijkheid had.

Aan de ene kant werd Smuts met lof overladen door de woordvoerders van die meeste landen. Aan de andere kant was het grootste deel van de bevolking van zijn eigen land nooit bereid om hem te begrijpen of te bewonderen en maakte het enthousiasme voor zijn persoonlijkheid tijdens het totstandkomen van de Organisatie plaats voor n meer wantrouwige houding in het kader van de eerste werkzaamheden van deze Organisatie.

Hoe men Smuts egter ook mag beoordelen, de herinneringen aan hem blijven herinneringen aan n dynamische persoonlijkheid die niet meer weg te denken is uit de geschiedenis van de Internationale Betrekkingen en wiens levensbeschouwing, in al haar moeilijkheid en tegenstrijdigheden, n hoofdstuk toevoegt aan de studie van de Politieke Theoriën.

1. Niemand is n held in eigen land.

Bovengenoemd spreekwoord heeft zijn geldigheid bewezen. Het zou echter te gemakkelijk zijn om de beschouwing van de traditionele houding van vyandigheid tegenover Smuts, van de Afrikaners te vereenvoudigen door geen verdere uitleg daarvoor te zoeken.

n Buitestaander is telkens opnieuw verwonderd over deze houding van de Afrikaners. Hij heeft overal gelezen en gehoord dat Smuts zo n grote man was en hij weet dat zijn filosofie in het grootste deel van de wereld bestudeerd wordt maar, bij n bezoek aan Zuid-Afrika, ontdekt hij echter dat, alhoewel Smuts' naam aan vele plaats- en straatnamen toegevoegd is, de meeste inwoners van dat land ternauwernood bewust zijn van die grote man. Die mensen kennen zijn werken niet en het is zelfs moeilijk om zijn werken in de handen te krijgen.

Men beweert dan soms dat de Afrikaners n ondankbare volk is omdat zij de juweeltjes van hun eigen land niet kunnen waarderen.

Deze stelling is niet wetenschappelijk; de reden waarom de Afrikaners niet van Smuts houden is veel dieper dan het op het eerste zicht wel lijkt.

Op de eerste plaats was Smuts nogal Engels-gericht en alles wat in de tijd Engels was, was voor de Afrikaners n sinoniem van overheersing en onderdrukking. De boeren-oorlogen waren nog niet vergeten (en zijn in sommige gevallen dit vandaag nog niet.)

De tweede en voornaamste reden, die nauw aansluit bij de eerste, is echter de levensbeschouwing van de Afrikaners. Over het algemeen zijn zij erg traditie-gebonden, de heldendaden van hun voorouders, de Voortrekkers, die het woeste Afrikaanse land doortrokken, en duizend en een gevaar doorstonden, spreken nog tot het hart van de meeste mensen, Omdat zij beseffen dat hun land veroverd moest worden op de natuur. Zij zijn fier op hun verleden als volk en op hun land en zouden dit in geen geval ooit willen afstaan.

Toen Smuts bij deze kwam met zijn filosofie van het Holisme, die de vorming van groten gehelen voorstond, maakte hij zoals vroeger vermeld een fout. Zijn theorie hield geen rekening met de eigenheid van de delen. Hij was geneigd om deze eigenheid op te geven ten voordele van het geheel. Praktisch betekende dit dat Suid-Afrika n deel van het grote Engeland zou blijven en dit steeds meer zou worden.

Dit was iets teveel gevraagd: de Afrikaners, die bewust waren van hun eigenheid als natie, waren nooit bereid om Smuts te volgen.

Het is menselijk dat men in zo n geval aan veralgemening doet: omdat Smuts levensbeschouwing tegengesteld was aan hun lewensbeschouwing, waren zij geneigd om hem geheel, ook zijn goede daden, in n slecht daglicht te zien.

Dit is de verklaring waarom Smuts geen al te goede naam bij het grootste deel van de Afrikaners heeft. (1)

2. De eerste zittingen van de Algemene Vergadering in 1946 en 1947.

Een van de belangrijkste problemen waarmee de Organisatie der Verenigde Naties in haar eerste en tweede Algemene Vergadering af te rekenen had was de klacht van Indië tegen de Unie van Zuid-Afrika, omdat Zuid-Afrika de zogenaamd fundamentele rechten van haar Indische bevolking niet eerbiedigde. Smuts was de voornaamste Zuidafrikaanse vertegenwoordiger in deze Vergadering.

De besprekingen, die hierop volgden kunnen een mooi voorbeeld vormen van de wijze waarop Smuts door de andere landen gewaardeerd werd.

Smuts toonde zich in deze besprekingen fantastisch welwillend en aanvaardend, zijn replieken op de indische klacht waren over het algemeen niet uitvoerig. Zo verzweeg hij onder andere het eigenaardige van het feit dat een land zoals Indië met zijn kastesysteem en zijn apartheid tussen mensen van hetzelfde ras, de Unie durfde aanvallen om haar apartheidspolitiek. Het is duidelijk dat Smuts zeker was van zijn zaak en dat hij een beetje vervelend het einde van de besprekingen afwachtte.

Hij vergiste zich echter: tijdens de besprekingen van

(1) Het is bijvoorbeeld opvallend hoe het Afrikaanssprekende gedeelte van de bevolking van Zuid-Afrika de benaming Afrikaner, voor henzelf opeist. In tegenstelling met het Nederlandse taal-gebruik 'Afrikaan, het Franse 'Africain, en het Engelse 'African, waarmee de zwarte bevolking van het land bedoeld wordt. Dit duidt erop hoezeer zij henzelf als een aparte eigen natie, los van de Nederlandse stam beschouwen.

de klacht, kwam een grote vyandigheid tot uiting.

Zuid-Afrika en dus ook Smuts zelf ~~werd~~ door een resolutie veroordeeld. (2)

Dit kan beschouwd als een ondankbaarheid vanwege de meeste Statenvertegenwoordigers tegenover Smuts, het is in elk geval moeilijk om ergens een woord van dankbaarheid voor zijn internationale verdienste te ontdekken.

Smuts was natuurlijk ontgoocheld en zijn uitspraak over de organisatie der Verenigde Naties, voor wiens totstandkoming hij zo geijverd had, was niet veelbelovend. (3)

Hiermede is echter niet alles gezegd want er kwam een kentering in deze toestand. Tijdens de tweede zitting van de Algemene Vergadering in 1947 ontdekt men meer en meer waardering voor Smuts' werk. De afgevaardigde van het nieuwe Pakistan erkende de betekenis van Smuts door te zeggen dat hij een man was die groot genøeg was om de situatie en de grote problemen in Zuid Afrika te beheren. (4)

Zelfs Gromyko de afgevaardigde van Rusland erkende dat hij achting had voor een man die voor de onafhankelijkheid van zijn land had gevochten en die een leidende rol gespeeld had in het opstellen van het Charter van de Organisatie en vooral de Preambule met zijn prijszwaardige beginselen. (5)

Het uiteindelijke resultaat van deze waardering was dan ook dan een resolutie tegen Zuid-Afrika niet meer een 2/3 meerderheid behaalde.

Na de aanvankelijke miskennis van Smuts' verdienste maakte dit dus plaats voor een meer erkennende houding.

-
- (2) Zie hiervoor: United Nations Official Records. Second part of the First Session. General Assembly. General Committee en Joint Committee, Luce Success, New York 1946, passim.
- (3) Hij noemde de Algemene Vergadering o.a.: een lichaam beheerd door gekleurde mensen.
- (4) United Nations Official Records. Second Session, General Assembly, First Committee, blz. 451.
- (5) Ibidem, blz. 461.

3. Smuts' Ontvangst in België.

Het is niet nodig om in kader van deze studie uit te weiden over hoe Smuts in verscheiden landen gewaardeerd werd; toch loont dit de moeite om even zijn ontvangst in België in 1946 te bekijken.

Bij het lezen van het verslag van de toespraak door de voorzitter van de kamer van Cauwelaert voor de Vergadering van beide kamers valt het op dat de woorden die tot Smuts gericht werden meer echte waardering bevatten dan het meestal het geval is, wanneer een hoge gast toegesproken wordt. Smuts wordt 'den onvermoeibaren volkenverzoener en vredebouwer, genoemd en 'een van de grootste stempel-dragers van de geschiedenis dezer eeuw,. Van Cauwelaert gaat zelfs zover om Smuts' geloof in de redding door de zedelijke beginselen door het Christendom aan den grond van onze beschaving gelegd., te huldigen. Dit is een typisch voorbeeld van iemand iets toe te schrijven, wat hij in feite nooit gedaan heeft.

De vraag is ook of Van Cauwelaert Smuts zeer goed begrepen heeft toen hij over hem het volgende zei: 'Als zoon van een klein volk en als voorstander van de theorie der geheelheid, hebt u steeds getracht de eischen van een ruimere internationale samenwerking en van de ongelijkheid in de machtsverhoudingen te verzoenen met de levensrechten van de kleine naties... , (6)

Het voornaamste was echter dat Smuts gewaardeerd werd om de rol die hij gespeeld had: misschien word dit wel het best uitgedrukt door de liederlijke slotzinnen die de voorzitter van de Senaat Gillon bij deze gelegenheid uitsprak. 'De vrede dien gij zoo heerlijk gediend hebt, omdat gij het zwaard uit de scheede hebt getrokken wanneer het moest, dient te allen prijze verzekerd. Gij wijdt u kranigen onderdom aan de verdediging van het ideaal welk dat van de gansche menschheid moest zijn en daarom rijst, over de gansche wereld een hymne van erkentelijkheid naar u, Mijnheer de Fieldmarshal. ,(7)

(6) Wetgevende Kamers van België, Vergadering van beide Kamers. Zaterdag 12 oktober, 1946, Belgisch Staatsblad, Brussel 1946, blz. 1 en 2.

(7) Ibidem, blz. 3.

4. De weg tot diskutie.

Men kan beweren dat het boek van Quincy Wright:

'The Study of International Relations,, interessant is en gemakkelijk leest omdat deze schrijver afstand genomen heeft van het rechterlijke karakter van de studie van de Internationale Betrekkingen, omdat hij naast 'Internationale Recht, ook schrijft over 'Internationale Ethiek, 'Sociologie van Internationale Betrekkingen, 'Politieke Demografie en Geografie,; oor 'Internationale Opvoeding en Kommunikatie, en zo verder. Maar het meest opvallende aspekt van dit boek is zeker dat er ook in een hoofdstuk over 'De Filosofie van de Internationale Betrekkingen, wordt geschreven (8) en dat de schrijver in het ganse werk teruggrijpt naar de grote denkers van de Geschiedenis van de Politieke Theoriën.

Het is open voor diskussie of deze verwijzings waardevol zijn, want de vraag, die reeds eerder in deze studie werd gesteld over de al dan niet toepasbaarheid van 'nationale, staatstheoriën op de internationale samenleving is ook voor het werk van Wright van toepassing.

Deze benadering bied echter een rijke bron van bespreking. In het geval van Smuts' bijdrage tot het Handvest van de Verenigde Naties, en vooral van de bijdrage van zijn levensbeschouwing kan men tot een werkelijke diepgang komen. Er is reeds een antwoord gegeven op de vraag waarom Smuts, selfs na de diepste ontgoochelingen nog kon geloven in een internationale gemeenschap en zodoende een bijdrage kon leveren tot het totstandkomen van deze gemeenschap. Het antwoord was, het inzicht dat hij gekregen had door de studie van het Holisme.

Maar waarom was het Holisme voor hem een sleutel om alle problemen op te lossen? Waarom was het Holisme meer dan de ervaring, waarom gaf het Holisme nog hoop voor een

(8) Q. WRIGHT. The Study of International Relations,
Appleton Century Crafts, New-York, 1955.

situasie die schijnbaar hopeloos leek? Men kan dit zo stellen: het is duidelijk dat men, bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog, nog moeilijk kon geloven in een internationale gemeenschap, beheerd door een internationale organisatie of in een geheel waarin de delen in een vriendschappelijke relatie met elkaar stonden. De ervaringen konden toch niet liegen, daar was geen sprake meer van een geheel voor de politieke waarnemers van die tijd.

De klem wordt hier echter gelegd op het woord 'waarnemers', want de vraag is of Smuts zich veel stoorde aan waarnemingen. Was de waarheid of het bestaan van het geheel niet op een andere wijze te kennen dan door ervaring?

In 'An Inquiry into the Whole, benadrukte Smuts hoe het geheel kon gekend worden langs epistemologische of filosofische wegen.

Men kan dus aanvaarden dat Smuts, zelfs bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog, nog steeds geloofde dat dit geheel nog altijd bestond, maar dat het aardse geheel van de zintuigelijke ervaringen, slechts een verwrongen beeld toonde van het werkelijk-bestaande geheel. Het aardse geheel was dus slechts een slechte nabootsing van het werkelijk bestaande. Zoals in Plato's ideeën-leer alle dingen, die konden ervaren worden, slechts nabootsingen waren van de werkelijk-bestaande ideeën (9).

In Smuts theorie was de Internationale gemeenschap zoiets als een voorwereldse werkelijkheid die trachtte tot uitdrukking te komen in het aardse.

De idee van de Internationale gemeenschap was het werkelijk bestaande.

Het Holisme speelde bij hem dezelfde rol als de filosofie of ware kennis by Plato. Iemand die het Holisme verstonde was dus de drager van de werkelijkheid. In Smuts theorie was hij zelf één van deze filosofen. Het probleem bleef echter hoe om deze idee in het aardse te verwezenlijken.

Plato haatte de Atheense staat om haar losbandige willekeurigheid, om het feit dat zij nie bestond om het objek-

(9) Zie Plato's vergelyking van de grot in 'The Republic, transl. & introd. by H.O.P. Lee, Penguin Classics Harmondsworth, 1968, blz. 278-286 Bk. VII.

tieve goede te verwezenlijken maar slechts een subjektieve goed nastreefde. De Atheense staat was dus, naar zijn mening, een slechte nabootsing van de idee 'staat, en dit wil dus helemaal niet zeggen dat Plato de staat als zodanig verafschuwde. Hij schiep immers zijn 'utopia, de ideale staat, die als voorbeeld moest dienen en een goede nabootsing van de idee 'staat, zou zijn. Hierin heeft Smuts hem niet volledig gevolgd, want de internationale gemeenschap of internationale staat die in zijn theorie aan de idee van het grote geheel beantwoordde was niet een utopia. Hij hield rekening met de ervaringen van het verleden toen hij een tweede internationale organisatie beoogde.

Hier doet Smuts aan de andere kant weer aan Aristoteles denken, die, naar het schijnt, eerst 150 konstituties bestudeerde, vooraleer hij zijn 'Politika, schreef. (10) Er moet dus een onderscheid gemaakt worden tussen Smuts' visie van de ideeële internationale gemeenschap en zijn visie hoe de internationale gemeenschap op deze wereld aan deze idee moest beantwoorden. Aan die ene kant ging hij deduktief te werk aan de andere kant hield hij rekening met de ervaring.

Maar blijft nog de vraag of deze twee benaderingen of methodes tegengesteld aan elkaar zijn, zoals de vraag blijft of Plato's ^{en} Aristoteles' theoriën zo verschillend van elkaar waren, als dit altijd wordt voorgehouden. Op het eerste zicht verschillen ze nogal maar een diepere studie, komt, alhoewel ze moet toegeven dat Plato meer deduktief tewerk ging dan Aristoteles, zeer vlug tot de ontdekking dat Aristoteles ook aanvaardde dat de werkelijkheid meer door ideeën dan door ervaringen gedetermineerd werd. Aristoteles maakte meer gebruik van universele ideeën dan de onaandachtig lezer in zijn werk wel zou kunnen vermoeden. Hij was bijvoorbeeld ook een

(10) Zie ARISTOTELES: The Politics transl. & introd. by T.A. Sinclair, Penguin Classics, Harmondsworth, 1966. Bk. 11-111 en 1V.

Holist, hij aanvaardde ook dat het geheel belangrijker was dan de delen, dat de staat belangrijker was dan de familie en het gezin, alhoewel deze laatste kronologisch eerste kwamen. (II)

Daarom kan men beweren dat Smuts iets van hen beiden had, zonder dat hij om die reden als een inkonsekwente persoon zou aangezien worden.

Smuts levensbeschouwing en zijn activiteiten die daaruit voortvloeiden heeft beslist een bijdrage geleverd tot het totstandkomen van de Organisatie der Verenigde Naties. Smuts beoogde met zijn Holisme het geheel, maar hier verschijnt een andere problematiek die vandaag nog zowel in de nationale staten als in de internationale gemeenschap heerst. De vraag is wat is uiteindelijk het doel van de politieke gemeenschap. Een geheel, zoals orde of vrede kan niet het hoogste goed van een gemeenschap zijn.

Harold Laski schrijft in 'An Introduction to Politics, dat orde goed is voor wat het kan bereiken en niet als doel op zich zelf. (I2)

Het geheel, orde of vrede moet dus een middel zijn tot iets anders, dat dan het wel kan genoemd worden. Wat is dit doel in Smuts' theorie?

Hierop is moeilijk een antwoord te geven: zou het zoals Van Cauwelaert zei het algemene welzijn van het geheel zijn (3) of is het een meer utilitaristische doel, zoals het geluk van het grootste deel van de mensen.

Soms is men geneigd om het eerste te geloven, omdat de leer van het Holisme daarop afgestemd is. In dit geval zou Smuts een objektieve goed zoals Plato en St. Thomas, een 'Bonum commune', daarstellen.

In het andere geval, zoals dit tot uiting komt in zijn toespraken betreffende de preambule en de economische en

(II) Zie ibidem, Bk. 1

(I2) H. LASKI: An Introduction to Politics, George Allen and Unwin, London, 1958, blz. 31.

(I3) zie infra.

sociale samenwerking waarin hij spreekt over het geluk en de behoeftebevrediging van alle mensen van de wereld, kan men een vergelijking trekken met Hobbes. Hobbes redenering in de 'Leviathan', komt, in korte woorden hierop neer dat vrede beter is dan oorlog, omdat de mensen, wanneer zij in vredevolle relatie tot elkaar staan beter hun behoefte kunnen bevredigen dan in een situatie waarin zij voor elkaar wolven zijn. (14)

Deze onduidelijkheid kan tot twee konklusies leiden: ofwel speelde Smuts' genialiteit hem parten, zoals dit vroeger al het geval was geweest bij iemand zoals Jean-Jacques Rousseau, die ook een holist was en geprobeerd had om de leegte, of het gebrek aan een 'Bonum-commune', in de 18de eeuw, te overbruggen en daarom een staatstheorie had ontworpen waarin de politieke gemeenschap als een organisme door de algemene wil op een totalitaire wijze werd beheerd, in dienst van objektieve goed. Rousseau had zich echter nooit kunnen loswerken van het individualisme en zijn ganse theorie was daarom in al haar genialiteit, inkonsekwent. (15) Was Smuts ook inkonsekwent omdat hij soms een 'Bonum-commune', en later weer een utilitaristische goed verlangde.

Ofwel, en dit is waarschijnlijker, was zijn levensbeschouwing in haar geheel weinig bekommerd om een doel en beschouwde hij ten onrechte het geheel en de orde of vrede in dit geheel als een doel op zich zelf^{en heeft hij slechts} uitzonderlijk de vraag gesteld naar een hogere doel, zonder dat hij daarop een definitieve antwoord gegeven heeft. Hierover kan echter gediskuteerd worden.

Smuts' bijdrage tot de Internationale Gemeenschap, ligt echter misschien juist in deze aarzeling of verwondering voor het geheel. Zoals Plato's ideeënleer een oneindige heimwee — naar de identiteit en kenbaarheid der dingen vertolkt, lijkt het alsof Smuts behept was door een verlangen naar het geheel.

Maar ook hier is de weg tot diskussie open.

(14) Zie T. HOBBS. Leviathan, Fontana reeks, Toronto, 1958.

(15) Zie J.J. ROUSSEAU, The Social Contract and Discourses, transl. & introd. by G.D.H. COLE, Everyman's reeks, London, 1966.

SAMENVATTEND. BESLUIT.

Een studie over J.C. Smuts' bijdrage tot het totstandkomen van het Handvest van de Organisatie der Verenigde Naties is onmogelijk, zonder n inleidende studie van zijn levensbeschouwing, die het Holisme wordt genoemd.

Holisme betekent: de leer dat alles streeft naar de vorming van een geheel; dat het voor een deel essentieel is dat het opgenomen wordt in een geheel en dat dit geheel het wèzen en de interaktie van haar delen beïnvloedt.

J.C. Smuts werkte dit Holisme uit in voornamelijk twee werken. 'An Inquiry into the Whole, en 'Holism and Evolution,. In deze werken komt duidelijk de invloed van de Evolutietheorie van Darwin en Spencer en de politieke theorieën van Aristoteles en St. Thomas tot uiting.

Op het gebied van de praktische Zuidafrikaanse politiek trachte Smuts dit Holism toe te passen, zo was hij een grote voorstander van de vorming van de Unie van Zuid-Afrika en de inschakeling van deze Unie in het grote geheel: het Britse Gemenebest. Dit geheel zou op haar beurt weer n deel moeten worden van n soort wereldrijk, geregeerd door een internationale organisatie. Toen de Volkenbond ontstond was hij een zeer groot voorstander hiervan en hij noemde hem 'de vervulling van de nood aan een geheel,.

Smuts levensbeschouwing die een bydrage betekende tot het ontwerp van de Volkenbond, bezorgde hem een afzonderlijke plaats in de Geschiedenis van de Westerse Politieke theoriën.

Toen het aanvankelijk idealisme van de Volkenbond gekonfronteerd werd met de werkelijkheid en het ganse opzet van de Volkenbond een mislukking bleek te zijn, bij het uitbreken van de tweede wereld oorlog, was het noodzakelijk dat Smuts zijn theoriën ging herzien.

In de ondersteuning van de verdragen die leidde tot de

vorming van de Organisatie der Verenigde Naties en in zijn oorlogstoespraken openbaarde hij zich als iemand die niet goed kan kiezen tussen werkelijkheidszin en idealisme. Aan de ene kant bleef hij nog getrouw aan zijn filosofisch (deduktief) sisteem, aan de andere kant probeerde hij inductief op basis van vroegere ervaringen een leer te ontwikkelen.

Zijn meest rechtsreeks bijdrage was zeker het scheppen van een preambule voor het toekomstige handvest. Deze preambule was nog vry idealistisch en holistisch.

Telkenmale benadrukte hij de noodzaak van een geheel waarin de delen goed tegenover elkaar zouden zijn.

De preambule was een beleidsverklaring van de verenigde delen in het geheel.

Smuts was niet alleen de schepper van de preambule maar ook diegene, die haar steeds ondersteunde en verdedigde. Het is ook grotendeels aan hem te danken dat zijn schepping een definitieve plaats in het Handvest kreeg.

De bijdrage die Smuts leverde tot het totstandkomen van een algemene vergadering in de Organisatie der Verenigde Naties was over het algemeen slechts technisch. Als voorzitter van de Kommissie van de Algemene Vergadering had hij een grote invloed op de besprekingen in deze kommissie. Smuts ontpopte zich hierin als een volleerde speaker die elke situatie handig kon beheren.

Zijn bijdrage tot de totstandkoming van een Raad voor Economische en Sociale Aangelegenheden of de Ecosoc was zeer groot. In tegenstelling echter met zijn vroegere methode ging hij in dit verband empirisch te werk het gebrek aan een volwaardige economische en sociale samenwerking, dat hij gezien had vóór de tweede wereldoorlog, was voor hem een voorname oorzaak van de tweede wereldoorlog. De ervaring had hem dus geleerd dat de economische en sociale faktor levensbelangrijk was.

De funktionele ongelijkheid tussen de Statenleden die in het nieuwe Charter ingevoerd werd, vond in J.C. Smuts, een grote aanhanger. Ook hier ging hij weer empirisch te werk: de ervaringen, voortgesproken uit de unanimi-

teitsregel of de gelijkheidsregel in het Pakt van de Volkenbond, werd ook door hem beschouwd als een oorzaak van de mislukking van de Volkenbond. In dezelfde zin is zijn bijdrage tot het hoofdstuk in het Handvest, dat de mogelijkheid voor gewapend optreden voorziet, te bestuderen. Zijn opvatting over de 'vrede met tanden', is moeilijk onder te brengen in zijn levensbeschouwing. Toch blijft Smuts altijd ergens getrouw aan het Holisme al lijkt dit op het eerste zicht tegenstrijdig.

Smuts' verdienste in de Internationale Betrekkingen werd niet overal erkend. Op de eerste plaats was het grootste deel van zijn landgenoten niet akkoord met zijn politiek en zijn levensbeschouwing. Verder werd zijn bijdrage tot het Handvest verwaarloosd door de mensen die het Zuidafrikaanse beleid van afzonderlijke ontwikkeling aanvielen in de Algemene Vergadering. Maar toch bleef Smuts, in het grootste gedeelte van de wereld, een held die het mensdom van de ondergang gered had.

De weg tot discussie is echter open, een becredeling die een zekere diepgang probeert te krijgen stoot onwillekeurig op bepaalde tegenstrijdigheden, het is moeilijk om Smuts met andere politieke filosofen te vergelijken, want hij heeft iets van allen en vormt in zekere zin een ~~syn~~these. Ontegensprekelijk vertoont zijn levensbeschouwing een heimwee naar ideële volmaaktheid, die moeilijk volledig te verstaan is.

BIJLAGE. 1.

Enkel belangrijke uittreksels uit de Verklaringen van de Konferenties die de San Franciscokonferentie voorafgingen.

1. Declaration of principles, known as the Atlantic Charter, by the President of the United States and the Prime Minister of the United Kingdom

August 14, 1941

Joint declaration of the President of the United States of America and the Prime Minister, Mr. Churchill, representing His Majesty's Government in the United Kingdom,

...

First, their countries seek no aggrandisement, territorial or other; ...

Fifth, they desire to bring about the fullest collaboration between all nations in the economic field with the object of securing, for all, improved labor standards, economic advancement and social security;

Sixth, after the final destruction of the Nazi tyranny, they hope to see established a peace which will afford to all nations the means of dwelling in safety within their own boundaries, and which will afford assurance that all the men in all the lands may live out their lives in freedom from fear and want; ...

11. Declaration by United Nations

January 1, 1942

A joint declaration by the United States of America, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Union of Soviet Socialist Republics, China, Australia, Belgium, Canada, Costa Rica, Cuba, Czechoslovakia, Dominican Republic, El Salvador, Greece, Guatemala, Haiti, Honduras, India, Luxembourg, Netherlands, New Zealand, Nicaragua, Norway, Panama, Poland, South Africa Yugoslavia.

The Governments signatory hereto, ...

DECLARE;

(1) Each Government pledges itself to employ its full resources, military or economic, against those members of the Tripartite Pact and its adherents with which such government is at war.

(2) Each Government pledges itself to cooperate with the Governments signatory hereto and not to make a separate armistice or peace with the enemies.

The foregoing declaration may be adhered to by other nations which are, or which may be, rendering material assistance and contributions in the struggle for victory over Hitlerism. ...

111. The Moscow pact declaration of four nations on
General Security

Released November 1, 1943

The governments of the United States of America, the United Kingdom, the Soviet Union and China: ...

... jointly declare:

1. That their united action, pledged for the prosecution of the war against their respective enemies, will be continued for the organization and maintenance of peace and security. ...

4. That they recognize the necessity of establishing at the earliest practicable date a general international organization, based on the principle of the sovereign equality of all peace-loving States, and open to membership by all such States, large and small, for the maintenance of international peace and security.

5. That for the purpose of maintaining international peace and security pending the re-establishment of law and order and the inauguration of a system of general security, they will consult with one another and, as occasion requires with other members of the United Nations with a view to joint action on behalf of the community of nations; ...

...

7. That they will confer and co-operate with one another and with other members of the United Nations to bring about a practical general agreement with respect to the regulation of armaments in the post-war period. ...

IV. The Tehran Conference

Declaration of the three Powers

December 1, 1943

We -- The President of the United States, the Prime Minister of Great Britain, and the Premier of the Soviet Union, ...

... We express ^{ved,} our determination that our ~~N~~ations shall work together in war and in the peace that will follow.

...

And as to peace -- we are sure that our concord will win an enduring Peace. We recognize fully the supreme responsibility resting upon us and all the United Nations to make a peace which will command the goodwill of the overwhelming mass of the peoples of the world and banish the scourge and terror of war for many generations.

V. Protocol of the proceedings of the Yalta Conference
(Issued on March 24, 1947)

... the heads of governments of the United States of America, the United Kingdom, and the Union of Soviet Socialist Republics, (...)

1.. World Organization

It was decided:

1. that a United Nations Conference on the proposed world organization should be sommoned for Wednesday, 25th April, 1945, and should be held in the United States of America.

2. the nations to be invited to the conference should be:

- (a) the United Nations as they existed on the 8th February, 1945, and
- (b) such of the Associated Nations as have declared war on the common enemy by the 1st March, 1945.

When the Conference on World Organization is held, the delegates of the United Kingdom and the United States of America will support a proposal to admit to original membership two Soviet Socialist Republics, i.e. the Ukraine and Byelo-russia. ...

Uit: S. ARNE: United Nations Primer, Rinehart and Co., New York, 1948.

Indeling van de DUMBARTON OAKS CONVERSATIONS ON WORLD ORGANIZATION; August 21-October 7, 1944.

Chapter I Purposes.

II Principles.

III Membership.

IV Principāl Organs.

V The General Assembly: A Composition.

B Functions and Powers.

C Voting.

D. Procedure.

VI The Security Council: idem.

VII An International Court of Justice.

VIII Arrangements: Pacific settlement of Disputes.

Determination of threats to the peace or acts of aggression, and action with respect there-
to.

Regional Arrangements.

IX Arrangements for International Economic and Social Co-operation.

X The Secretariat.

XI Amendments.

XII Transitional Arrangements.

Uit: United Nations Documents, 1941-1945, Royal Inst. of International Affairs, London, New York, 1946.

BIJLAGE II: Enkele besproken artikels uit het Handvest.

Ch. I. Art. 2, Par. 7: Nothing contained in this present Charter shall authorise the United Nations to intervene in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of any State or shall require the Members to submit such matters to settlement under the present Charter; but this principle shall not prejudice the application of enforcement measures under Chapter VII.

Ch. IV Art. 9, Par. 2: Each Member shall have not more than five representatives in the General Assembly.

Ch. IV. Art 13, Par. 1(b): The General Assembly shall initiate studies and make recommendations for the purpose of: Promoting international cooperation in the economic, social, cultural, educational and health fields, and assisting in the realization of human right and fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language, or religion.

Ch. IV. Art. 18, Par. 2: Decisions of the General Assembly on important questions shall be made by two-thirds majority of the members present and voting.....

Ch. V. Art. 27, Par. 3: Decisions of the Security Council on all other matters shall be made by an affirmative vote of seven members, including the concurring votes of the permanent members; provided that, in decisions under Chapter VI and under paragraph 3 of Article 52, a party to a dispute shall abstain from voting.

+

Uit het Volkenbonds Pakt.

Art. 3. Par 4.

At Meetings of the Assembly, each Member of the League shall have one vote, and may have not more than three Representatives.

Art. 5. Par I. Except where otherwise expressly provided in this Covenant or by the terms of the present Treaty, decisions at any meetings of the Assembly or of the Council shall require the agreement of all the Members of the League represented at the meeting. =

+ United Nations Documents, 1941-1945, Royal Institute of International Affairs, Oxford University Press, London, New York, 1946.

= A. ZILWERN: The League of Nations and the Rule of Law, 1918-1935, MacMillan, London, 1936.

BIBLIOGRAFIE.

Lijst van de voornaamste geraadpleegde werken.

A. PRIMAIRE BRONNEN.

I. Officiële Uitgaven en tekstverzamelingen.

- UNITED NATIONS; S. ARNE: United Nations Primer, Revised Ed., Rinehart + Co., New York- Toronto, 1948.
- UNITED NATIONS; J. Eugene HARLEY: Documentary Textbook on the United Nations, Humanity's March towards Peace, Especially the United Nations and Related Specialized Agencies, (A Volume emphasizing Official Cooperation for World Peace), Centre for International Understanding, California, 1947.
- UNITED NATIONS Documents, 1941-1945, Royal Institute of International Affairs, London-New York, 1946.
- UNITED NATIONS Official Records, Second Part of the First Session, General Assembly, Joint Committee of the First and Sixth Committees, New York, 1946.

Second Part of the First Session, General Assembly, Plenary Meetings, New York, 1946
- UNITED NATIONS Conference on International Organization, Documents, The Library Congress, Washington, 1945,
- VERENIGDE NATIES; Handvest van de Verenigde Naties en Statuut van het Internationale Gerechtshof, de Verenigde Naties, Departement van Voorlichting, S.L., 1957
- VERENIGDE NATIES; MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN: Het Ontstaan der Verenigde Naties, San Francisco, 25 april- 25 juni 1945, s'Gravenhage, Staatsdrukkerij en Uitgeverijbedrijf, 1950.
- -----
- DEPARTMENT OF EXTERNAL AFFAIRS (WELLINGTON): United Nations Conference on International Organization, Report on the Conference held at San Francisco, 25 April- 26 June, 1945, by the Hon. Peter Fraser, Chairman of the New Zealand- Delegation, Wellington, 1945.
- Richard FROST: The British Commonwealth and World Society, Proceedings of the Third Unofficial Conference on British Commonwealth Relations, London 17 February to 3 March, 1945, Oxford-University Press, London, New York, Toronto, 1947.

- Guide to Amendments, Comments and Proposals, concerning the Dumbarton Oaks Proposals for a General International Organization. (For the use of the Delegates).
- UNIE VAN SUID-APRIKA: Debatte van die Volksraad,
 - deel 37 19 Januarie-1 Maart 1940
 - deel 38 4 Maart-12 April 1940
 - deel 39 15 April-14 Mei 1940
 - deel 40 24 Augustus- 14 September 1940
 - deel 41 17 Januarie-14 Maart 1941
 - deel 42 17 Maart-6 Mei 1941
 - deel 43 12 Januarie-6 Maart 1942
 - deel 44 9 Maart-18 April 1942
 - deel 45 16 Januarie- 12 Maart 1943
 - deel 46 15 Maart-27 April 1943
 - deel 47 22 Januarie-3 Maart 1944
 - deel 48 6 Maart-14 April 1944
 - deel 49 17 April-13 Mei 1944
 - deel 51 20 Januarie-2 Maart 1945
 - deel 52 5 Maart-13 April 1945.

-
- SECRETARY OF STATE for FOREIGN AFFAIRS TO PARLIAMENT: Cmd. 6560 Dumbarton Oaks Conversations on World Organization, 21 August-7 October, 1944. Statement of Tentative Proposals. Presented by the Secretary of State for Foreign Affairs to Parliament by Command of his Majesty, His Majesty's Stationery Office, London, 1944.

- Cmd. 6571
A commentary on the Dumbarton Oaks Proposals for Establishment of a General International Organization. Presented by the Secretary of State for Foreign Affairs to Parliament by Command of His Majesty, His Majesty's Stationery Office, London, 1944.

II. Andere Primaire Bronnen.

a; Smuts' eigen werken.

J.C. SMUTS: Nationalism and Evolution, Macmillan and Co., 3d. Ed., 1936, London. (oorspronkelijk 1926).

- J.C. SMUTS: The League of Nations, A practical Suggestion, Hodder and Stoughton, London, 1918.
b; Verzamelingen van Smuts' geschriften en toespraken.
- W.K. HANCOCK and VANDER POEL: Selections from the Smuts' Papers, June 1886- May 1902, Documents: I-180. Vol. I.
June 1902- May 1910, Documents: 181-477. Vol. II.
June 1910- November 1918, Documents: 478-852. Vol. III.
November 1918- August 1919, Documents: 853-1066. Vol. IV
(Notes-Biographical and Index), At the University Press
Cambridge, 1966.
- W.K. HANCOCK: Smuts, I, The Sanguine Years, 1870-1919, At the
University Press, Cambridge, 1962.
- W.K. HANCOCK: Smuts, II, The Fields of Force, 1919-1950, At
the University Press, Cambridge, 1968.

B. SEKUNDAIRE BRONNEN

I. Werken over Smuts.

- E. BERNSTEIN: The Legacy of General Smuts, Eagle Press, Johannesburg, 1950.
- P.B. BLANCKENBERG: The thoughts of General Smuts, Juta and Co
Cape Town, Johannesburg, 1951.
- Th. BOYDELL: My luck's still in. With more Spotlights on General Smuts, Stewart Printers, Cape Town, 1947.
- W.F. BURBIDGE: F.H. Smuts. Soldier and World Statesman, John
Crowther, London, 1943.
- F.S. CRAFFORD: Jan Smuts, 'n Biografie, Edina Works, Kaapstad, s.d., Afrikaanse vertaling deur F.A. Venter.
- Mons. KOLBE: A catholic view of Holism, A criticism of the theory put forward by General Smuts in his book "Holism and Evolution", Macmillan, London, 1928.
- J.C. SMUTS, jnr.; Jan Christian Smuts, Cassell and Co., London, 1952.
- F. VAN DAMME: Jan Smuts, Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding, Standaard, Antwerpen, jaargang 7, Nr. 6, Verh. 449, 1956.

verder:

-178-

- H. COOPER: Jan Christian Smuts in I remember him, S.A.B.C., Johannesburg, 1960.
- J.F.G. STRAUSS: Generaal J.C. Smuts in So onthou ek, S.A.U.K., Johannesburg, 1961.

II. Encyclopedieën, Dagbladen, Tijdschriften.

- Encyclopaedia Britannica, W.Benton, London, 1964, vol. 15, vol. 5.
- Die Afrikaanse Woordeboek, Die Staatsdrukker, Pretoria, 1961, deel IV.
- The Concise Oxford Dictionary, Clarendon, 1954, 4 th. ed.
- The Shorter Oxford English Dictionary, Clarendon, 1936, vol. 2.
- Verklarende Afrikaanse Woordeboek, Van Schaik's, Pretoria, 1962.

-
- Die Transvaler, 13de jaargang, No. 292, dinsdag 12 sept. en volgende dinsdagen, Die Afrikaner en die Holisme, 5 afl.
 - Rand Daily Mail, 12 sept. 1950.

-
- Greater South Africa. Plans for a better world. The speeches of general the right honorable J.C. Smuts, Truth Legion, Johannesburg, Nov. 1940.
 - Keesings Contemporary Archives, Weekly Diary of World Events, vl. IV. 1940-1943.
vl. V. 1943-1946.
Bristol, Keesings Publications.

III. Algemene Verken.

- The United Nations and the Promotion of General Welfare, by R.E. ASHER, Brookings, Washington, 1957.
- S.D. BAILY: The General Assembly of the United Nations, Stevens and Sons, London, 1960.
- J. BENTHA :...'s theory of fiction, 2nd. ed., Routledge and Kegan, London.
- E.H. BROOKES: South Africa in a Changing World, Oxford Univ. Press, 1953.

- E. BURKE: Reflections on the Revolution in France, The Library of Liberal Arts, 1955.
- H. BERGSON: L'evolution Créatrice, 4me. ed., Alcan, Paris, 1908.
- DARWIN: The Origin of Species by means of Natural Selection - The Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life, John Murray, London, 1978.
- E. DE JONGHE: Geschiedenis van de Politieke en Sociale Theorien, Onuitgegeven nota's van kursussen gegeven aan de Faculteit voor Economische en Sociale Wetenschappen, Katholieke Universiteit, Leuven, 1965-1967.
- E. DE HAARLES VAN SWINDEREN: Volkenbond en Verenigde Naties, een rechtsvergelijking Daamens, s'Gravenhage, 1946.
- H. DRIESCH: Der Vitalismus als geschichte und als Lehre, Leipzig, 1905.
- W.A. DUNNING: A History of Political Theories,
Ancient and Mediæval, 1902. 9th. ed. 1955.
From Luther to Montesquieu, 1905 9th. 1959.
From Rousseau to Spencer, 1920, 10th. 1957.
New York, Macmillan.
- J. EDENSTEIN: Great Political Thinkers, Plato to the Present, 3d.ed., Holt, Rinehart and Winston, 1965.
- G.M. GATHORNE HARDY: A Short History of International Affairs 1920-1934, Oxford University Press, London, s.d.
- GAY WILSON ALLEN: The Solitary Singer, A Critical Biography of Walt Whitman, Grove Press, New York, 1955.
- KEYNES: The General Theory of Employment, Interest and Money, Brace and Co., New York, 1936 .
- La Déclaration Universelle des Droits de l'Homme, La Convention Européenne des Droits de l'Homme, Paris, 1952.
- H.D. LEE: Plato, The Republic, Penguin Books, Harmondsworth, 1955.
- John LOCKE: An Essay concerning the True Original Extent and End of Civil Government, in Social Contract, Oxford University Press, London, s.d. alsook; Th. HOBBS: Leviathan, The Fontana Library, London, 1962.
- Ch. de MONTESQUEU: De l'esprit des lois, nouv. éd., Sanson et Cie., Aux Deux Ponts, 1782, 2vol.
- H.J. MORGENTHAU: Politics among Nations, Knopf, New York, 1954.

- H.G. NICHOLAS: The United Nations as a Political Institution, Oxford University Press, London, 1959.
- J.G.J. NIEUWENHUIS: Bedreiging van het Westen, 4 vol.
- POLYBIUS: Ex Libro, 6. Frachmentum: de Militia Romana, Geneva, 1596.
- Jean RAY: Commentaire du Pacte de la Société des Nations, selon la politique et la jurisprudence des organes de la Société, Recueil Sirey, Paris 1930.
- Ch. ROUSSEAU: Droit International Public Approfondi, 2d. éd. Paris, 1960.
- J.J. ROUSSEAU: The Social Contract; (Le Contract Social), J.M. Dent and Sons, London, 1966.
- G. SABINE: A History of Political Theory, 3d. ed., Harrap and Co., London, 1963. alsook B. RUSSELL: History of Western Philosophy, and its Connection with Political and Social Circumstances from the Earliest Times to the Present Day, Ned. vert., Servire, Den Haag, 1948.
- G. SCHWARZENBERGER: A Manual of International Law, 4th. ed. Stevens and Sons, London, 1960, vol. I and II.
- T.A. SINCLAIR: Aristotle, The Politics, Penguin Books, Harmondsworth, 1962.
- THOMAS AQUINAS: De Regimine Principum and Summa Theologica, in Politeia, Elsevier, Amsterdam and in Selected Writings, Dent and Sons, London, 1950.
- G. VERBECKE: Metafysica, onuitgegeven nota's van kursussen aangeboden aan de Fakulteit voor Ekonomische en Sociale Wet., K.U.L., Leuven, 1963-1964.
- F. VAN LANGENHOVE: La Crise du Système de Sécurité Collective des Nations Unies, Eyhoff, Bruxelles, 1958.
- A. VERDOODT: Naissance et Signification de la Déclaration des Droits de l'Homme, K.U.L., Leuven, 1964.
- O. WRIGHT: The Study of International Relations, Appleton-Century-Crofts, Inc., New York, 1955.
- A. ZILBERMAN: The League of Nations and the Rule of Law, 1918-1935, MacMillan, London, 1936.

DIE BYDRAE VAN GENERAAL J.C. SMUTS TOT DIE TOTSTANDKOMING
VAN DIE HANDVES VAN DIE V.V.

deur Lic. D.J.J. Timmermans

J.C. Smuts se bydrae tot die totstandkoming van die Handves van die V.V. is veelsydig. Tog is daar 'n duidelike element van eenheid, naamlik sy filosofiese oortuiging van die Holisme. Dit het nie net 'n groot invloed gehad op sy werksaamhede in die kader van die ontstaan van die V.V.O. nie, maar was al bepalend vir die gees waarin hy die voorbereidende werk gedoen het.

Die eerste deel van die studie is gewy aan die leer van die Holisme, die leer wat sê dat alles groei na 'n geheel, en dat die dele van die geheel in hulle onderlinge verhoudings en in hulle wese deur die bestaan van die geheel beïnvloed word. Dit is nie net 'n inleiding nie, want Smuts se bydrae tot die internasionale gemeenskap bestaan grootliks in sy opvattinge oor die geheel, en sy leer het eintlik 'n nuwe basis geskep waarop internasionale betrekkinge gegrond kan word.

In die tweede deel is Smuts se praktiese bydrae tot bepaalde hoofstukke van die Handves geskets met verwysings na sy lewensbeskouing. Daar is sy regstreekse bydrae tot die ontstaan van die Preambule van die Handves, deur homself ontwerp en gevolg deur al die stadia van bespreking in voorbereidende komitees. Verder word sy bydrae as voorsitter van die kommissie vir sake rakende die toekomstige Algemene Vergadering, waarin hy skitterende voorsitters- en koördinerende werk verrig het, bespreek. Ook tot die ontstaan van die ECOSOC het Smuts 'n belangrike bydrae gelewer deur sy oorlogstoesprake en verder uiteensettings tydens die San Francisco-Konferensie.

Smuts het ook bygedra tot 'n meer realistiese visie insake die erkenning van magsfaktore, deur die beklemtoning van die noodsaaklikheid van funksionele ongelykheid en gelykheid van regte en pligte. Daaruit het die vetoreg ontstaan in die Veiligheidsraad en versienings vir gewapende optrede deur die V.V.O. magte.

In die slot word korte beskouings gewy aan die erkentlikheid teenoor Smuts vanweë die Afrikaners, die Belgiese Volk en die V.V. lede in 1946. Verder word 'n diskussie geopen oor Smuts se teoretiese bydrae, met vermelding van enkele onbeantwoorde vrae, soos byvoorbeeld in verband met die doel van die internasionale gemeenskap.

THE CONTRIBUTION OF GENERAL J.C. SMUTS TO
THE REALISATION OF THE CHARTER OF THE U.N.

by Lic. D.J.J. Timmermans

J.C. Smuts's contribution to the realisation of the Charter of the U.N. is many sided. There is however a clear element of unity in it, namely his philosophical conviction of Holism. That conviction was not only of great influence on his activities relevant to the origin of the U.N., but it was all-determining for the spirit in which he did the preliminary work.

The first part of the study is devoted to the doctrine of Holism, the doctrine that says that everything is growing to a whole and that the parts of the whole are influenced by the whole in their mutual relations and in their nature. This is not only an introduction, as Smuts's contribution to the international community exists to a great extent in his conception of the whole and his doctrine has created in fact a new base on which the international relations can be grounded.

In the second part Smuts's practical contribution to some chapters of the Charter is outlined with reference to his view of life. There is his contribution to the origin of the Preamble, drafted and followed through all phases of discussion in preliminary committees, by himself. His contribution in his capacity as Chairman of the Commission for matters concerning the future General Assembly, in which he did fantastic work is outlined subsequently. Smuts also contributed to the origin of the ECOSOC by his war speeches and further explanations during the San Francisco Conference. Smuts also contributed to a more realistic vision concerning the acknowledgement of power factors. This was achieved by the accentuation of the necessity of functional inequality and equality of rights and duties. From this the veto right, as well as provisions for armed action by the U.N. forces originated.

After some brief considerations on the acknowledgement to Smuts by the Afrikaners, the Belgian people and the U.N. members in 1946, as conclusion, a discussion on his theoretical contribution and some unanswered questions, e.g. concerning the end of the international society, was held.

DIE BYDRAE VAN GENERAAL J.C. SMUTS TOT DIE TOTSTANDKOMING
VAN DIE HANDVES VAN DIE V.V.

deur Lic. D.J.J.Timmermans

J.C. Smuts se bydrae tot die totstandkoming van die Handves van die V.V. is veelsydig. Tog is daar 'n duidelike element van eenheid, naamlik sy filosofiese oortuiging van die Holisme. Dit het nie net 'n groot invloed gehad op sy werksaamhede in die kader van die ontstaan van die V.V.O. nie, maar was al bepalend vir die gees waarin hy die voorbereidende werk gedoen het.

Die eerste deel van die studie is gewy aan die leer van die Holisme, die leer wat sê dat alles groei na 'n geheel, en dat die dele van die geheel in hulle onderlinge verhoudings en in hulle wese deur die bestaan van die geheel beïnvloed word. Dit is nie net 'n inleiding nie, want Smuts se bydrae tot die internasionale gemeenskap bestaan grootliks in sy opvattinge oor die geheel, en sy leer het eintlik 'n nuwe basis geskep waarop internasionale betrekkings gegrond kan word.

In die tweede deel is Smuts se praktiese bydrae tot bepaalde hoofstukke van die Handves geskets met verwysings na sy lewensbeskouing. Daar is sy regstreekse bydrae tot die ontstaan van die Preambule van die Handves, deur homself ontwerp en gevolg deur al die stadia van bespreking in voorbereidende komitees. Verder word sy bydrae as voorsitter van die kommissie vir sake rakende die toekomstige Algemene Vergadering, waarin hy skitterende voorsitters- en koördinerende werk verrig het, bespreek. Ook tot die ontstaan van die ECOSOC het Smuts 'n belangrike bydrae gelewer deur sy oorlogstoesprake en verder uiteensettings tydens die San Francisco-Konferensie.

Smuts het ook bygedra tot 'n meer realistiese visie insake die erkenning van magsfaktore, deur die beklemtoning van die noodsaaklikheid van funksionele ongelykheid en gelykheid van regte en pligte. Daaruit het die vetoreg ontstaan in die Veiligheidsraad en versienings vir gewapende optrede deur die V.V.O. magte.

In die slot word korte beskouings gewy aan die erkentlikheid teenoor Smuts vanweë die Afrikaners, die Belgiese Volk en die V.V. lede in 1946. Verder word 'n diskussie geopen oor Smuts se teoretiese bydrae, met vermelding van enkele onbeantwoorde vrae, soos byvoorbeeld in verband met die doel van die internasionale gemeenskap.

THE CONTRIBUTION OF GENERAL J.C. SMUTS TO
THE REALISATION OF THE CHARTER OF THE U.N.

by Lic. D.J.J. Timmermans

J.C. Smuts's contribution to the realisation of the Charter of the U.N. is many sided. There is however a clear element of unity in it, namely his philosophical conviction of Holism. That conviction was not only of great influence on his activities relevant to the origin of the U.N., but it was all-determining for the spirit in which he did the preliminary work.

The first part of the study is devoted to the doctrine of Holism, the doctrine that says that everything is growing to a whole and that the parts of the whole are influenced by the whole in their mutual relations and in their nature. This is not only an introduction, as Smuts's contribution to the international community exists to a great extent in his conception of the whole and his doctrine has created in fact a new base on which the international relations can be grounded.

In the second part Smuts's practical contribution to some chapters of the Charter is outlined with reference to his view of life. There is his contribution to the origin of the Preamble, drafted and followed through all phases of discussion in preliminary committees, by himself. His contribution in his capacity as Chairman of the Commission for matters concerning the future General Assembly, in which he did fantastic work is outlined subsequently. Smuts also contributed to the origin of the ECOSOC by his war speeches and further explanations during the San Francisco Conference. Smuts also contributed to a more realistic vision concerning the acknowledgement of power factors. This was achieved by the accentuation of the necessity of functional inequality and equality of rights and duties. From this the veto right, as well as provisions for armed action by the U.N. forces originated.

After some brief considerations on the acknowledgement to Smuts by the Afrikaners, the Belgian people and the U.N. members in 1946, as conclusion, a discussion on his theoretical contribution and some unanswered questions, e.g. concerning the end of the international society, was held.